

L. MÜLLER S. J.

Rozjímania

Usporiadanie a preklad:

SOCI ANONYMI

VII.

Hovoril v podobenstvách

(Od XV. do XXII. nedele po Svätom Duchu)

L. MÜLLER S. J.

Hovoril v podobenstvách

1948

P E T R A * P R E Š O V

S povolením prešovského biskupského ordinariátu zo dňa 1. júna 1948 pod č. 1497/48

Názov knihy v pôvodine: »Müller Lajos S. J.:
Példabeszédekben szólott.«

Kniha vyšla v r. 1940 nákladom Korda R. T.
Budapest — s povolením ostrihomského arcibiskupského ordinariátu zo dňa 20. apríla 1940,
číslo 2768/1940.

Vytlačila kníhtlačiareň »TYP« v Prešove.

I.

Rozsieváč.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Hľa, vyšiel rozsieváč, aby rozsieval. A pri rozsievaní niektoré zrnká padly na kraj cesty, i prileteli vtáci nebeskí a pozobali ich. Iné padly na skalnatú pôdu, kde nebolo mnoho zeme. Hneď aj vzišly, pretože nemaly hlbokú zem. Ale keď vyšlo slnko, zahorely, a keďže nemaly koreňa, uschly. Iné zasa padly do tniea, ale tnie vyrástlo a udusilo ich. No iné padly do dobrej zeme a priniesly úrodu, jedny stonásobnú, iné šesťdesiatnásobnú, iné tridsaťnásobnú. Kto má uši na počúvanie, nech počúva.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Miesto, kde podobstvo odznelo. »V ten deň vyšiel Ježiš z domu«,⁽²⁾ pravdepodobne z domu Petrovho, kde obyčajne býval, keď prišiel »do svojho mesta«⁽³⁾ do Kafarnauma. Poobzerajme sa troška po tejto čarokrásnej krajine. Pred nami jazero Genezaretské, ktorého okolie je jedno z najkrajších na svete. Na obzore tiahnu sa zo všetkých strán

⁽¹⁾ Mt 13, 3—9.

⁽³⁾ Mt 9, 1.

⁽²⁾ Mt 13, 1.

hory, voda a rieky. Jordán je tu ako kryštál. Jej hukot iba k zvuku harfy možno prirovnať.

V tom čase bolo tu asi 20 osád, z ktorých sa doteraz iba Tiberis zachoval, ostatné zmizly spolu s Kafarnaumom.

Mohol byť asi november, keď sa tu, prv než by nastalo daždivé počasie, obyčajne seje, aby sa v marci alebo apríli žalo. Na západnom brehu rieky, okolo mesta hory ustupujú, nechávajú za sebou úrodnú rovinu; v horských úbočiach však, medzi skalami je málo úrodnej pôdy.

Predstavím si Spasiteľa, ako stojí na loďke a káže. Poslucháči si posadali na breh a tak počúvajú. Sú medzi nimi i mnohí pútnici, lebo tadiaľ sa tiahne cesta »via maris«, spájajúca Damašek i ostatné východné provincie so Stredozemným morom a s Egyptom. Ale odhliadnúc od toho, Ježiš bol už natoľko známy, že ľud, túžiaci po úteche, po uzdravení a spasení — ale i mnohí zvedavci — hrnul sa za ním z ďalekých krajov.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi dal pochopiť túto nádhernú náuku, aby mi bola na spasenie.

1. »Vyšiel rozsieváč.«

Ježiš videl čo raz jasnejšie, že musí bojovať s neverou a predpojatosťou Židov,

majúcich vonkoncom falošné predstavy o kráľovstve božom a o Mešiášovi.

Ozvenou týchto smutných skúseností je podobenstvo o rozsievачovi. »Vyšiel rozsievач, aby rozsieval.« A kto je ten skromný, jednoduchý Rozsievач, ak nie sám Spasiteľ? »Povedzte dcére sionskej: Hľa tvoj kráľ ti prichádza, ponížený.«⁽⁴⁾

Zrno, ktoré rozsieva je slovo Božie a jeho milosti. A my, ktorých ako kňazov, vychovávateľov a učiteľov rozoslal, sme mu iba nástrojom.

Podobenstvom o rozsievачovi dáva nám na vedomie, že »Kráľovstvo Božie nepríde s pozorovateľne, ani nepovedia: Hľa, tu je alebo tamto je — lebo kráľovstvo Božie je v nás.«⁽⁵⁾ Slovo Božie je ako zrno, padajúce nepozorovane do srdca, aby sa tam pomaly rozvíjalo a keď padlo do úrodnej pôdy, prinieslo úrodu. S touto myšlienkou stretneme sa ešte v Ježišových podobenstvách viac ráz, a to vždy výraznejšie.

Bude preto osožné, ak z toho stiahneme konzekvenciu i pre vlastný duchovný život. Tak ako v prírode niet skokov, niet

⁽⁴⁾ Mt 21, 5.

⁽⁵⁾ Lk 17, 20—21.

ich ani v duchovnom živote. Nik sa nestane svätým naraz: na zdokonaľovanie sa máme predsa celý život.

2. »Niektoré zrnká padly na kraj cesty.«

V okolí Genezaretského jazera — ako vieme z Talmudu — bolo mnoho ciest i chodníkov, ktorými si ľudia skracovali cestu. Podľa evanjelia i Kristus chodieval »pomedzi zbožie«, čo bolo pre apoštolov, keď boli hladní, príležitosťou, že »začali trhať klasy a jesť.«⁽⁶⁾.

Keď teda zasiate zrno padlo na taký frekventovaný chodník, pravdaže ho okoloidúci pošliapali alebo ho nebeskí vtáci pozobali.

Ten chodník je — podľa Spasiteľa — duša »čo počúva slovo o kráľovstve, ale ho nechápe«,⁽⁷⁾ čo iba ľahkomyselnosti, hriechu a lenivosti možno pripísať. Mnohé duše sú ako hradske, ako chodníky, najrozličnejšími predstavami vyšliapané, na ktorých sa dobré zrno nemôže ujať, duše, ktoré nemilujú samotu, ktoré sa ne-

⁽⁶⁾ Mt 12, 1.

⁽⁷⁾ Mt 13, 19.

vedia koncentrovať, necítia sa na duchovných cvičeniach dobre. Božské zrno je im cudzie a prv než by ho prijali, prichádzajú vzpomienky a túžby, ktoré — ako divé holuby — všetko pozobajú. Jednou z hlavných nemocí terajších časov je práve tento povrchný život, ten životný shon. Nevieme byť o samote s Bohom, nevieme sa koncentrovať, stále nás niečo vyrušuje, stále máme naspech. Kde sú tie časy, keď sv. František Salézsky mohol aj vznešeným toho sveta každodenné rozjímanie, ba i duchovné čítanie predpisovať. Kde je ten írsky roľník, ktorý podľa kanonika Sihe-
na neodchádzal z domu bez toho, aby prv aspoň hodinu nerozjímal? Utiahnime sa preto aspoň na čas od shonu toho sveta. Vyvesme si tabuľku: »Priechod je zakázaný!« a porozhánajme neustále čvirikajúcich vrabcov roztržitosti.

3. »Iné padly na skalnatú pôdu.«

Skalnatou pôdou sú duše takých poslucháčov, ktorí slovo Božie radi počúvajú, ale u ktorých vrstva úrodnej pôdy je tak tenká, že v nej zrno nemôže zakoreniť. A keď »nastane súženie alebo prenasledovanie pre to slovo«⁽⁸⁾ hneď aj odpadnú.

A koľko je takých medzi nami! Majú trocha dobrej vôle, sú dobrosrdeční, ba niekedy i pobožní. V mladosti azda túžili po dokonalom živote. Chýba im však základ, pevná vôľa a živá viera. Ich pobožnosť je iba chvíľková, v duchovnom živote zapúšťajú korene iba do mäkkých útech, ale keď natrafia na skalú, hneď aj odpadnú. Pred každou prekážkou, pred každou žiadosťou prírody ihneď ustupujú.

Keby sme niečo také azda i u seba pozorovali, uvedomme si, že tak to ďalej nepôjde. Kdeže by sme tak došli? Veď práve na ťažkostiach máme dokázať svoju cenu, tak ako sa i hviezdy iba vo tme ukazujú. Keď Július Caesar ako 42-ročný čítal, aký bol Alexander Veľký už ako 21-ročný slávny, zvolal: »A ja čože som spravil pre nesmrteľnosť?«

4. »Iné zasa padly do trnia.«

Trním rozumie Kristus »starosti sveta a klamlivé bohatstvo«.⁽⁹⁾ Neodsudzuje svet, iba svetské starosti, prílišnú starost-

⁽⁸⁾ Mt 13, 21.

⁽⁹⁾ Mt 13, 22.

livosť o pozemské veci. Nezatraca je bohatstvo, pomocou ktorého možno mnoho dobrého vykonať, iba jeho klamlivosť, t. j. hriechy, na ktoré nás bohatstvo navádza.

S bohatstvom spája Kristus i »vznikajúce iné žiadosti«.⁽¹⁰⁾ Bohatstvo sa veľmi často spája so zhýralosťou a ctižiadosťou. Z toho povstáva pýcha, odmietanie každej autority a zbožňovanie samého seba. Vášeň má svoje hrozné zákony, jej konečným cieľom však je pýcha, roztržka s Bohom (človek sa odvráti od Boha a obráti sa ku stvoreniu) a nakoniec opovrhnutie Stvoriteľom.

5. »No iné padly do dobrej zeme.«

Dobrá zem je duša, ktorá »vypočuje slovo, pochopí ho a prinesie úrodu«.⁽¹¹⁾

Dobrá zem je dobrý úmysel a srdce, v ktorom nieto buriny vášní, srdce, zorané pluhom pokánia a polievané slzami ľútosti za hriechy, srdce, ktoré sa neprestajnou modlitbou obracia stále k Bohu. Také srdcia »vypočujú slovo, zachovávajú

⁽¹⁰⁾ Mk 4, 19.

⁽¹¹⁾ Mt 13, 23.

ho«⁽¹²⁾ a urobia všetko, na čo ich len milosť božia nabáda.

Také srdcia prinášajú úrodu stonásobnú, šesťdesiatnásobnú alebo tridsaťnásobnú. Úroda nie je rovnaká, závisí od pôdy, od miery milosti.

Ani rozsievateľ nečaká od každej role jednakú úrodu. Ale keď len nechýba spolupôsobenie s milosťou, úroda bude dobrá.

Rozhovor s Božským Rozsievateľom. Uvedomím si, že zatiaľ, čo zlá pôda nemôže sa sama polepšiť, ja — s božou milosťou a slobodnou vôľou — áno. Môžem a mám to urobiť.

Zaväzuje ma na to vďačnosť a vernosť k Tebe, Pane môj, ale i láska k vlastnej duši.

Veď môj duch túži za pravdou a milosťou, ako kvetina v púšti za kvapkou vody. »Pomôž mi Bože, lebo vnikajú vody až do duše mojej!« ⁽¹³⁾ A ja vynasnažím sa každé, i to najjemnejšie vnuknutie milosti, vycítiť a pokorne ho nasledovať.

⁽¹²⁾ Lk 8, 15.

⁽¹³⁾ Ž 68, 2.

II.

Rastúca siatina.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Tak je to s kráľovstvom Božím, ako keď človek hodí zrno do zeme. Spáva a vstáva v noci a vo dne, a zrno klíči a vzrastá, a on ani nevie ako. Lebo zem sama od seba vydáva úrodu, najprv steblo, potom klas a napokon plný klas zrna. A keď úroda dozreje, hneď priložia kosák, lebo nastáva žatva.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie, ako v predošlom rozjímaní.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi dal dobre pochopiť toto podobenstvo. Nech mi dovolí, aby som ho vedel v prospech svojej duše obrátiť.

1. Smysel podobenstva.

Týmto milým a krátkym podobenstvom ktoré mnohí — hoci neprávom — iba za pokračovanie predchádzajúceho pokladajú, vysvetľuje Ježiš význam kráľovstva

⁽¹⁾ Mk 4, 26--29.

Božieho, poukazujúc v ňom i na svoju vlastnú úlohu. On totiž vykoná svoju prácu a odíde. To ostatné prenechá Duchu Svätému.

»I bol večer a bolo ráno.«⁽²⁾ Míňajú sa dni a roky. Cirkev a v nej duše sa rozvíjajú a činia pokánie. Konečne príde posledný deň. Pre jednotlivé duše v hodinu smrti, pre celé ľudstvo na súdny deň. »Angeli vyjdú«⁽³⁾ a »priložia kosák«. Nastane žatva, ktorá bude odmenou za prácu a splní nádej Rozsievačovu.

Poukazuje sa tu i na prácu všetkých tých, ktorí »semeno znovuzrodenia, t. j. slovo Božie« (sv. Augustín) ako učitelia a vovchovávatelia rozsievajú. Každý, kto je múdry a úprimný, musí so sv. Pavlom uznať, že »ani ten, čo sadil, ani ten, čo polieval, neznamená niečo, ale Boh, ktorý dáva vzrast.«⁽⁴⁾

Vychovávateľ, ktorý nestratil kontakt s veľkým Rozsievačom, ktorý nehlása seba, ale Krista, »ani nevie, ako rastie úroda«, ako prichádza žatva. Tí, ktorí »cho-

⁽²⁾ Gen 1, 5.

⁽⁴⁾ 1 Kor 3, 7.

⁽³⁾ Mt 13, 49.

dia sem i tam a plačú, rozsievajúc svoje semä... prídu zas s plesaním, nesúc svoje snopy«.(⁵)

2. Účinkovanie Ducha Svätého v Cirkvi.

Na Turíce splnilo sa proroctvo Knihy múdrosti: »Lebo duch Pánov naplňuje obvod zeme.«(⁶) Prvou a hlavnou starosťou Ducha Svätého je chrániť »sverený vzácny záloh«(⁷) a svojím svetlom a teplom priviesť k životu zárodky slova, zasiataho do duší. Podľa sv. Augustína »Cirkev je ríšou Ducha Svätého. Čím je duša pre telo človeka, tým je Duch svätý pre mystické telo Kristovo, pre Cirkev«. »Ten istý Duch Svätý, ktorým sa Kristus z najčistejšieho lona Panny narodil, spôsobuje, že sa kresťan z lona Cirkvi zrodí k božskému životu.« (Sv. Lev.)

»Z lona Cirkvi sme sa narodili, mlieko Cirkvi je nám potravou a Duch Svätý životom.« (Sv. Cyprián.) V Cirkvi každý dostáva niečo od Ducha Svätého; a že

(⁵) Ž 125, 6.

(⁷) 2 Tim 1, 14.

(⁶) Múd 1, 7.

koľko dostane, to závisí od toho, akú nádobu viery priniesol k prameňu.« (Sv. Augustín.)

»Tak ako by nebolo skutočného tela Kristovho bez Ducha Svätého, nebolo by bez neho ani mystického tela Kristovho, Cirkvi. Áno, tak ako Duch Svätý nikde nebol natoľko prítomný, ako u Krista, nie je ani teraz nikde tak prítomný, ako v katolíckej Cirkvi. A keby raz odišiel zo sveta, ostal by tu svojou prítomnosťou v Cirkvi. Kým budeme mať Cirkev, budeme mať i Ducha Svätého.« (Meschler: Pfingstfest.)

Cirkev neraz prežívala i smutné časy. Vtedy sa ukázalo, čo je v nej ľudské. Rozrástla sa v nej neraz burina a bodľač. V štvrtom storočí riadil tu arianizmus, v šestnástom protestantizmus, ale Duch svätý ju neopustil. Človek »ani nevie ako«, a všetko opäť rozkvitlo.

Snem tridentský priniesol uzdravenie a našli sa svätí, ktorí ho dokončili. Duch Svätý pracoval a zem vydala úrodu, »najprv steblo, potom klas a nakonon plný klas zrna«.

Poďakujem sa dobrotivému Pánu Bohu za to, že môžem byť katolíkom. Celý

sa mám rozplynúť v Cirkvi. A keď budem vedieť myslieť a cítiť s Cirkvou, pochopím slová holandského učenca Fridricha Van Edena, adresované jeho protestantským priateľom: »Keby ste boli skúsili, čo ja som skúsil, ešte skôr by ste sa boli stali katolíkmí.« Vezmime si k srdcu radu toho blaženého konvertitu, keď hovorí: »Hľadajte trvalú radosť, radosť, ktorá vás celkom uspokojí. Žite jednoducho a čiňte, čo je potrebné! Kiež by ma s vami viedol Duch Svätý i naďalej!«

3. Účinkovanie Ducha Svätého v dušiach.

Ostáva nám ešte aplikovať podobenstvo o rastúcom zrne na vlastný duševný život. Keďže Spasiteľ toto podobenstvo podrobnejšie nevyložil, hoci to obvyčajne robieval,⁽⁸⁾ alebo keď tak urobil, jeho výklad sa nám nezachoval, máme tu určitú voľnosť.

Prvým poučením nech je nám, tak ako u predchádzajúceho podobenstva to, že máme odstrániť zo svojej duše všetko, čo by vzklíčenie a vzrast slova Božieho mohlo prekaziť.

(8) Srovn. Mk 4, 34.

Pozorujme, ako sa náš duchovný život rozvíja. Jansen videl v stebľe, klase a v zrne celý život kresťana od kolísky až po hrob.

Podľa sv. Gregora »dobré predsavzatie je zrno, zasiate do srdca. Začiatok dobrých skutkov je steblo a dokonané dobré skutky sú klasy. A keď sme sa v dobrom utvrdili, vtedy sme ako zrelé obilie.« (Moral.)

Na toto všetko máme však nárok iba vtedy, keď sme posväcujúcou milosťou v neustálom kontakte s večným prameňom nadprirodzeného života, s Duchom Svätým.

S Duchom Svätým i s Cirkvou musíme byť v neustálom spojení, lebo náš duchovný život len tak sa môže pekne rozvíjať.

a) Korene nášho duševného života musia byť v ozajstnej katolíckej viere; z nej musí náš duchovný život čerpať.

b) V duchovnom živote nemáme hľadať nič mimoriadneho. Snažme sa praktizovať jednoduché čnosti, i keby neprinášaly mimoriadnu útechu. Robme vždy to, čo v Cirkvi alebo v ráde i druhí robia, ale robme to dokonale. Vystríhajme sa všetkého, čo sa neshoduje s cirkevným po-

daním alebo čo v živote svätých nevidíme.

c) I tu sme však odkázaní na vedenie. Boh nám dal vodcu, Cirkev, obdarenú darom »triedenia duchov«. Toto vedenie vykonáva dobre vybraný duchovný otec.

V dejinách Cirkvi často vidíme, kde vedie i tá najväčšia horlivosť, keď sa odpútala od cirkevného vedenia. I keď sa jej podarí vystúpiť do závratnej výšky, končí vždy v priepasti.

Veľký ruský mysliteľ Lev Tolstoj došiel síce po dlhom blúdení až po vieru v Krista, ale — nemajúc potrebného vedenia — vykonštruoval si kresťanstvo podľa vlastného rozumu. Preexponoval požiadavky Kázne na vrchu, stal sa odporcom súkromného vlastníctva, zavrhol inštitúciu manželstva i všetky formy spoločenského života. Nebol dosť pokorný. nevedel uznať autoritu Cirkvi a poblúdil.

Rozhovor s Pánom. Prosím, aby mi dal žiť ozajstným duchovným životom. Nech mi dovolí, aby som mu vtedy, keď príde veľký kosec, smrť, padol do náručia ako plný klas, aby ma sobral do stodoly večného života.

Pevne sa rozhodnem, že všetko budem robiť, ako i ostatní a budem v sebe potierať snahu po vyniknutí. Ale čo robia všetci, čo mi regula a Cirkev predpisuje, to urobím dokonale.

UTOROK.

III.

Kúkoľ medzi pšenitou.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské sa podobá človekovi, ktorý dobré semeno zasial na svoju roľu. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ, prisial kúkoľ medzi pšenicu a odišiel. Keď už siatina vzrástla a začala do klasu vyháňať, vtedy sa ukázal aj kúkoľ. Tu prišli sluhovia k hospodárovi a pýtali sa ho: Pane, či si nezasial na svoju roľu dobré semeno? Kde sa teda vzal kúkoľ? On im odpovedal: Človek-nepriateľ to urobil.

A keď sa sluhovia ďalej pýtali: Chceš, aby sme išli a vytrhli ho? — odpovedal im: Nie, aby ste azda pri sbieraní kúkoľa nevytrhali spolu s ním aj pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy. V čas žatvy vydám rozkazy svojim žencom: Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte

ho do snopov na spálenie, čistú pšenicu však shromažďite do mojej stodoly.«⁽¹⁾

Druhé a tretie prípravné cvičenie, ako v predošlom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

V tom, práve tak ako i v predošlých dvoch podobenstvách, ktoré s týmto tvoria ako by organický celok, Ježiš predstavuje kráľovstvo Božie. Tie podobenstvá sú náčrtkom dejín Cirkvi. Slovo Božie naráža na mnoho prekážok, než sa dostane do úrodného srdca. Tu však vyrastie a dá hojnú úrodu. Ale ani diabol nespí. Rozsieva kúkoľ v tajnosti, nepozorovane. Úskokmi, sľubmi, vybičováním ľudských vášní získava si »synov«⁽²⁾ a pomocníkov na záhubu duší. Sú to odpadlíci a zlí, zosvetšení katolíci. Boh dovoľuje, aby vo svete, ktorý je v širšom slova smysle tiež Božím kráľovstvom, ba i v Cirkvi zlo sa pomiešalo s dobrom. Nemálo je takých, ktorí sa nad tým pohoršujú a spolu s apoštolom sa pýtajú: »Pane, chceš, aby sme povedali:

(1) Mt 13, 24—30.

(2) Jn 8, 44.

Nech sostúpi oheň s neba a zničí ich?«⁽³⁾ Ale Pán s nimi nesúhlasí. Napomína ich, aby boli trpezliví, nech čakajú na deň žatvy. Až vtedy bude možné zničiť kúkoľ bez toho, aby sa pšenica poškodila. Z toho teda vidíme: »Moje myšlienky nie sú myšlienky vaše: ani cesty vaše, cesty moje.«⁽⁴⁾ Plány božie nemáme posudzovať, ale obdivovať a podriaďiť sa týmto plánom.

Ale dajme sa teraz do podrobností.

2. Učenie o Cirkvi.

Ježiš tu dokresľuje plány svojej budúcej Cirkvi.

Cirkev Kristova je teda viditeľnou spoločnosťou. Na roli Hospodinovej až do veľkej žatvy nerastie iba pšenica, ale i kúkoľ. V cirkvi žijú spravodliví spolu s hriešnikmi. Keby bola Cirkev spoločnosťou neviditeľnou, vtedy by tí hriešni, ktorí budú po smrti zatratení, neprislúchali k Cirkvi a na poslednom súde nebolo by ich treba ako kúkoľ oddeľovať. Potom by podobenstvo o kúkoli nemalo smyslu.

⁽³⁾ Lk 9, 54. ⁽⁴⁾ Iz 55, 8.

Už v tomto podobenstve vyvracia Ježiš učenie neskorších kacírov, ako Husa, Kalvina, podľa ktorých členmi Cirkvi sú iba spravodliví a svätí.

Poukazuje však i na to, že Cirkev ostane až do konca sveta, lebo len vtedy sa oddelí dobré od zlého. Zatiaľ zlo bude môcť protiviť sa Cirkvi ale »brány pekelné ju nepremôžu.«⁽⁵⁾.

Z toho vyplývajú niektoré dôležité skutočnosti, ktoré treba dobre uvážiť.

Z toho, že v Cirkvi nemožno predbežne rozoznať kúkoľ od pšenice, ale že sú zlí i dobrí jednako členmi Cirkvi, vyplýva, že tak voči cirkevným ako voči svetským predstaveným máme byť poslušní, i keby boli hriešni. Opačné učenie Husovo Cirkev teda plným právom odsúdila.

S druhej strany však pre mňa samého je veľmi dôležité, či som pšenickou alebo kúkoľom, lebo od toho závisí môj osud, a nielen od toho, že som členom Cirkvi. Môj duchovný život musí čerpať z bohatých milostí Cirkvi, lebo ako hovorí veľký konvertita Langbehn: »Katolík, člen Cir-

⁽⁵⁾ Mt 16, 18.

kvi, bez duchovného života je ako nalakovaná truhla, hniloba, smrad a červy.«

I keď nás Spasiteľ napomína, aby sme boli voči kúkoľu trpezliví, to neznamená, že by sme mali byť trpezliví i tam, kde ho môžeme bez poškodenia pšenice ničiť. I sv. Ján Zlatoústý hovorí, že »Spasiteľ týmto podobenstvom nezakazuje nám potlačovať kacírstva, nezakazuje nám vystupovať proti ich náhľadom a znemožňovať ich schôdzky.«⁽⁶⁾

I samého sv. Augustína, ktorý bol zpočiatku veľmi zhovievavý, smutné skúsenosti donútily na prísnosť. A je to aj odôvodnené, hlavne keď sa heréza práve rodí. Práve starostlivosť Cirkvi o duše je jej poňutkou, aby proti lži prorokom čo najrozhodnejšie vystupovala. Ale keď už kúkoľ zakorenil, je múdrejšie, podľa vzoru sv. Františka Salézskeho, získavať zblúdilé duše láskou a trpezlivosťou. »Suaviter in modo, sed fortiter in re.« Naše jednanie nech je teda v podstate tvrdé, ale spôsob jednania nech je láskavý a milý. Odpadlíkom treba teda povedať pravdu, treba ich upozorniť na nebezpečenstvá, na ktoré

⁽⁶⁾ Hom. 46.

i sám Kristus poukazuje, keď hovorí o veľkej žatve.

Avšak v ničení kúkoľa vo vlastnom srdci máme byť bezohľadní a neúnavní. I tam sejú pšenicu, ale i kúkoľ. Ba, žiaľ-bohu, kúkoľ sa už rodí spolu s nami. Neostáva nám teda nič iné, ako dať sa do práce a starostlivým spytovaním svedomia vyníčiť kúkoľ ešte skôr, než príde žatva.

3. Veľká žatva.

Podľa slov Kristových veľká žatva všetko dovŕši. Predstavím si — v krátkosti — posledný súd, ako ho Kristus opisuje: »Syn človeka vyšle svojich anjelov, aby vysbierali z jeho kráľovstva všetkých zvodcov a zločincov a hodili ich do ohnivej pece. Tam bude plač a škrípanie zubov. Vtedy sa zaskvejú spravodliví, ako slnko v kráľovstve ich Otca. Kto má uši na počúvanie, nech počúva!«⁽⁷⁾

Nastane teda veľké lúčenie. Lúčenie tým srdcervúcejšie, že oddelí i takých, ktorých tu na zemi príbuzenské alebo priateľské sväzky spájaly, ktorí boli deť-

(7) Mt 13, 41—44.

mi tej istej rodiny alebo rehole. Rástly ako pšenica s kúkolom. Ale Boh vedel, ktoré srdce je mu verné a ktoré neverné, videl pšenicu i kúkol'. Až vtedy sa ukáže, čo to znamená žiť v nemilosti, a čo znamená, nestarať sa o nič. »Kto má uši na počúvanie, nech počúva!«

Na šťastie však — ako hovorí sv. Augustín — predbežne ešte kúkol' sa môže zmeniť na pšenicu; i my môžeme — modlitbou a apoštolovaním — meniť kúkol' v pšenicu. Budme teda milosrdní!

R o z h o v o r s P á n o m. Prosím Pána Ježiša, aby ma so všetkými, ktorí sú mi sverení a ktorých milujem, zachoval ako pšenicu, aby sme sa na jeho veľkých dožinkách všetci dostali na jeho pravicu. Prosím to slovami piesne Dies irae:

»Keď zavrhneš zatratených,
večným ohňom odbavených,
volaj ma tam, kam blažených!«

Urobím tiež predsavzatie, že kúkol', ktorý by mi azda vyklíčil v srdci, okamžite zničím, zlé náklonnosti odtiaľ povyhadzujem a zbraň starostlivého spytovania svedomia často budem používať.

IV.

O horčičnom zrnku.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské je podobné horčičnému zrnku, ktoré vzal človek a zasial na svoju roľu. Ono je síce menšie od všetkých obilných semien, ale keď vyrastie, býva väčšie od všetkých zelenín, ba vyrastie ako strom, takže vtáčstvo priletuje a hniezdi na jeho konároch.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Miesto a dej. Podľa textu sv. Matúša súdime, že toto podobenstvo bolo povedané v súvislosti s predchádzajúcimi troma podobenstvami o zrne obilnom. A podľa sv. Lukáša možno predpokladať, že ho Ježiš zopakoval ešte raz, a to za iných okolností. Ježiš v treťom roku svojho verejného účinkovania chodil po dedinách a bol práve na ceste do Jeruzalema. Vtedy tiež uzdravil shrbenú ženu. Jeho nepriatelia zúria a obviňujú ho, že porušil sobotu, ale »ľud sa radoval zo všetkých týchto slávnych činov.«⁽²⁾

V podobenstve o horčičnom zrne Ježiš predpovedá, že rozvoj kráľovstva Božieho jeho nepriatelia nikdy neprekazia.

(1) Mt 13, 31—32.

(2) Lk 13, 17.

Tretie prípravné cvičenie, ako v prvom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

Ježiš pre svoje paraboly s obľubou berie látku zo života roľníkov. Veď väčšina jeho poslucháčov boli roľníci; azda niekedy i sám pomáhal pri obrábaní skromného poľa svätej rodiny. Videl teda horčičné semeno na vlastné oči. Horčicu pestujú na poli, kde vyrastá až do výšky 3—4 metrov a je dobrým úkrytom i potravou pre vtáctvo.

Horčičné semeno je pre svoje malé rozmery symbolom skromných začiatkov kráľovstva Božieho, ktoré vzíde a rozrastie sa neskôr po celom svete, ako to bol prorok predpovedal: »Na hore vysokej izraelskej zasadím halúzku a vyženie ratolesti, a donesie ovocie, a bude ako céder veľký: a bude pod ním prebývať všetko vtáctvo a všetko, čo lieta, v tôni jeho ratolestí hniezdiť bude.«⁽³⁾ Ako vtáci »mnohí prídu od východu a od západu a stolovať

⁽³⁾ Ezech 17, 23.

budú v kráľovstve nebeskom« (v katolíckej Cirkvi).⁽⁴⁾

Dajme vďaka Bohu, že i naši predkovia našli tento strom.

2. Katolícka Cirkev.

Zdá sa, že hlavnou úlohou podobenstva o horčičnom zrnku bolo, poukázať na všeobecnosť katolíckej Cirkvi a dokázať tak, že ona jediná je pravdivá.

Zastavme sa pritom na okamih.

Skutočne, rýchly vzrast Cirkvi je jedným z najmarkantnejších dôkazov jej výhradnej pravosti. Celsius, jeden z najstarších vzdelaných protivníkov Cirkvi ironický vraví: »Kresťania sú toho hlúpeho náhľadu, že ich ríša sa rozrastie po celom svete. Či možno so zdravým rozumom predpokladať, že by sa tejto mienke podrobily všetkv národy, tak Gréci ako barbari?« Iste, podľa ľudskej logiky je to nemožné. Veď toto nepatrné zrnko tak Židia ako pohanovia rovnako sa usilovali zadusiť. Búrily a búria sa proti nemu i doteraz ľudské vášne, pýcha a smyselnosť. A, hľa,

⁽⁴⁾ Mt 8, 11.

sv. Pavol, ktorý bol pochodil celý svet, už vtedy mohol povedať: »Vzdávam vďaky Bohu svojmu... pretože zvesť o vašej viere sa rozšírila po celom svete.«⁽⁵⁾

Už svätý Polvkarp (zomrel roku 155) hovorí o »katolíckej viere, známej po celom svete«. A Tertuliánovi roku 189 nik sa neprotiví, keď pred úradom slávnostne prehlasuje: »Včerajší sme, ale všetko sme už naplnili, vaše mestá, ostrovy a dediny. vaše shromaždenia i paláce, iba vaše prázdne chrámy sme vám ponechali.«

Hľa, horčičné semeno, božou mocou a milosťou ako sa vedelo rozvíjať!

A dnes? I keď je katolícka Cirkev zo všetkých najsilnejšia a od svojich veriacich najviac požaduje, je cirkvou svetovou. Správne poznamenáva Sonnenschein: »Pre nás je Cirkev zásadne svetovou. Nie stáda a pastieri, ale stádo a pastier.« Slávny anglický konvertita Benson, len čo prekročil hranice svojej vlasti, ešte ako anglikán, sotva kde sa stretol vo svete s príslušníkom svojej cirkvi a bol veľmi šťastný, keď tu a tam našiel malú anglikánsku modlitebňu. Poznal, že pravda je medziná-

⁽⁵⁾ Rim 1, 8.

rodná, i keď tí, čo ju vyznávajú, nemusia byť preto medzinárodní. A keď bol pochodil Francúzsko, Taliansko a Egypt, vrátil sa už so zárodkom svojej konverzie.

»Teraz, keď som precítil a poznal, aký som šťastný, že môžem byť spolu so všetkými národmi a rasami, s bielymi a čiernymi, červenými a žltými, s domorodcami všetkých svetadielov, členom Cirkvi katolíckej, radostne volám: »Credo in unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.« »Verím v jednu svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev«, v ktorej chcem žiť a zomrieť.

3. Mravné ponaučenie.

V každom rozjímaní predovšetkým toto hľadáme. A krásna parabola poskytuje nám na to dosť látky.

V botanike patrí horčiča medzi rastliny krížové (cruciferae). Jej maľučké semeno, roztlčené na prášok, je liekom a vylisované poskytuje výživný olej. Ako krásne to môžeme vzťahovať na Krista. Tak nepatrný pri vtelení, rozprestiera ruky na kríži ako strom vetvy. A srdce má plné

liečivej sily. Ale túto silu — tak ako horčica — len po rozdrvení, len po vylisovaní prejavuje, keď sa rozplynie na olej krotkosti. Aký to krásny obraz Ježišovej krotkosti a poníženosti. Je však príkladom i pre mňa. Ja mám byť malučkvý pred ľuďmi, veľký však v čnosti pred Bohom i pred ľuďmi. Ukáže sa to vtedy, keď ma — tak ako Ježiša — rozdrví, zničia a pokoria.

Horčičné semeno »vzrastie ako strom, takže vtáctvo nebeské priletuje a hniezdi na jeho konároch«. Kristus je strom života. Niektoré konáre stromu sú nižšie, niektoré vyššie. Tie nižšie sú prikázania, tie vyššie rady. Sú však i najvyššie: hrdinstvo. V živote modlitby konár môže dosiahnuť až k mysticismu. Na konároch stromu hniezdia nie orly, nie pýcha, ale maľučkí vtáci, čo sa z celého sveta posletovali. Posadali si do rozličnej výšky podľa svojich síl a schopností, ale každý nájde uspokojenie. Svoje konáre majú duše činné i duše rozjímavé.

Duša moja, poďme! »Pod tôňou toho, ktorého som žiadala, sedím, a jeho ovo-

cie je sladké mojim ústam.«⁽⁶⁾ Svätá Eucharistia, na teba sa to vzťahuje, lebo si tak malá, ale i tak mohutná, ako horčičné zrno.« Ó, keby som mal krídla, ako holub, aby som odletel a si odpočinul.«⁽⁷⁾

Do toho čistého ovzdušia dostanú sa však len duše čisté a kajúce. I ja budem teda taký. Musím byť druhým Kristom. Moje apoštolské poslanie a láska Kristova ma k tomu podnecuje.⁽⁸⁾

Mám sa stať útočiskom, kde môžu duše s dôverou prichádzať, lebo nájdu tam útechu a posilu. Budem takým azylom, ale len vtedy, keď budem ako horčičné zrno. »Veru, vravím vám, ak zrno, čo padlo do zeme, neumrie, ostane samo, ale ak umrie, prinesie veľkú úrodu.«⁽⁹⁾ I ja mám teda umrieť pre seba, aby som vvrástol a bol »cruciferom«, duševným nositeľom kríža, aby som bol duševne plodný.

Rozhovor s Pánom, s Božským zrnom horčičným. Prosím, aby mi dal všetky vlastnosti horčičného zrna: liečivú si-

⁽⁶⁾ Pies 2, 3.

⁽⁷⁾ Ž 54, 7.

⁽⁸⁾ Srovn. 2 Kor 5, 14.

⁽⁹⁾ Jn 12, 24.

lu, olej krotkosti a schopnosť duševne sa rozvíjať.

Sľubujem, že budem malý a nepatrný. pritom však milý a úslužný k bližnému.

ŠTVRTOK.

V.

Podobenstvo o kvase.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské je podobné kvasu, ktorý berie žena a zapraví ho do troch mier múky a nechá celé skysnúť.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie, ako v predošlom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

Toto podobenstvo tak podľa Matúša, ako i podľa Lukáša je úzko spiate s podobenstvom o horčičnom zrne. Naozaj, ich vnútorná súvislosť je na prvý pohľad zrejmá. Podobenstvo o horčičnom zrne znázorňuje rozvoj Cirkvi do šírky, na vonok,

⁽¹⁾ Mt 13, 33.

kým podobenstvo o kvase predpovedá jej vzrast do hĺbky a je symbolom úžasnej schopnosti Cirkvi pretvoriť človeka vnútorne. Látka podobenstva je vzatá z každodenného života, čím sa jeho presvedčivosť iba stupňuje.

Či je obvyčajnejšej práce, ako pečenie chleba, práce, ktorá predtým, tak ako na dedinách i doposiaľ, je čestnou funkciou gazdinej, hrdej na svoj dobre vypečený a chutný chlebič. Tak bolo i u starovekých pohanov, ako dosvedčuje Plinius, opisujúc výbuch Vezuvu (24. augusta 79). Židia už od dávnych vekov poznali kvasený chlieb, iba na Veľkú noc a pri obetiach bol predpísaný chlieb nekvasený.

Kvas robí s cestom pravé divy. Čo by bolo z múky a vody bez kvasu? Nezdravá, nechutná mŕtva masa. A kvas dodá cestu akejsi životnosti a chuti, od kvasu cesto priamo ožije. Účinky kvasu sú tak symbolom účinkov evanjelia na ľudstvo. Čím by bol svet bez Cirkvi Kristovej? Chybovala by mu sila, chybovala by mu idea, čnosť a svätosť.

Iba slepý a zlomyseľný nevidí, akým kvasom, akou silou bolo evanjelium pre

dejiny ľudstva. Vďaka ti za to Kriste a chvála!

2. Cirkev a kultúra.

Aby uznanie a vďaka nás celých prenikla, rozveďme si dopodrobna účinky a silu božského kvasu.

Vezmime napríklad kultúru ducha. Pekne to povedal anglický konventita kardinál Newman: »Kde sa len Cirkev dostala, či už v utrpení a prenasledovaní, alebo víťazne, všade priniesla živého ducha, hlas Všemohúceho.« Kde je Cirkev, tam je i Jozef s Máriou a s 12-ročným Ježišom, ktorý »sedel medzi učiteľmi, počúval ich a vypytoval sa ich«, ⁽²⁾ schvaľujúc všetko dobré a opravujúc ich, keď sa azda zmýlili. Nahradzuje ich nedostatky, zdokonaľuje schopnosti a šíri ich prostredníctvom svoje vlastné učenie. Lebo daromné je všetko, skutočnou kultúrou je iba kultúra ducha, kultúra duše, vychádzajúca len z Cirkvi. Dokazujú to dejiny. I tie nevďačné národy, ktoré sa od Cirkvi odvrátili, žijú i doteraz z dedičstva, ktoré kedysi od Cirkvi dostali. Slnko viery im sí-

⁽²⁾ Lk 2, 46.

ce zapadlo, ale jeho teplo ich i doteraz zohrieva. Či by boli vôbec školy bez Cirkvi? Kde by bola veda a umenie bez Cirkvi? A prečo je Európa i doteraz kultúrnejšia, než ostatné kontinenty? Bezpochyby preto, lebo prvá prijala kresťanstvo.

»Zákonitou manželkou kultúry je náboženstvo« — hovorí Langbehan.

A čo sa týka *kultúry mravnej* i protestant Goethe priznáva: »Nech urobí kultúra ducha, menovite prírodné vedy akékoľvek pokroky, mravnú kultúru, sálajúcu z evanjelia, nič nezatieni.« Mravná premena, spôsobená božským kvasom evanjelia, nikde a nikdy sa tak markantne neprejavila, ako vtedy, keď dokázala, vytrhnúť ľudstvo z mravnej skazy úpadkového pohanstva. V spise, pochádzajúcom z polovice druhého storočia (Epist. ad Diogen) čítame: »Kresťania, i keď sa zvykmi, rečou a vlasťou nelíšia od ostatných, v svojom súkromnom živote prekonali akúsi zázračnú zmenu. Keď ich preklínajú, oni blahorečia, kto ich vysmieva, tomu česť dávajú. Konajú dobro, a sú za to na smrť odsudzovaní; a oni s radosťou umierajú. Sú nenávidení Židmi i pohanmi, a nik nevie, prečo . . . Kresťania žijú na tomto sve-

te, ale nie sú z toho sveta.« Najväčšími skvostami formujúcej sily Cirkvi sú svätí, ľudia, ktorí žili naozaj sväto. I u druhých cirkví nájdeme ľudí, od prírody pozitívnych, ale iba katolícka Cirkev vie vychovávať svätcov. Pekne to o nich povedal Szentiványi: »Svätí sú hrdinovia Boží... bez nich bolo by ľudstvo chudobné... svätí predstavujú to najčistejšie hrdinstvo, vernosť, odhodlanosť a odvahu.

Svätí sú však pre nás tiež kvasom, keď ich ctíme a ich príklad nasledujeme.

3. Božský kvas v nás.

Sadnime si k nohám Spasiteľovým a počúvajte jeho podobenstvo. Opýtajme sa ho, čo nám chce týmto podobenstvom povedať: Aký je to kvas, ktorý mi dávaš, Pane, do mojej duše? Tento kvas — odpovedá Ježiš — je moja milosť, ukrytá v mojom slove a s ním úzko spojená. Tá milosť ti čosi našeptáva a keď dávaš pozor, počuješ ten hlas, hlas, ktorý ťa spojí so Všemohúcim, s nekonečným Dobrom a Múdrostou. A tento kontakt oživí ti vieru, posilní nádej a zapáli srdce. Pripomenie ti tvoj večný cieľ a márnosť všetkého,

čo ti svet a tuzemský život ponúka. Ten dotyk paralyzuje žiadosti smyslov, oslobodzuje od žiadostí srdca a sníma okovy vôle . . .

Ale to všetko len vtedy, keď si ten božský kvas sám vhnutieš do srdca. Boh ti ponúka milosť, očakáva však tvoju spoluprácu, lebo »ten, čo ťa stvoril bez teba, nespasí ťa bez teba« (sv. Augustín). Tým menej ťa spraví dokonalým bez teba. A preto do práce! Hnetenie nepôjde samo. Na to sú potrebné silné ruky a tvrdé päste. Vyskúšaj ich ešte pri tomto rozjímaní! Lebo i rozjímanie je práca, a často veľmi tvrdá práca. Podľa sv. Ignáca »pamäť, vôľu i rozum treba nasilu pritiahnuť k látke rozjímania.« A my si často myslíme, že to pôjde samo, a keď to neide, strácame chuť a nemáme z toho úžitok. Takým hnetením je ďalej príprava na sv. prijímanie, breviár a iné modlitby.

Myslíme i na najvzácnejší božský kvas, na Eucharistiu. I Eucharistia je zdanlivo nepatrná, ale keď sa raz do duše dostala, rastie a dáva život. Keď sa tento kvas dostane na teplé srdce, stane sa chlebom, ktorý nás urobí svätými. Je to kvas Cirkev, ktorý krotí vášne, vychováva apošto-

lov, mučeníkov a panny. Zúrodňuje vedu a umenie.

R o z h o v o r s P á n o m. Viem, Pane, že delíš svet na dva veľké tábory. Tí, ktorých neprenikol tvoj kvas, pohoršujú sa nad твоjím živým eucharistickým telom, hovoriac: »Tvrdá je to reč! Kto ju môže počúvať?«⁽³⁾

Ja však patrím medzi milióny tých, ktorí, pokľaknúc pred tebou, eucharistický Ježišu, oddane volajú: »Pán môj a Boh môj!«⁽⁴⁾ Nech ma tvoj eucharistický kvas celkom pretvorí a nech ma urobí oddanou a obetavou dušou a večným pamätníkom tvojej lásky.

Pevne sa rozhodnem, že sa úplne odovzdám formujúcej sile milosti. Musím byť svätý!

PIATOK.

VI.

Skrytý poklad.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské je podobné pokladu, skrytému na poli. Človek, čo ho našiel, ukryl si ho.

⁽³⁾ Jn 6, 61.

⁽⁴⁾ Jn 20, 28.

od radosti nad ním ide a predá, čo len má, a kúpi to pole.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Keď Ježiš dokončil podobenstvo o kvase, »prepustil zástupy a vošiel do domu.«⁽²⁾ Teraz prišli na rad učeníci. Predstavím si, ako sedí Ježiš medzi apoštolmi a ako vysvetľuje všetko, čo doteraz počuli. Keď im všetko vysvetlil a vyložil, rozpovedal im ešte podobenstvo o skrytom poklade a o perlách. Že prečo tak spravil, to uvidíme v tomto rozjímaní.

Tretie prípravné cvičenie, ako v predošlom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

Ježiš i v tomto podobenstve prirovnáva kráľovstvo Božie k veci, ktorá je schopná upútať pozornosť poslucháčov.

Za vojny, ako všade na svete, i Židia zakopávali svoje poklady, aby ich majiteľ po vojne bezpečne našiel. A keď majiteľ zomrel a nebolo dedičov, poklad pripadol tomu, kto ho našiel. V podobenstve človek, ktorý bol azda prenájomcom poľa, šťastlivou náhodou narazil motykou alebo pluhom na poklad, na nádobu, plnú zlata.

⁽¹⁾ Mt 13, 44.

⁽²⁾ Mt 13, 36.

Podľa terajších zvyklostí nálezcovi, ktorý našiel na cudzom poli poklad, náleží iba polovica. Druhá polovica patrí majiteľovi pozemku. Ale podľa vtedajších zvyklostí nálezca konal celkom korektne, keď poklad zahrabal, odišiel, predal všetok svoj majetok, hádam si i dopožičal, len aby cenu pozemku zaplatil. A s radosťou kupuje pozemok, lebo vie, že nájdeným pokladom všetko sa mu vvnahradí.

Keď Ježiš svoje podobenstvo o kráľovstve Božom dokončil, možno že i sami apoštoli, tiež plní falošných predstáv o Mesiášovom kráľovstve, boli sklamaní. Syn človeka nepríde teda v moci a sláve. A kráľovstvo, ktoré založí, bude musieť bojovať s prekážkami, ktoré iba po dlhom čase bude môcť prekonať. Budeme teda strojcami takého, málo pozemských nádejí poskytujúceho podujatia. Preto ich Ježiš podobenstvom o skrytom poklade novzbudzuje a potešuje.

Kráľovstvo Božie je nesmiernym, i keď ukrytým pokladom. Je preto samozrejmé, že šťastlivý nálezca predá všetok svoj majetok, zanechá otca, matku i deti, brata, dom i pozemky, len aby získal ten poklad.

I ja sa musím v svojich myšlienkach stále zaoberať pokladom, ktorý mi Kristus v svojej Cirkvi, v mojom povolaní ponúka.

Hádam to bol pre mňa doteraz ukrytý poklad a vari som ho preto ani nehľadal. Pre stromy som nevidel les a bál som sa námahy, spojenej s hľadaním pokladu. Keď sa však v tomto rozjímaní dozviem, aký je to poklad, keď sa presvedčím, že vyplatí sa ho získať, azda sa osmelím.

2. Skrytý poklad.

Sadnem si teda k nohám Spasiteľovým a budem počúvať.

Aký je to poklad, o ktorom hovorí? Akiste nadprirodzený. V prvom rade milosť božia, ktorou ma pozdvihne a pretvorí. Áno, milosť, s ktorou sa spája všetko dobré. »Tu spolu s ňou prišlo mi všetko dobré, a nesčíselná česť skrze jej ruky.«⁽³⁾

V prvom rade za vieru môžem ďakovať milosti, ďalej za pokoru, za pobožnosť a odvahu, ktorými si zasluhujem nebo. Milosť, ukrytá v sviatostiach, spája ma s

⁽³⁾ Múd 7, 11.

Kristom, milosť, ktorej i Panna Mária môže ďakovať, že »našla milosť u Boha.«⁽⁴⁾

Milosť je sila, vytvárajúca duchovný život a Božie kráľovstvo. Vydám sa teda pri svetle milosti na cestu, na cestu za Božím kráľovstvom, za skutočným duchovným životom. Azda mi bude ťažko okopať zaschnutú pôdu, ale je to nevyhnutné. Neostanem predsa duchovným žobrákom, keď môžem byť bohatý. Neostanem preto na povrchu, ale budem kopať do hĺbky. Azda som už nie ďaleko; ešte trocha pokonať a nájdem poklad.

Ako však konať? Rozjímaním o sv. evanjeliu, lebo ono je plné »milosti a pravdy.«⁽⁵⁾

Odpriem si márnivé radosti, za ktorými snáď túžim, premôžem v sebe precitlivosť a pýchu a nebudem dlho váhať a rozmýšľať. Lebo čas sa míňa a nedá sa zadržať. Poďme teda s tým pluhom, poďme s tou lopatou, lebo len práca nám zaručí úspech.

3. Šťastlivý nálezca.

Skutočný a vážny duchovný život je spojený s toľkými a takými výhodami,

(4) Lk 1, 30.

(5) Jn 1, 14.

ktoré sa s pozemskou blaženosťou ani len porovnať nedajú.

Duchovný život dáva nám ochutnať pravdu a soznamuje nás s pravdou. Je to viac, než by sme na prvý pohľad mysleli. Lebo poznaná pravda je iba studené svetlo, ale ochutnaná pravda dá teplotu a blaží.

Pravda nás, podľa slov Spasiteľových — vyslobodí. ⁽⁶⁾ Áno, pravda nás oslobodí od prekliateho otroctva vášní a hriechu a naplní nás mravnou silou. »Všetko môžem v tom, ktorý ma obodruje.«⁽⁷⁾ »A pokoj boží, ktorý prevyšuje každú predstavu, bude hájiť vaše srdcia a vaše mysle v Kristu Ježišovi.«⁽⁸⁾ Naplní nás nádejou a presvedčí nás, že »utrpenia terajšieho času nie sú rovné sláve, v ktorej sa máme zjaviť.«⁽⁹⁾

To všetko dá nám nájdený poklad už teraz. A čo nás čaká, ak sa dočkáme toho, čoho je skrytý poklad iba zálohou...

Vidíme to dobre u svätého Pavla.

I pre neho bol Ježiš, jeho evanjelium a duchovný, nadprirodzený život skrytým

⁽⁶⁾ Srovn. Jn 8, 32.

⁽⁸⁾ Fil 4, 7.

⁽⁷⁾ Fil 4, 13.

⁽⁹⁾ Rim 8, 18.

pokladom tak dlho, kým ho raz nezasiahol lúč milosti. A od tej doby Krista, ktorého do toho času prenasledoval, nazýva svojím Pánom. Akési vnútorné svetlo ukázalo mu poklad a on sa zrieka všetkých predsudkov, je hotový predať všetko, aby získal ten poklad. Spoluveriaci ho vyobcovali, kresťania mu nedôverovali, on však nedbá, lebo »láska Kristova ho podnecuje.«⁽¹⁰⁾ V druhom liste Korinťanom vypočítava celé litánie utrpení.⁽¹¹⁾ Draho zaplatil za ukrytý poklad, ale neolutoval to. Sám hovorí, že »opláva potechou a prekypuje radosťou.«⁽¹²⁾

Ani ja neobanujem, ak sa vyprostím z osídel svetskej sebalásky a oddám sa duchovnému životu, aby som vyplnil všetky požiadavky kresťanskej dokonalosti. Veď tento život je nič iné, ako boj o tento ukrytý poklad. A keď sa pri svetle večnej blaženosti zadívam na pominuteľné veci toho sveta, nebude mi ani ťažko zrieť sa sveta a jeho radostí.

⁽¹⁰⁾ 2 Kor 5, 14.

⁽¹²⁾ 2 Kor 7, 4.

⁽¹¹⁾ 2 Kor 11.

Rozhovor s Pánom. Prosím od neho svetlo a vytrvalosť na získanie skrytého pokladu.

Rozhodnem sa, že odložím všetky časné starosti a oddám sa duchovnému životu, plnému sebazaprenia, aby som tak získal ukrytý poklad.

SOBOTA.

VII.

Skrytý poklad.

B)

(Eucharistia.)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímání. V treťom prípravnom cvičení prosím ešte o zvláštnu milosť úcty k Eucharistii.

1.»Kráľovstvo nebeské je podobné pokladu.«

Čo je tým pokladom — hovorí sv. Hieronym — ak nie sám Kristus? Áno, on je mojím najväčším pokladom, najdrahším pokladom sveta.

Kristus je pôvodcom všetkého, čo v prírode a v duchovnom živote ako pekné po-

známe, je pôvodcom všetkého cenného a slávneho.

A Eucharistia obsahuje samého Krista: je preto našim najdrahším pokladom. Stará liturgia nazýva Eucharistiou »pokladom,« kľúče bohostánku odovzdávali diakonom slovami: »Opatruj ten poklad!«

Eucharistia je teda pokladom, pokladom všetkých kresťanov.

A veriaci vždy vedeli, čo je pre nich Eucharistia a vedia i teraz, ako ich ten poklad povznáša. Preto stavali v stredoveku nádherné chrámy, preto obetujú na kostoly i teraz a preto bývajú smutní, keď pre prenasledovanie alebo pre nedostatok kňazov nemajú Sviatosti.

Eucharistia je však pokladom i pre kňaza. Veď celá jeho dôstojnosť a sila pochádza z Eucharistie. Bez Eucharistie nebolo by kňazov, boli by iba »hlásatelia slova Božieho,« ale nie kňazi.

Dobré duše v očistci i pri svojom utrpení dobre vedia, že tento poklad zaplatí ich dlžobu.

Ale Eucharistia je pokladom i samého neba. Eucharistická obeta, ktorá sa pred

obyvateľmi nebies neustále odohráva, naplňuje všetkých, i samého Boha, nevýslovnou radosťou.

2. Skrytý poklad

Eucharistia je podobná »pokladu, skrytému na poli.« Ratbertus Paschasius myslí už v deviatom storočí na Eucharistiu, keď o tomto mieste sv. evanjelia rozjíma. Pokladom je mu samo Božstvo a poňom ľudská prirodzenosť, ľudské telo Kristovo, ktoré — keďže je s naším telom totožné — je vzaté zo zeme. Pokladom v zemi je teda Božstvo v človeku, ako to i sv. Pavol potvrdzuje: »Veď v ňom, v jeho tele, prebýva všetka plnosť Božstva.« ⁽¹⁾

»Na kríži sa skrylo
božstvo len samé,
tu (v Eucharistii) i človečenstvo
je s ním schované.
Oboje však, verím,
vdľačne vyznávam;
o čo prosil lotor,
i ja si žiadam.«

(Sv. Tomáš Aqu.)

⁽¹⁾ Kol 2, 9.

Eucharistiu prechovávajú v cibóriu, cibórium v bohostánku a podľa najnovších predpisov Cirkvi, opatrovanie a ukrývanie kľúča tabernákula je povinnosťou príslušného kňaza, ktorý je za to osobne zodpovedný. Ale ako by ani toto nestačilo. Cirkev prikazuje, aby i bohostánok bol zahalený. Aká to skrytosť, aká tajomnosť! Tak rešpektuje Cirkev vôľu »Boha skrytého, Spasiteľa.«⁽²⁾

Eucharistia je teda skutočným »pokladom, skrytým na poli.« A prečo je ten poklad tak ukrytý, prečo je tak tajuplný? Boh pozná dobre človeka, vie dobre, že si žiadame vidieť a pochopiť neviditeľné a nepochopiteľné Božstvo a neuspokojíme sa, kým ho hmatateľným spôsobom nevidíme. Ale Boh vie i to, že len tajomnosť a skrytosť vzbudzuje náš záujem, zvedavosť a lásku.

Preto chcel byť s nami hmatateľným, predsa však tajomným spôsobom, aby sme ho — podľa Paschasia — tým žiadostivejšie hľadali: aby sme ho hľadali tak žiadostivo, ako dieťa hľadá matku. Vždy je nám milšie to, k čomu sme sa iba po dl-

⁽²⁾ Srovn. Iz. 45, 15.

hom a neúnavnom hľadaní dopracovali a preto nájdený poklad s tým väčšou starostlivosťou a uspokojením opatrujeme.

3. »Od radosti ide a predá, čo len má a kúpi.«

Pozorujme kňaza, rehoľníka, rehoľníčku alebo veriaceho, ktorý pri sv. omši, pri sv. prijímaní, pri adorácii našiel »skrvtvý poklad«: »od radosti ide...«

Ide za svojou prácou, so svojím krížom, k nemocnému, do školy, do fabriky, do práce. Ide s radosťou, nedbá ťažkostí, nehľadá na prekážky, ktoré Eucharistia na radosť premenila. Svet to nikdy nepochopí, lebo pre svet je Eucharistia ešte stále skrytým pokladom.

Aby mu ten poklad ostal navždy, aby mu prinášal úroky, »ide a predá, čo len má a kúpi to pole,« kúpi ten poklad. A pomerne ako lacno ho kúruje. Ale i keby ho kúpil draho, nedbá...

Kňazské svätenie, rehoľné sľuby popretínajú nitkv, ktoré nás viažu k stvoreniam a tým sme — ak svoje povolanie berieme vážne — všetko predali; náš život stal sa reťazou, ktorej ohnivkami sú iba sebazaprenia. Kto dá všetko, dá síce mnoho, ale

v porovnaní s cenou pokladu je to predsa málo. »Daj mi, eucharistický Ježišu, svoju lásku a milosť a budem dosť bohatý.« (Suscipe.)

A keď som už raz nastúpil cestu a vzal pluh do ruky, aby som zoral pole, ukrývajúce poklad, nesmiem sa vracaf. Beda tomu, kto sa stále obzerá a nepredá všetko, čo sa s kňazskou a rehoľníckou dokonalosťou nesrovnáva. Ten berie poklad nadarmo, nadarmo prijíma Eucharistiю fyzicky, lebo duševne ju neužije a bude mu iba mlynským kameňom, ktorý ho strhne do priepasti.

A preto každý, kto má farchu na duši a je preto nehodný prijať poklad, nech prv ide a nech predá v svätej spovedi svoj smutný poklad, nech predá hriech a príležitosť k hriechu, nech predá zlé žiadosti. Posväcujúca milosť, získaná v sviatosti pokánia, je ten peniaz, za ktorý si kúpime Eucharistický poklad.

Kto tak urobí, ten neobanuje, že predal všetko, lebo znovuzískaný poklad za všetko ho odškodní.

Rozhovor s Pánom, s eucharistickým Kristom.

Ďakujem Bohu za poklad, ktorý som dnes dostal a hneď aj začnem s prípravou, aby som ten poklad zajtra opäť hodne prijal.

XVI. nedeľa po Svätom Duchu.

VIII.

Podobenstvo o perlách.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské podobné je kupcovi, čo shľadáva vzácne perly. Keď našiel veľmi cennú perlu, odišiel, predal všetok svoj majetok a kúpil si ju.«⁽¹⁾

Druhé a tretie prípravné cvičenie, ako v VI. rozjímaní.

Smysel podobenstva.

Podobenstvo o vzácných perlách málo sa líši od podobenstva o skrytom poklade. Rozdiel je hádam iba v tom, že poklad môže byť užitočnejší, kým perly sú vzácnnejšie. Poklad nájdeme na poli iba ná-

⁽¹⁾ Mt 13, 45—46.

hodou, perly cieľavedomým hľadaním; cena pokladu je každému na prvý pohľad jasná, ale cenu perál pozná len odborník. Odhliadnúc však od toho, motívov obidvoch podobenstiev sú skoro totožné.

Hovorí sa tu o perle, o vzácnej a drahocennej perle, predstavujúcej kráľovstvo božie a v prvom rade Cirkev. Cena perly — závislá na jej veľkosti a lesku — je nesmierna. Len boháči si ju môžu kúpiť a idú za ňou do ďalekých krajov. Na brehoch Ceylonu a Bahrenských ostrovov lovia sa perly od júna do septembra a lov perál vyžaduje mnoho zdatnosti a odvahy. Ale za túto prácu dobre zaplatia, lebo do perál investovaný kapitál je dobre uložený.

I Cirkev je takou perlou, za ktorou Kristus prišiel na zem, aby ju — obetovaním vlastnej krvi — vylovil z mora sveta. A my máme byť tými kupcami, ktorí za vzácnu perlu zaplatia každú cenu.

Ale iba pravá perla, pravá Cirkev má takúto cenu, nie však falzifikát. A pravá Cirkev je len jedna; i Kristus hovorí len o jednej perle.

Že ktorá je tá pravá perla, pravá Cirkev, to ľahko poznáme. Tam, kde je Kri-

stus, kde je jeho námestník, t. j. zákonitý nástupca sv. Petra, tam je i pravá perla, pravá Cirkev. Tie ostatné sú iba nepodarené falzifikáty a kto ich kúpil, ten sa poriadne oklamal.

Toto je ten pôvodný smysel podobenstva, ktorým nás Kristus povzbudzuje, aby sme boli verní Cirkvi, aby sme boli vďační za to, že môžeme byť katolíkmi. Ceňme si teda tejto perly.

Ale toto podobenstvo môžeme aj na iné aplikovať. Pravá perla môže znamenať i naše povolanie, lásku k Bohu a k bližnému, alebo pokoru. Mnohí vzťahujú toto podobenstvo na dušu, na Krista, na evanjelium alebo na Eucharistiu. Sú to na každý pád užitočné a plodné myšlienky a isteže nie sú v rozpore s Kristovým úmyslom.

2. »Predal všetok majetok a kúpil si ju.«

Vzácnou perlou je teda predovšetkým pravá viera, pravá Cirkev, mimo ktorej nie je spasenia. Múdry kupec — a taký má byť každý, kto sa na tomto svete narodil — vie to dobre a preto predáva všetko, len aby získal túto perlu. A na dru-

hej strane nepriateľ ľudstva urobí všetko, aby človeka od toho šťastia odradil. Ponúka mu perly falošné a hanobí tú pravú perlu, Cirkev. Prenasleduje hlavne Cirkev katolícku, lebo je dobrým znalcom a vie, že ona je tá pravá perla.

Pápež Pius X. opýtal sa raz žiaka rímskeho kolégia, aby mu vyrátal znaky pravej Cirkvi.

— Pravá Cirkev je jedna, svätá, všeobecná, apoštolská.

— A ďalej? — pýta sa pápež.

— Rímska — odpovedá teolog.

— Ktorý je však ten najdôležitejší znak? — pýta sa ďalej svätý Otec, a keď bohoslovec mlčí, sám odpovedá:

— Pravú Cirkev poznáme podľa toho, že je stále prenasledovaná.

Boh už to tak zariadil, že za pravú perlu treba platiť, a rozumný kupec zaplatí.

Vzpomínam si na krásny obraz Geromeov: »Posledná modlitba mučeníkov«. V pozadí Capitolium, v prostriedku Colosseum, obsadené do posledného miesta krvilačným davom a v popredí práve zapálili živé fakle, smolou poliatych kresťanov. S druhej strany vpúšťajú do arény dravú zver. Mučeníci sú sorskupení v prostried-

ku. Sú tu mužovia i ženy, panny, mláden-
ci a deti, vznešení i otroci. Modlia sa
a s dôverou pozerajú na nebo. Sú hotoví
zaplatiť za perlu vlastnou krvou. A pre-
nasledovanie neprestáva, vzácna perla ne-
stráca cenu. Počnúc od Neróna (62) až po
Konštantína (313) milióny daly za túto
perlu život. Neubúda katov, ani obetí.
Každé storočie má svojich katov. V ro-
koch 1535—47 Henrik VIII. odpravil 2
kardinálov, 20 biskupov, 500 rehoľníkov
a nesčíselný počet kňazov a veriacich.
A kráľovná Alžbeta (1577—88) dala 1200
mučeníkom príležitosť zaplatiť za perlu
vlastným životom.

A kto by spočítal všetkých vyznavačov
a panny! Podľa sv. Hieronyma ich Bohu
oddané srdce je každodenne sa opakujú-
cim mučeníctvom. Veniec mučeníkov je
z červených ruží a veniec vyznavačov
a panien z bielych ľalií.

Podľa Carlyleho »v každom, i v tom
najmenšom skutku je čosi večného. Nič
nemôže zaniknúť na tomto svete. Aj tá
najmenšia, hoci v samote vykonaná prá-
ca, ako podzemný prameň vyjde raz na
povrch«.

Roku 1802 v katakombách Priscilly objavili hrob panny a mučenice Filomeny, označený krížom, kotvou, ľaliou, bičom a palmou, ako aj nápisom: »Pokoľ s tebou, Filomena!«

Sú to symboly sumy, zaplatenej za pravú perľu a pravou perľou pre Filomenu je večný pokoj.

Keď raz predstavená kláštora o vzťahujúcom sa prenasledovaní Cirkvi vyprávala, ozvala sa sv. Terezka a zvolala: »Žijeme v storočí mučeníkov, i krv raz potečie; kiež by to bola naša krv!«

3. Myslím na svoju dušu.

Keď splácaš — podľa svojich síl a schopností — cenu perly, nezabúdaj, že tým si vlastne dušu zachraňuješ.

Keď perly kňaznej Rajnery začaly strácať lesk a preto i cenu, odborníci jej poradili, aby ich v zálive Miramare namočila v podmorskej jaskyni do vody, aby tak nadobudly pôvodného lesku. Postarajme sa o taký kúpeľ i pre vlastnú dušu. Kúpeľom duše sú duchovné cvičenia, ale i každodenné rozjímanie, spytovanie svedomia a častá sv. spoveď. To sú tie po-

istné prémie, ktorými si udržíme dušu stále sviežou a bieloskvúcou, ktorými sa jej lesk stále zväčšuje.

Rozhovor s Pánom. Poďakujem sa mu, že jeho milosťou a za cenu jeho krvi dostalo sa mi vzácnnej perly — pravej viery. Kiež by som vedel získať tú perlu aj pre iných, ktorí ju ešte nemajú. Pomodlím sa za to a podporím sv. misie. Prosím Pána, aby — ako milosrdný kupiec — odkúpil moju perlu, dušu, aby som bol celkom jeho. Povedz mi Pane, ako apoštol Filipanom, že som tvojím vencom,⁽²⁾ tvojou korunou, v ktorej nech budem vždy pravou perlou.

Odo dneška v každom, i v tom najmenšom skutku budem vidieť hodnotu, ktorou si zakúpim vzácnu perlu — dokonalosť a spasenie.

⁽²⁾ Srovn. Fil 4, 1.

IX.

Vzácná perla.

B)

(Eucharistia.)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímaní. V treťom prípravnom cvičení prosím od Pána milosť oddanej úcty k Eucharistii.

1. »Kráľovstvo nebeské podobné je kupcovi.«

Každý na svete, kto hľadá radosť a blaženosť, je vlastne kupcom, hľadajúcim vzácnu perlu. Veď túžba po blahobyte a šťastí je základným inštinktom človeka, vštepeným mu od Boha.

Prebehnime v krátkosti celú zem. Pozorujme shon veľkomesta. Za čím behajú tí ľudia? Hľadajú vzácnu perlu, šťastie, práve tak usilovne, ako roľník, kráčajúci za pluhom. Alebo navštívme prístav, vystúpme na maják a pozorujme živý ruch pod nami. Obrovské lode, opatrené strojmi o 10—14 tisícoch konských síl. Prišly práve z cudzích kontinentov, priviezly koloniálny tovar, poklad, vzácnu perlu, šťastie.

Do baní, do hlbokých šácht zostupujú ľudia práve tak usilovne, ako potápači, hľadajúci pravé perly na dne mora. Aká to ťažká práca, koľko odvahy a koľko obetí vyžaduje!

A tie perly nie sú vždy pravé. Keď sa za nimi pustíme, nedojdeme k Stvoriteľovi, ale vzdľahujeme sa od neho. Odtiaľ to sklamanie, odtiaľ tie neúspechy, o ktorých sa už — od dávnych vekov — mnoho nahovorilo.

Petőfi prirovnáva šťastie k perle, za ktorou sa pustil, ktorá sa však rozbila prv, než by ju bol dostal.

Svätý Augustín, jeden z najväčších mysliteľov sveta, charakterizuje perly slovami: »Mentiuntur, moriuntur et ad mortem trahunt — lúhajú, umierajú a k smrti nás strhávajú.«

Lúhajú, lebo nedodržujú sľuby. Sľubujú, že uhasia smäd po radoostiach, ale ho iba stupňujú. Sú obmedzené, konečné, a preto dušu, »aniam, Deo capacem« nemôžu uspokojiť. Lúhajú, ale ľudia im veria. Darmo je, keď svet chce byť klamaný.

Perly umierajú, hynú. Okolo nás všetko hynie a umiera. A čo je pritom najtragickejšie, tých, čo sa ich krčovite držia, strhá-

vajú do skazy fyzickej a mravnej, do skazy večnej. Čo oklamalo často i Bohu zasvätené duše? To, že perly sú pekné a vzácne. Vzácne je vysoké postavenie, vyznamenanie a oslavovanie. Človek si to žiada a ide, aby to kúpil. Zabúda, že pravá perla nerodí sa v hore, ale v opustenej hlbine mora. Nie hluk sveta, ale samota blaží srdce.

Iný vidí vzácnu perlu v telesnej kráse. I ten ide a predá všetko, aby si ju kúpil... A kúpi ju, i keď mu príde veľmi draho. A koniec? Hrozná vytriezvenosť... Šalamun, majúci dosť možnosti užívať tieto perly, nakoniec zvolal: »Márnosť nad márnosťou a všetko márnosť.«⁽¹⁾

Škoda však plakať za takou, peknou sice, ale falošnou perlou, keď nám Boh určil pravú perlu.

2. »Keď našiel veľmi cennú perlu...«

Tá perla, pretože je pravá, je skutočné šťastie; sám Boh, dobro a krása. My ľudia myslíme, že šťastie je výslednicou mnohých složiek. Omyl! Boh je tou najjedno-

⁽¹⁾ Kaz 1, 2.

duchšou bytosťou, a predsa je prameňom všetkej blaženosti, je blaženosť sama. A preto, ak sa k nemu obrátíme, môže nás za všetko odškodniť.

Nakoľko však naša duša, tá nepatrná škrupina, nemôže prijať nekonečné more dobra, krásy, Boh sa k nám prispôsobuje: Dáva sa nám v podobe Krista v konkrétnej a ohraničenej ľudskej podobe dobra, krásy. On je perlou Boha, perlou pravou a vzácnou. Ale tá perla je pre nás ukrytá v ulite na dne mora, v Eucharistii.

Len živá viera a rozjímavá duša môže sa pustiť za tou perlou až na dno mora. A keď ju nájde, zavolá: »Našla som toho, ktorého miluje moja duša: chytila som ho. ani ho nepustím.«⁽²⁾

Vidieť v Eucharistii vzácnu perlu srovnáva sa i so svätým podaním. »Ukážte mi tie perly, ktorým sa tešia pobožné duše, lebo i ja si ich chcem zaslúžiť«, hovorí kajúcnik svätého Jána Zlatoústeho.

Liturgia svätého Jána Zlatoústeho napomína kňaza slovami: »Nech sa postará, aby nevystalo, čo perlou nazývajú.« — Ktorýsi korintský biskup predpísal, aby

⁽²⁾ Pies 3, 4.

kňazi dávali dobrý pozor na perly, uložené v cibóriu, aby nepadly na zem a neboly pošliapané.

3. »Predal všetok svoj majetok a kúpil si ju.«

Perly sú už od pradávna vysoko cenené. Už Plinius (Hist. nat.) píše, že zпомedzi všetkých vecí vzácne perly sú najcennejšie. Za »perlu peregrinu« španielskeho kráľovského dvora už v roku 1505 ponúkali 80.000 zlatých. Perlu ktoréhosi perského šaha cenila na 2,750.000 zlatých frankov. A pri tom všetkom i tá najvzácnejšia perla je práve tak pomíňajúca, ako každá zemská radosť a blaženosť, ktorú perla symbolizuje. Po čase i tá najkrajšia perla stráca lesk a farbu: jediná kvapka octa ju rozpustí. Na hostine, usporiadanej na česť Antoniovu, Kleopatra — nevedno z akého vrtochu — hodila svoju najdrahšiu perlu do octu, a keď sa rozpustila, vypila ju i s octom.

Pritom však čo by ľudia nedali za pravú perlu.

A čo by mali teda dať za ozajstnú perlu. za Eucharistiu, aby boli hodní mať túto perlu.

Cenou tejto perly je boj, často veľmi tvrdý boj, o stav milosti. Lebo ak si tú perlu prisvojíme bez toho, aby sme boli v stave milosti, vydávame sa na pospas večnej smrti. Bolo totiž napísané: »Nehádzte svoje perly pred svine, aby ich azda nepošliapaly svojimi nohami. Mohly by sa proti vám obrátiť a roztrhať vás.«⁽³⁾

Ale to ešte nestačí. Naša duša musí sa stať dôstojnou schránkou vzácnej perly. V ohni skúšaným zlatom viery, smaragdom nádeje a briliantami lásky má byť ozdobené srdce, ktoré chce pojať tak vzácnu perlu.

Na prijatie Eucharistie musím sa dobre pripraviť. »Nech sa teda každý najsamprv skúma«⁽⁴⁾. Ak je niekto v ťažkom hriechu, nech sa prv vyspovedá. Nech si chráni anjelskú čistotu a jej hradby: svätú pokoru. Nech v sebe vzbudí vieru, nádej a lásku. A po sv. prijímaní aspoň štvrté hodiny nech ďakuje. To predsa nie je veľa v porovnaní s nesmiernou cenou pravej perly.

⁽³⁾ Mt 7, 6.

⁽⁴⁾ 1 Kor 11, 28.

Rozhovor s Pánom. Prosím Pána Ježiša, aby ma naučil správne hodnotiť veci. Nech mi povie: »Ľudský synu, dokiaľ budeš ťažkého srdca? Prečo miluješ márnosť?«⁽⁵⁾

Prosím tiež, aby ma časté sv. prijímanie urobilo pravou perlou a sľubujem, že dnešný deň prežijem životom naozaj eucharistickým, na aký ma azda i moje povolanie zaväzuje. Prejaví sa to v eucharistickej mlčanlivosti, v ochote a presnosti, s akou vykonám hlavne to, čo je spojené s určitou obefou.

UTOROK.

X.

Podobenstvo o rybárskej sieti.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Podobné je kráľovstvo nebeské rybárskej sieti, ktorá spustená do mora, zachycuje rozličné ryby. Keď sa naplnila, vytiahli ju na breh, posadali si, dobré povyberali do nádob, zlé však odhodili. Tak bude i na konci sveta: anjeli vyjdú, oddelia zlých od spravodlivých a hodia ich

⁽⁵⁾ Ž 4, 3.

do ohnivej pece, kde bude plač a škripanie zubmi.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Miesto a okolnosti. Tak sa zdá, že i toto podobenstvo, podobne ako podobenstvo o skrytom poklade a o vzácnej perle bolo povedané iba apoštolom, a to súčasne s predchádzajúcimi dvoma podobenstvami.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím si apoštolskú horlivosť na získavanie a zdokonaľovanie duší.

1. Smysel podobenstva.

Smysel tohto podobenstva shoduje sa celkom so smyslom predchádzajúcich dvoch podobenstiev. I tu je reč o Božom kráľovstve, o Cirkvi a o jej význame pre budúce časy. Tá istá myšlienka, podávaná vždy v inom rúchu, v rúchu zo života a zo záujmovej sféry poslucháčov.

Ježiš hovorí teraz výlučne k apoštolom a zaoberá sa teda hlavne s úlohou apoštolov a ich nástupcov. Apoštolské povolanie srovnáva s prácou rybára. Aké to pekné a priliehavé prirovnanie! Rybárstvo symbolizuje tu prácu, vynaloženú na spásu duší.

⁽¹⁾ Mt 13, 47—50.

Aspoň polovica apoštolov — Peter, Andrej, Jakub, Ján Tomáš a Nathanael — boli pôvodne rybármi, ale ani ostatným nebolo toto remeslo cudzie. Hlavným pokrmom Židov v Palestíne bol — ako vidno i zo sv. Písma — chlieb a ryby. V podobenstve sa hovorí o rybárení a o sieti.

Keď rybári vyšli na more, vyhodili sieť, na spodku kameňmi alebo železom zaťažené, takže sa sieť stiahla až na dno. Horný okraj siete držaly korkové plaváky na hladine. Tak postavenú sieť vzali do vleku a všetko, čo prišlo do siete, sa v nej zachytilo. Potom posťahovali siete a spolu s obsahom vytiahli na breh. A tu rybári »posadali si, dobré povyberali do nádob, zlé však odhodili« do mora.

Apoštoli to neraz skúsili a tak podobenstvo o rybárskej sieti prístupne a zaujímavovo im tlmočí Ježišove myšlienky. V božom kráľovstve, ktoré sa malo založiť, čaká ich teda práca, na akú sú už od detstva zvyklí, práca, ktorá je im tak milá. Ježiš im výslovne bol povedal: »Podťe za mnou a urobím vás rybármi duší!«⁽²⁾

⁽²⁾ Mt 4, 19.

Stále jasnejšie sa rysuje pred nami plán Božieho kráľovstva. Bude to veľká spoločnosť, ktorú apoštoli a ich nástupcovia s božou pomocou soberú z mora sveta. Bude tu mnoho dobrých, ale i zlých. Ale zlo nikdy neprevládne. V záujme dobrých, užitočných rýb treba na čas trpieť i zlé ryby. To vyplýva z toho, že Ježiš — majúc k tomu vážne dôvody — chcel mať Cirkev ako viditeľnú spoločnosť. Až keď príde veľké »ľahanie«, »na konci sveta: anjeli vyjdú, oddelia zlých od spravodlivých«.

I ja si uvedomím svoju úlohu pri tom rybolove. Či som bol vybraný za rybára, či len za rybu. A keď som rybou, či som užitočný a či budem »vybraný do nádoby alebo odhodený?«

Musím byť rybárom i rybou súčasne. Rybárom pre iných a rybou pre záchranu vlastnej duše.

2. »Urobím vás rybármi duší.«⁽⁸⁾

Áno, nie iba kňazi, rehoľníci a rehoľníčky (i kontemplatívni!), ale každý človek má byť rybárom, apoštolom. Pre kňa-

⁽⁸⁾ Mt 4, 19.

za a rehoľníka je to povolanie a prvordá povinnosť. Preto boli poslaní na kazateľnicu, do spovedelnice, do školy, do nemocnice a do sociálnych inštitúcií. »Učiteľ ťa volá«,⁽⁴⁾ lebo »žatva je síce veľká, ale robotníkov málo«. ⁽⁵⁾

Tých, »ktorí sa sami odlučujú (t. j. chcú žiť iba pre seba) presviedčajte! Zachraňujte tých, ktorých môžete vytrhnúť z ohňa (večného). K iným buďte síce milosrdní, ale aj opatrní«. ⁽⁶⁾

a) Všetci máme byť teda rybármi, všetci máme apoštolovať dobrým príkladom. »Veriacim buď vzorom v reči, v obcovaní, v láske, vo viere a v čistote.« ⁽⁷⁾

Gróf Maille, poslanec francúzskeho snemu, dostal raz list od neznámeho muža, kde mu ten neznámy ďakuje za príklad, ktorý mu gróf dal vo vojne roku 1870 svojou každodennou modlitbou. Pisateľ, vtedy ešte mladý poručík, spával s grófom v jednej stodole a v duchu vysmieval grófa, ktorý sa každý večer modlieval. Ale tento príklad ho neskoršie napravil.

⁽⁴⁾ Jn 11, 28.

⁽⁶⁾ Jud 19, 23.

⁽⁵⁾ Mt 9, 37.

⁽⁷⁾ 1 Tim 4, 12.

b) Každý môže rybáriť modlitbou, sv. ružencom. Champagny vylovil slávneho vedáтора Littrého z večného zatratenia: »Pán Champagny, vy sa istotne modlíte za mňa« — hovorí Littré svojmu akademickému kolegovi, keď videl v Champagnových rukách ruženec. »Áno, a to v nádeji, že raz sa za mňa i vy pomodlíte.« A Littré sa, naozaj, spamätal a zomrel ako dobrý katolík s modlitbou na perách.

c) Možno rybáriť i slovom, taktným napomenutím.

Duševné rybárstvo nie je teda výsadou iba niektorých povolání alebo veku. Rybári mladý horliteľ, predávajúci katolícku tlač, rybári kongreganista, privádzajúci priateľa na duchovné cvičenia, rybári muž, keď pokľakne pred oltárom.

Isté mesto bolo zaliate morom. Keby sa však — podľa legendy — našiel odvážny potápač, ktorý by sa spustil na dno mora a potiahol zvon na potopenej veži, všetci mŕtvi, ktorí sa tam potopili, vstali by z mŕtvych. Kde je však ten smelý potápač, ktorý by sa ponoril až na dno duše a potiahol by svojím príkladom onemelý zvon svedomia a nádeje? Koľko vzkriesení by to malo za následok!

Mojím heslom bude heslo ktoréhosi slávneho rodu: »Love, serve! — Miluj, slúž!« (Saftesbury.)

3. »Zachráň svoju dušu!«⁽⁸⁾

Cirkev je sieťou v mori sveta, ktoré sv. Hieronym charakterizuje slovami: »More sveta vzdúva sa pýchou, vlní sa kacírstvom, pení sa nevedomosťou, zúri zlobou a víri bezbožnosťou.« Z toho mora ma vylovila Cirkev. Kdeže by som bol bez nej? Ja som však nad to ešte kňazom, rehoľníkom. Boh ma chce spasíť, ale i ja musím urobiť svoje. »Začni teda: žiť! Lebo život je nie sen, ale vznešená skutočnosť. Život je tvojím majetkom. Život je ti daný na to, aby si sa na večný život pripravil. Je dobou skúšky, aká ti viac nebude daná.« (Carlyle.)

Keď kráľ Ľudovít XIV. zomrel, jeden zo služobníkov pristúpil k hodinám a zastavil ich. Bolo pol dvanástej. A hodiny vo versailleskom kaštieli stoia i podnes. I hodiny môjho života sa raz zastavia a určia môj osud naveky.

⁽⁸⁾ Gen 19, 17.

Keď raz veľký Rybár, Pán Boh, vytiahne siete na breh, buď si ma podrží alebo ma odhodí. A vtedy už nebudem mať meno, nik ma už nezochce. »Naša budúcnosť bude alebo v Bohu, alebo nebude vôbec. Náš život buď sa vleje v Boha, alebo do večnej smrti.« (Lacordaire.)

Rozhovor s Pánom. Tak ako v treťom prípravnom cvičení poprosím zas Pána, aby ma urobil rybárom duší, a to tým viac, lebo ak som zachránil dušu iného, tým som zachránil i svoju.

Budem apoštolom, a to nielen apoštolom slova, ale tiež apoštolom činu a príkladu.

STREDA.

XI.

Ženích a družbovia.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Vtedy prišli k nemu Jánovi učeníci a hovorili: Prečo sa my a farizeji postíme, kým tvoji učeníci sa nepostievajú? Ježiš im odpovedal: Nuž či môžu družbovia smútiť, kým je s nimi ženích? Ale nastanú dni, keď im ženícha vezmú: a potom sa budú postiť«⁽¹⁾

⁽¹⁾ Mt 9, 14—15.

Druhé prípravné cvičenie. Ježiš »vstúpil na loďku, prepravil sa na druhý breh a vrátil sa do svojho mesta« (do Kafarnauma).⁽²⁾ Tu vy-
liečil porazeného a »vybral sa znovu k moru.
A keď išiel pomimo, uzrel Léviho, syna Alfe-
jovho, sedieť na mýte. I povedal mu: Nasleduj
ma«!⁽³⁾

Lévi, neskoršie Matúš, ani nevie, čo robiť od
radosti. Prv, než by sa rozlúčil so svojím povola-
ním zavolať svojich druhov a tiež Ježiša —
teraz už svojho Učiteľa — spolu s ostatnými
apoštolmi na hostinu. Ježiš prijíma pozvanie
a sadá si »s mýtnikmi a hriešnikmi« za stôl!
A tu sa už farizeji nevedeli zdržať. Nahúckali
prv Jánových učeníkov. Nebolo to tak ťažké, le-
bo ich učiteľ, sv. Ján Krstiteľ, bol už uväznený
a čakal na smrť. Potom prišli i sami: »Prečo je
a pije váš učiteľ s hriešnikmi a mýtnikmi?«⁽⁴⁾
Zámienkou mohla byť azda okolnosť, že hostina
u Matúša pripadla na deň, keď sa Židia — z pú-
hej horlivosti — postili. Ježiš počul obvinenie
a sám odpovedal.

Miestom deja je teda alebo jedáleň v dome
Léviho, alebo miestnosť, ktorú pre tento cieľ
najal.

⁽²⁾ Mt 9, 1.

⁽⁴⁾ Mk 2, 16.

⁽³⁾ Mk 2, 13—14.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som sa tešil, že môžem byť prítomný na jeho eucharistickej hostine v Cirkvi.

1. Smysel podobenstva.

Hovorí sa tu o pôste. Pôst bol u vyvoleného národa vysoko cenený. Zákon predpisoval postiť sa pôvodne len raz v roku, na deň smierenia (v septembri). Neskôršie sa spomínajú aj iné dni. Ale Židia často sa postili i privátne.

I anjel pochválil Tobiáša, že »dobrá je modlitba s pôstom a almužnou, lepšia ako nakopené poklady zlata«.(⁵)

Pobožní Židia postievali sa dva razy do týždňa, v pondelok a štvrtok. Vo štvrtok preto, že údajne v ten deň vyšiel Mojžiš na horu, a v pondelok, že sa vtedy vrátil s napísaným zákonom. I farizej sa chváli v podobenstve, že »postievam sa dva razy do týždňa«.(⁶)

Je teda pochopiteľné, že Ježiš vzbudil pozornosť, keď sa v taký, nepovinný síce, ale pôstny deň zúčastnil na hostine. Ale jeho dôvody sú nielen uspokojivé, ale i poučné a novznášajúce.

(⁵) Tob 12, 8.

(⁶) Lk 18, 12.

Zákon totiž oslobodzoval od pôstu i v deň smierenia, ak na ten deň pripadla svadobná hostina, trvajúca často i 7 dní. Tým viac boli teda oslobodení od pôstu apoštoli, oslavujúci veľký sobáš, červánky to kráľovstva Mesiášovho, o ktorom bol už prorok predpovedal: »A v ten deň, hovorí Pán, volať mu bude (Cirkev): Manžel môj! A zasnúbim si teba naveky; a zasnúbim si teba v pravde a súde, v milosrdenstve i sľutovaní. A zasnúbim si teba vo vernosti.«⁽⁷⁾

I svätý Ján, ktorého učenici istotne nie v jeho intenciách znepokojovali Pána, dobre vedel, že toto proroctvo teraz sa vyplňuje. Dokázal to vtedy, keď citoval proroka: »Kto má nevestu (duše), je ženích... a táto radosť sa mi splnila.«⁽⁸⁾ I Ježiš to pripomína Jánovým učeníkom, hovoriac: »Či môžu družbovia smútiť, kým je s nimi ženích.« A hneď aj dodáva, že svadobné dni jeho hmotnej prítomnosti na zemi sú spočítané »a potom sa budú postiť«.⁽⁹⁾

Áno, od toho času, čo Ježiš vstúpil na nebo, máme smútok a postíme sa. I naši

⁽⁷⁾ Oz 2, 16—20.

⁽⁹⁾ Mt 9, 15.

⁽⁸⁾ Jn 3, 29.

kresťanskí predkovia sa postievali. A to nie iba raz v roku, na Veľký piatok, ako teraz protestanti, ktorí sa odvolávajú na slová Pánove, že »keď im ženícha vezmú« (t. j. na Veľký piatok), vtedy sa budú pôstiť, ale každý utorok a piatok, a to veľmi prísne. Zmiernený pôst bol v tom čase neznámym pojmom. Až do dvanásteho storočia pôstiť sa znamenalo toľko, ako po celý deň nič nejesť a nepiť, iba večer bolo možné zjesť trocha chleba a napiť sa vody. Prvý nicejský všeobecný snem (325) spomína už 40-dňový pôst, na pamiatku Kristovho pôstu. Tento zvyk bol neskôršie uzákonený. Potom nasledovali štvrtročné pôsty a vigílie ako aj zdržanie sa od mäsa každý piatok.

Cirkev teda vážne brala slová božského Ženícha, že »potom (t. j. po jeho nanebevstúpení) sa budú pôstiť«.(¹⁰)

Áno, radi zadržíme teraz už bez tak veľmi zmiernené predpisy o pôste. Je to v súlade so stálym smútkom, ktorým Cirkev svojich prenasledovaných alebo odpadlých synov oplakáva. Pôstime sa, lebo pôst nám dáva krídla, ktorými nás mod-

(¹⁰) Mt 9, 15.

litba povznáša. Pôstime sa, lebo vieme, že — podľa slov samého Spasiteľa — pokušenia, hlavne ak je prudké, sa inakšie nezbavíme. »Tento druh (diabolstva) sa nedá ináč vyhnať iba modlitbou a pôstom.«⁽¹¹⁾

2. »Kto má nevestu, je ženích.«⁽¹²⁾

Nebeský sobáš, pri ktorom je Kristus ženíchom, mnohí svätí otcovia vzťahujú na tajomstvo vtelenia. Koľko ráz vyslovujeme slovo »vtelenie« bez každej hlbšej myšlienky. A koľko nám to slovo hovorí!

Cirkev nikdy neprestáva ďakovať Bohu za to, že Syn »neváhal vstúpiť do života Panny«. (Te Deum.) I vo vianočnej prefácii Cirkev nadšene spieva, že »tajomstvo Slova, ktoré sa telom stalo, dodáva duševným očiam našim nového svetla veleby tvojej: Boh sa stal nám viditeľným a rozecuje v nás lásku k veciam neviditeľným« Naozaj, ťažko je pochopiť, ako sa mohlo spojiť Všetko a nič v jednej osobe. Aká to nevídaná česť pre Pannu Máriu, že jej život sa stal svadobnou sieňou

⁽¹¹⁾ Mt 17, 20.

⁽¹²⁾ Jn 3, 29.

toho božského sobáša. Ona »bez ujmy slávneho panenstva oslnila tento svet svetlom večným, Ježišom Kristom«. (Prefácia blahoslav. Panny Márie.)

Tri razy denne ozývajú sa kostolné zvonny, volajúc nás obdivovať tú záplavu božskej dobroty, aby sme za ňu ďakovali. O jednej blahoslavenej vyprávajú, že často svolávala zvonením obyvateľov kláštora v nezvyklú dobu. »Pomyslite si — hovorievala v nadšení — že večný Boh zostúpil s neba!« Toto tajomstvo ju tak dojímalo, že bola vždy nútená takým spôsobom uľaviť svojmu srdcu.

Slávny protestantský dejepisec Ranke († 1886) tiež priznáva, že »vtelenie je zázrakom zázrakov, lebo v ňom sa božstvo bezprostredne dotýka človeka.

Vážme si preto telo, ktoré Boh uznal za hodné na to, aby sa do neho obliekol. Zachovajme ho v svätej čistote.

3. »Kto má nevestu, je ženích.«

Iní vidia v sobáši, o ktorom Kristus v tomto podobenstve hovorí, spojenie sa Krista s ľudskou dušou. Svätý Hieronym vyhlásil: »Kým je naša duša v stave mi-

losti spojená s Kristom, nemáme príčinu smútiť a postiť sa (duševne), ale máme sa radovať. Keď sme však smrteľným hriechom Kristovu prítomnosť stratili, nastal čas pôstu a vtedy máme prečo plakať a nariekať.«

A tento sobáš uskutočňuje sa v každom svätom prijímaní. Snúbenica-duša túžobne čaká na sobáš a plače, keď je jej sväté prijímanie znemožnené.

»Kde si, môj premilý
Pane a Kriste?
Kde by sme uzreli
Teba zaiste?
Teba srdce moje
žiada dychtivo,
bez Teba i tak mne
na zemi clivo.
Bez Teba život môj
ľarchou mi je,
s Tebou, Ježišu môj,
sladké žitie.«

Rozhovor s Pánom. Prosím Pána Ježiša, aby i moju dušu povolal na eucharistický sobáš, na sobáš, od ktorého iba ten sobáš bude slávnejší, ktorý Baránok s vyvolenými dušami oslávi v nebe-

siach, keď ich napojí »z potoka rozkoší svojich«.(¹³)

A preto na každé sväté prijímanie pripravím sa pôstom skromnosti a sebazaprenia.

ŠTVRTOK.

XII.

O starom rúchu a starých nádobách.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Nikto neprišívá na staré rúcho záplaty z nového súkna, lebo záplata vytrhne (kus) z rúcha a trhlina bude ešte väčšia. Ani nové víno nelejú do starých nádob, lebo nádoby sa roztrhnú, víno vytečie a nádoby sa zničia. Ale nové víno vlievajú do nových nádob a tak oboje sa zachová.«(¹)

Druhé prípravné cvičenie. Miesto a okolnosti. Podobenstvo o starom rúchu a starých nádobách odznelo za tých istých okolností ako predchádzajúce podobenstvo o ženíchovi. Tam pretriasaná otázka o pôste dala Ježišovi podnet

(¹) Mt 9, 16—17.

i k tomuto podobenstvu, ktoré myšlienky Spasiteľa ešte viac osvetľuje.

Tretie prípravné cvičenie. Ako v predošlom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

I toto podobenstvo je vzaté z každodenného života. Hovorí sa tu o obleku, o obleku z vlny alebo ľavej srsti. Keď sa taký oblek roztrhal, nebolo múdre zalátať ho novým, ešte nepoužitým súknom, lebo také súkno by sa od vlhka sbehlo a roztrhalo by staré súkno, na ktoré bolo prišité a trhlina by bola ešte väčšia. To sú argumenty také jasné, že Kristus právom tvrdí, že takú hlúposť »nikto« nespraví.

I druhé prirovnanie je zo života pospolitého ľudu. Pestovanie vína v Svätej zemi obmedzuje sa teraz na pomerne malé územie. Toho príčinou je Mohamedov zákon, ktorý Arabom zakazuje piť víno. V Starom zákone a v dobe Kristovej bolo to inakšie. Celá krajina bola skoro jedinou vinicou, čoho pamiatkou sú i doteraz zachované pivnice a lisovne, vytesané do skaly.

Hrozno lisovali vtedy v kamenných kačiach a získaný mušt vypúšťali do dreve-

ných nádob, kde víno vykvasilo. Odtiaľ ho sťahovali do kamenných alebo drevených sudov. Kožené mechy, o akých sa hovorí v podobenstve, slúžily iba na prepravu vína. K tomu sa však hodí iba čerstvá koža, lebo je nie krehká a môže sa rozťahovať. Časom koža tvrdne a stáva sa krehkou. Keby do takej »nádoby« naliali nového vína, ktoré je ešte nie celkom vykvasené, nádoba — hlavne ak je teplo — sa nadúva, ľahko sa môže roztrhnúť a »víno vytečie a nádoba sa zničí«.

Židia to dobre vedeli. Eliu, vidiac Jobovo utrpenie tak bedáka: »Hľa, moje brucho ie ako mušt, nemajúc prieduchu, ktorý trhá nové fľaše.«⁽²⁾

Týmito podobenstvami Ježiš povedal omnoho viac, než »ja a moji učeníci odpútame sa od niektorých tradičných zvykov, ako napríklad od starozákonného pôstu«. Oznamuje príchod nového ducha, ducha, ktorý sa so židovským svetonáhľadom nijako nesrovnáva, práve tak ako nová záplata so starým rúchom alebo nové víno so starou nádobou.

⁽²⁾ Job 32, 19.

Doterajšia, prázdnyimi rituálnymi obradmi iba na vonok sa prejavujúca pobožnosť má byť nahradená novým životom, novým spôsobom myslenia a konania, životom, plným pravdy a milosti. Ide o človeka, ktorý neopovrhne ani mýtnikom a hriešnikom. A keďže väčšina prítomných pochádzala práve z týchto opovrhovaných vrstiev, túto reč každý pochopil a vzal ju s radosťou na vedomie. To znamená: Slnko synagogy už zapadá a vychádza slnko Cirkvi. Tie dve veci nemožno pomiešať, jedno s druhým zalátať. Synagoga a Cirkev, to sú dva svety. A to platí i pre mňa. I ja to musím pochopiť. I vo mne musí zaniknúť starý svet, i ja musím žiť novým životom. Apoštoli, menovite sv. Pavol, to stále zdôrazňujú: »Aby tak, ako Kristus bol vzkriesený slávnou mocou Otcovou, aj my sme kráčali v novom živote.«⁽³⁾ »Vyhod'te starý kvas, aby ste boli novým cestom!«⁽⁴⁾ Lebo »noc sa pominula, deň sa priblížil.«⁽⁵⁾

Využime príležitosti a — vidiac rozpor medzi svetom a Cirkvou — rozhodnime sa!

⁽³⁾ Rim 6, 4.

⁽⁵⁾ Rim 13, 12.

⁽⁴⁾ 1 Kor 5, 7.

3. »Aká je shoda medzi Kristom a Belialom?«⁽⁶⁾

Pozorujem Pána Ježiša na hostine, pri ktorej tie podobenstvá odznely. Počujem, ako sa Kristus zastáva svojho hostiteľa a jeho druhov, keď hovorí: »Nie zdraví potrebujú lekára, ale chorí. Idte a naučte sa, čo to znamená: Milosrdenstvo chcem a nie obeť. Lebo neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.«⁽⁷⁾

A na druhej strane vidím pokryteckých farizejov, to je svet. Každý, kto so svojím bližným zaobchádza ako farizeji, kto nevie odpúšťať a zabúdať, je farizejom, je predstaviteľom sveta.

Vášne, temno a dezorientácia, rozpory sociálne a triedne, neúprimné a falošné jednanie, to je svet.

A naopak: Všetko jednoduché a nepatrné, to je duch Kristov. Krotkosť, trpezlivosť, ochota a dobrá vôľa, to je kresťanstvo.

Spokojná vyrovnanosť, úprimnosť a priamosť, toto sú neklamné znaky kresťanskej povahy.

⁽⁶⁾ 2 Kor 6, 15.

⁽⁷⁾ Mt 9, 12—13.

Áno, Kristus je vždy úprimný a priamy. Ku každému je milý a nikoho nezaprie. Nevyužíva ľudí pre skryté ciele. Povie jasne, čo od nás chce, čo za to dá a neoklame. Nesľubuje hory-doly na zemi, ba naopak, upozorňuje, že kto pôjde za ním, iba s utrpením a s krížom môže rátať. Nerobí rozdiely medzi chudobným a bohatým, ku každému je iednaký, od nikoho nežiada viac, ako sám vykonal.

Práve pre jeho jednoduchosť a úprimnosť ho farizeji — predstavujúci svet — nenávidia. Buďme i my takí jednoduchí a úprimní a to tým viac, lebo nič tak neodradzuje ľudí ako neúprimnosť a vykrúcanie.

Neúprimnosť je smrteľným jedom každej apoštolskej činnosti.

3. »V horlivosti sa nedajte znechutiť.«⁽⁸⁾

Tá obnova, ten nový duch, ktorý Ježiš v týchto podobenstvách hlása, znamená pre nás obnoviť horlivosť a starostlivo sa vyhýbať bahnu lenivosti. »Stále sa obnovujúcou horlivosťou v duchovnom živote

⁽⁸⁾ Rim 12, 11.

spravíme za krátku dobu väčšie pokroky, než lenivosťou za dlhé roky.» (Sv. Ignác.)

Vezmime si preto dobre k srdcu múdre slová sv. Tomáša Kempenského: »Svoje dobré predsavzatia každodenne obnovujeme a konajme s takou horlivosťou, ako keby sme sa boli iba dnes pustili po ceste horlivosti. Modlime sa každodenne: Pane Bože, pomôž mi v mojich dobrých predsavzatiach, lebo to, čo som dodnes vykonal, je ako nič.«

Minister financií Ľudovíta XIV. Colbert, ktorý vždy vedel nájsť úhradu na nemalé výdavky kráľove, na svojej smrteľnej posteli povedal: »Keby som bol býval tak slúžil Bohu, ako kráľovi, moje spasenie bolo by aspoň 10-násobne zabezpečené.« Podľa Ruskina »najlepšou ranou modlitbou je taká modlitba, v ktorej iba toľko prosíme, aby nám ani okamih nastávajúceho dňa neprešiel nadarmo«. Svätá Terezia hovorievala: »Do konca sveta nebudem hľadať odpočinku. Uspokojím sa až vtedy, keď anjel zavolá, že »už nebude poshovenia.«⁽⁹⁾ Na žeravom železe i medveď sa naučí tancovať. Takým

⁽⁹⁾ Zjv 10, 6.

žeravým železom je pre nás myšlienka na večnosť. Svätému Jozefovi Leonisskému († 1612) zjavil sa raz mŕtvy rehoľný brat a iba toľko mu povedal: »Brat Jozef, keby si len vedel, ako prísne účtuje Pán Boh v hodinu smrti, keby si len vedel, ako ťažko sa vchádza do neba!«... A tak sa stal Jozef svätcom.

Podľa Danteho »duše v očistci spešne idú za večným cieľom«. Tak naprávajú svoju lenivosť v službe Božej na zemi.

R o z h o v o r s P á n o m. Prosím od neho nového ducha, nový život duchovný a láskou znovuzrodené srdce. A ten nový život nech sa prejaví v mojej reči, v ktorej nech sú aspoň náznaky večného života. Každý môj skutok nech je nový. Nech mi pomôže Božské Srdce Ježišovo, ktoré »prišlo oheň hodiť na zem«.⁽¹⁰⁾

PIATOK.

XIII.

Svojhlavé deti.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Komuže prirovnám toto pokolenie? Podobá sa deťom, čo vysedávajú na námestí a privolávajú

⁽¹⁰⁾ Srovn. Lk 12, 49.

ostatným: Pískali sme vám a netancovali ste, nariekali sme a neplakali ste. Prišiel totiž Ján, ktorý nejedol ani nepil a jednako sa hovorilo o ňom: Diabla má: Prišiel Syn človeka. On je a pije, a hovorí: Hľa pažravec a pijan, priateľ mýtnikov a hriešnikov. No ospravedlnily múdrosť jej skutky.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Podľa sv. Lukáša Ján poslal z väzenia dvoch učeníkov k Ježišovi s odkazom. »Si to ty, čo má prísť, a či iného máme čakať?« Odpoveď na túto otázku nebola potrebná Jánovi, lebo on veril. Bola však potrebná jeho učeníkom. A Ježiš využil túto príležitosť, aby zahrnul svojho predchodcu chválou a pokarhal súčasne Židov — podobenstvom o svojhlavých deťoch, lebo ani Jánovi ani jemu nechceli veriť.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som ho vedel s celou rozhodnosťou nasledovať, aby som volil vždy to, čo je mu milé a zodpovie požiadavkám dokonalosti.

1. Smysel podobenstva.

Podobenstvo o svojhlavých deťoch vzťahuje sa vlastne tiež na kráľovstvo nebe-

⁽¹⁾ Mt 11, 16—19.

ské. Toto podobenstvo Ježiš mohol (a podľa niektorých aj tak urobil) začať slovami: »Podobné ie kráľovstvo nebeské deťom, čo vysedávajú na námestí...« a v ďalšom popisuje odmietavý postoj Židov a ich vodcov k božiemu kráľovstvu.

Podobajú sa deťom, čo vysedávajú na námestí.

Deti, ktoré rady napodobňujú a napodobňovali usilovne činy a slávnosti dospelých, hrávaly sa na svadbu a na pohreb.

Keď si hraly na svadbu, časť detí písкала na trstenú píšťalu a ostatné mali tancovať. A keď sa hraly na pohreb, niektoré predstavovali nariekajúce ženy a ostatné mali plakať.

Ako to u detí býva, hru čoskoro zunovaly a potom, keď jeden pískal, ostatní netancovali, keď jedni nariekali, druhí neplakali, ale smiali sa, nechceli smútiť.

I Ježiš videl akiste takú hru, ba azda ako dieťa i sám sa tak hrával a tento zážitok použil v podobenstve. Prirovnáva toto nešťastné pokolenie k svojhlavým deťom. Môže sa tomu pokoleniu písať, možno pred ním plakať, im je to jedno. Ukazujú sa už ranné zore božieho kráľovstva, splňujú sa už tisícročné sľuby. Nadarmo

to oznamoval — ako hlas píšfaly — Ježiš, nadarmo byly prosby a hrozby Jánove, darmo im vyhráždal, že »sekerá je už pri-ložená na korene stromov«.(²) Všetko to bolo márne. Tak Jánovi ako i Ježišovi vytýkali jeho spôsob života. Vytýkajú pokoru i sebazapieranie, lebo nemôžu pocho-piť kráľovstvo, žiadajúce samé obete.

Poobzerajme sa v krátkosti i okolo seba. Či sme tiež nie takí, ako Židia. Kristus i na nás už vyskúšal všeličo: nežnú lásku i prísnošť, útechy i hrozby. A nič nás nepohlo, ostali sme leniví, náš duchovný život je iba živorenie.

2. Boh »chce všetkých ľudí spasíť«.(³)

Toto podobenstvo poukazuje na vôľu Božiu, spasíť každého z nás. A preto je Boh »zhovievavý. Nechce totiž, aby niektorí zahynuli, ale aby sa všetci kaiali.«(⁴) »Niet toho milenca na zemi, ktorý by sa tak staral o svoju lásku, ako sa Ježiš stará o naše spasenie. Všetko urobí, aby ti mohol dať korunu, i keď si toho nezasluhu-

(²) Mt 3, 10.

(⁴) 2 Pt 3, 9.

(³) 1 Tim 2, 4.

ješ«. (Sv. Ján Zlatoústý.) »Jeho starostlivá láska nás objíma, ako vzduch objíma zemeguľu, ktorá i pri rýchlosti, ktorou sa vo vesmíre pohybuje, zo vzdušného obalu nevyletí. Dáva nám svojho Syna, či sa nám to páči alebo nepáči, či spíme alebo bedlíme.« (Eckehardt.)

Boh sa stará o duše jemu verné viac ako o vesmír. Veď — ako to bol povedal jednému svätému — jedna Bohu oddaná duša je viac hodná, ako celé kráľovstvá.

Všetko závisí teda len a len od toho, či i ja vykonám svoje.

3. »Ak chceš vojsť do života... ak chceš byť dokonalý«.(⁵)

Boh urobí so svojej strany všetko, ide teda len o to, či i my urobíme všetko potrebné. Ide o našu vôľu. »Ak chceš...«

Vôľa hrá v ľudskom živote úlohu veľmi dôležitú. Vôľou sa stávame dobrými alebo zlými, vôľa nám dopomôže k dokonalosti, ňou získame večné blahoslavenstvo. Vôľu možno vypestovať a treba ju pestovať. Dedičný hriech ochromil v prvom rade

(⁵) Mt 19. 17, 21.

vôľu a práve od nej závisí večnosť. Na druhej strane však Boh vôľu vyznamenal najväčšou schopnosťou na čnosť. Náš rozum je obmedzený, ale vôľa je všemohúca.

Žiaľbahu, i vôľa má chyby — nedostatky.

a) *Slabosť*. Slabá vôľa, s akou sa teraz veľmi často stretávame, nedodrží dané slovo. Žiada, ale nepožaduje. Preto je medzi nami toľko nedochôdčat.

b) *Nesamostatnosť*. Sadne na lep hoci komu, hocičomu a na všetko ostatné zabúda. Je ako mucha, uviazla do siete: chcela by, ale nevie sa vyslobodiť a keď príde pavúk vášní, všetku krv jej vyssaje.

c) *Vrtkavosť*. Chce raz to, raz ono, ako jej napadne, a nakoniec všetko zanechá. Púšťa sa do všetkého a v duchovnom živote práve preto nič nedokáže.

d) Všetky tieto nedostatky vyskytujú sa súčasne u takzvaných ľudí srdca, u ktorých cit vládne nad rozumom i vôľou. Taký človek je hneď natešený a hneď na to zúfalý, ako vták pralesa, keď prišla búrka. Raz sa rozplýva ako med, inokedy je však studený ako kus ľadu. Tu sa rozhnevá a hneď na to je plný nehy a poddá sa každému ľudskému záujmu.

Proti týmto chybám treba bojovať:

a) Nedajme sa viesť srdcom, ale vierou osvieteným rozumom. Bez toho ostaneme i v starobe ako svojhlavé deti.

b) Cvičme vôľu dobrým návykom. Toto je tajomstvom a kľúčom čnostného života. Cvičme vôľu usilovne, tým viac, že je teraz veľmi zanedbávaná. Je ako steblo trávy v púšti, vydaná na pospas víchrici vášní.

c) Dobrým návykom je riadiť sa pevnými životnými princípmi a presne dodržiavať domáci a denný poriadok:

d) Nezabúdajme pritom na sebazaprenie, lebo tým sa vôľa najviac posilňuje.

Rozhovor s Pánom. Prosím Pána Ježiša, aby som jeho volajúci hlas, či už bude nežný ako hlas fujary, alebo hrozivý ako búrka, vždy ochotne nasledoval.

Zaujmi, Pane, pri svätom prijímaní celú moju bytnosť a predovšetkým vôľu. Nech po svätom prijímaní vychádzam vždy z kostola ako živá monštrancia s jasným lícom a na všetko dobré hotovou vôľou, aby bolo isté, že som ti oddaný, že som celý tvoj. To nech bude mojim dnešným predsavzatím.

XIV.

Svojhlavé deti.

B)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

1. »Ak chceš...«⁽¹⁾

V podobenstve o svojhlavých deťoch Kristus nám jasne dáva vedieť, že on volá každého do Cirkvi, na spasenie, i na dokonalosť. Dá k tomu milosti, hojné milosti.

Ani my nie sme výnimkou.

I keď už vieme, čo je Bohu milé, k tomu, aby sme sa podľa toho aj riadili, je treba prekonať určité prekážky, treba prinášať obete.

A tu máme tri možnosti, podľa svätého Ignáca tri typy ľudí:

a) Zomrel starý mládenec, ktorý svojou literárnou činnosťou a šporivým životom nadobudol veľký majetok. Z jeho reči sa ľudia ešte za jeho života dozvedeli, že

⁽¹⁾ Mt 19, 21.

mieni založiť v obci nemocnicu. Ale keďže nenapísal podľa zákona testament, majetok po jeho smrti pripadol dvom jeho chudobným sestrám, ktoré nečakane zbohatly a podľa toho sa aj zariadily. Čím ďalej, tým viac si uvedomovali, že ťažko by im bolo vrátiť sa do chudoby a preto, i keď dávaly almužnu, dávaly čo raz menej. Videly tieto, inakšie dobré duše, že ich pohodlný život stáva sa čím ďalej prázdnejší a hľadaly spôsob, ako to napraviť, ale od púhej myšlienky sa ďalej nikdy nedostaly.

b) Pripuštme možnosť, že za takýchto okolností naše sestry neostanú nečinné. Zväčšujú svoje milodary, dávajú slúžiť omše sväte a keď ani to nepomáha, vydajú sa na púť do Lúrd a poprosia tam Pannu Máriu, aby im navrátila pokojný život.

c) Tretia možnosť: Sestry, len preto, aby sa im pokoj života navrátil, sú na všetko hotové, sú hotové zriecť sa celého majetku, ak je to vôľa Božia. Obracajú sa preto na svojho duchovného otca, pevne rozhodnuté urobiť všetko, čo im tento — v záujme väčšej slávy Božej poradí. Sú hotové zriecť sa príčiny svojej nespokojnosti, svojho majetku a Boh ich za to určite odmení.

Koľko ráz sme i my v takom položení, že nám niečo v duchovnom živote prekáža. Čo máme robiť? Nezabúdajme, že od toho závisí náš duchovný život, často i večnosť.

2. Ochromená vôľa.

Poobzerám sa dobre okolo seba, či nemám v srdci niečo alebo niekoho, čo mi prekáža a čo odo mňa Boh ako obeť požaduje, ale moje svedomie ostáva hluché. Sme ako deti, čo vysedávajú na námestí života. Môžu nám písať, môžu plakať, my na nič nedbáme, nás to nepohne. Ak niečo urobíme, tak iba toľko, že niekoľkými pobožnými skutkami si hľadáme ozdobiť dušu, aby sme Boha oklamali. Ale pod tými skutkami je plno nenapravených chýb, plno nedostatkov. Kolínskou vodou polievame smetisko. Taký človek mystikou chce nahradiť sebazaprenie. Ale evanjelium volá nás do boja, požaduje obeť a kríže. Starý kresťanský mudrc už dávno bol povedal, že napred sa iba ten dostane, kto zaprie seba samého, kto sa premôže. Máme si uvedomiť, že je veľmi nebezpečné zahrávať si s božou milosťou.

3. Polovičatá vôľa.

Duše s takou vôľou majú síce dobré úmysly, ale to hlavné obchádzajú. Zaútočia s elánom, ale pre svoju nešikovnosť alebo zbabelosť, zastanú na pol ceste.

Sú hotové na každý spôsob liečenia, len aby sa vyhly operácii. Idú k zubnému lekárovi, ale tešia sa, ak ho doma nenašly a trpia ďalej. Jednajú ako majiteľ zlého psa, ktorý — pretože ho ľutuje — psa nezabije, len mu zuby opíli, aby neboly tak ostré.

Taký človek príležitosť ku hriechu len oddaľuje, hoci vie dobre, že tu pomôže len operácia a definitívny rozchod.

4. Dokonalá vôľa.

Dokonalá vôľa nejedná s Bohom, neváha, ale pevne sa rozhoduje. »Hotové je moje srdce, Bože, hotové.«⁽³⁾

Vec vloží do rúk duchovného otca a v jeho rozhodnutí vidí vôľu Božiu. A v takom prípade záležitosť, keď sa jej za istých okolností nemožno zbaviť alebo keď

(³) Ž 56, 8.

s ňou treba udržať naďalej kontakt, prestáva byť nebezpečnou. Na také rozhodnutie Boh odpovedá pokojom a hojnou milosťou.

Akýsi malý chlapček pýtal od matky dovolenie, aby smel dať niečo malému žobráčikovi. Starostlivá a kresťanský rozmýšľajúca matka ponecháva na vôľu chlapčeka, čoho sa zriekne v prospech žobráka. A chlapec ponúka svoju posteľ. Áno, chytráček, ty dobre počítaš, lebo vieš dobre, že to ťa nebude nič stáť, lebo dostaneš novú postieľku. Ale zriekni sa niektorej z tvojich obľúbených hračiek! A chlapec je i na to hotový, zriekne sa hocičoho, len nie svojej gumovej mačky. »Vidíš, a práve táto obeť by bola Bohu najmilšia«, hovorí matka. Ale chlapec sa nijako nevedel rozhodnúť. Celý deň bol sklúčený, bez vôle. Až večer, po spoločnej modlitbe, vytiahol mačku: »Tu je mačička, dávam ju žobráčikovi«, povedal radostne. Cítil, že sa mu duša od ťažkého bremena oslobodila.

Či by mne tiež nebolo ťažko zrieť sa nejakej tej gumovej mačky. A možno, že práve to žiada odo mňa Pán Boh, lebo vie,

že to je tá najväčšia prekážka, ktorá mi nedovolí, aby som bol celkom jeho.

Rozhovor s Pánom. Prosím od neho milosti, aby som dokázal premôcť všetky prekážky na ceste k dokonalosti. »Prijmi, ó, Pane, moju slobodu!«

Poobzerám sa, čo by som mohol obetovať Bohu a prinesiem tú obeť.

XVII. nedeľa po Svätom Duchu.

XV.

Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Každé kráľovstvo rozdvojené sa rozpadne; ani jediné mesto, ani jediný dom rozdvojený neobstojí. Keby teda satan vyháňal satana, bol by rozdvojený — akože potom obstojí jeho kráľovstvo? ... Ale keď ja pomocou Ducha Božieho vyhánam diablov, tak potom prišlo k vám kráľovstvo Božie. Alebo ako môže niekto vniknúť silnému človeku do domu a ozbíjať ho o všetko, čo má, ak len prv nesviaže toho sil-

ného? Až potom môže celkom ozbíjať jeho dom... Keď nečistý duch vyjde z človeka, blúdi po miestach bez vlahy a hľadá odpočinok, ale ho nenájde. Vtedy povie: Navrátim sa do svojho domu, odkiaľ som vyšiel. Pri svojom návrate nájde ho prázdny, vymetený a vyzdobený. Potom odíde a priberie si sedem iných duchov, podlejších ako on sám, vojdú a ostanú tam bývať. Posledný stav takého človeka býva horší, ako bol predošlý. Práve tak sa povedie i tomu zlému plemenu.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Ako z porovnania textov troch evanjelií vyplýva, Ježiš bol práve v Judey, v poslednom roku svojho verejného života. Učinil práve zázrak. »Priviedli k nemu posadlého človeka, ktorý bol slepý a nemý. Uzdravil ho, takže začal hovoriť a vidieť. Tu žasly zástupy a hovorily: Či tento azda nie je syn Dávidov (Mesiáš)?«⁽²⁾ A farizeji, ktorí mu boli stále v pätách, vidiac nepopierateľné faktá, pripísali to — ako vždy — diablove, s ktorým, vraj, Ježiš pakuje. Na túto, neustále opakovanú obžalobu odpovedá Kristus podobenstvom. Počúvajte!

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som bol vždy smelým a odvážnym bojovníkom v boji proti satanovi.

⁽¹⁾ Mt 12, 25—45.

⁽²⁾ Mt 12, 22—23.

1. Smysel podobenstiev.

a) Prvé podobenstvo nepotrebuje výkladu. Zdôrazňuje iba starú pravdu, známu i pohanom, že »svornosťou i malé veci rastú, nesvornosťou sa i veľké rúcajú«. (Sallustius.) A ústami Ciceronovými ako by sám Ježiš hovoril: »Ktorý dom je tak pevný a ktorý štát tak silný, že by ho nesvornosť nezrúcala?« Tou pravdou dokazuje Ježiš, že vyháňa diablov nie pomocou Belzebuba, ale mocou omnoho vyššou. On nepakuje s diablom, keď rúca jeho kráľovstvo a na tých zrúcaninách zakladá nové kráľovstvo.

b) Druhé podobenstvo je iba doplnkom prvého. Palestína bola v tom čase dôležitou križovatkou bohatých karaván, spájajúcich východné krajiny so západom a poskytovala tak najlepšie podmienky pre vznik nejednej zbojníckej bandy. Väčšie-menšie skupiny zbojníkov usadzovaly sa v blízkosti hlavných ciest v lese a prepadávaly cestujúcich a kupcov.

Tu nepomohlo iné, než napadnúť zbojníkov silnými oddielmi, sviazať ich a zmocniť sa ich nahromadených pokladov.

I satan bol silný a celé ľudstvo pokladal už za svoju korisť. A, hľa, prichádza

»Knieža pokoja«⁽³⁾, »spočinie na ňom duch sily«,⁽⁴⁾ púšťa sa do boja a vyslobodzuje z jeho pazúrov poklady — duše.

c) Tretie podobenstvo je prispôsobené židovským predstavám, podľa ktorých zlí duchovia, keď ich vyhnali, blúdia po miestach »bez vlahy«, t. j. v púšti. Sú tam asi neradi, lebo tam nikomu neškodia a snažia sa navrátiť do duše, ktorú nedávno opustili.

A keď sa navrátili, nájdú duše prázdne, ktoré ešte Duch Svätý neobsadil. A ku tomu poskytujú mu tie duše i pohodlie, lebo sú »vymetené a vyzdobené«. Priberajú si preto sedem iných duchov podlejších, t. j. sedem hlavných hriechov.

*

Už viac ráz priviedol Boh Izraela na správnu cestu a mnoho ráz vyháňal z neho »nečistého ducha«. Ostatný raz úchvatné reči sv. Jána Krstiteľa volaly to »vreteničie plemeno« na pokánie, ale oni sa zastavili na pol ceste a nechceli veriť tomu, ktorý je »väčší ako Jonáš a väčší ako

⁽³⁾ Iz 9, 6.

⁽⁴⁾ Iz 11, 2.

Šalamún«. »A preto posledný stav takého človeka (t. j. ktorý odmietol milosti) bude horší, ako bol predošlý.«

2. »Aby všetci jedno boli.«⁽⁵⁾

Z toho vyplýva, že kráľovstvo Božie, Cirkev, bude nútená viesť ťažké boje s vojskom satanovým, so svetom. Nie je to ale zlé znamenie, naopak, je to známkou jej pravdivosti. Každá práca za Boha musí naraziť na prekážku a býva prenasledovaná. Ak niečo neprenasledujú, je vec pochybná a nevieme, či sa páči Bohu, či môže byť úspešná. Ak je vec prospešná, diabol nikdy nemešká, roznieti búrku, zmobilizuje svojich verných, ba často pomýli i dobrých. Vidno to najmä vtedy, keď treba Cirkev alebo jej složku: diecézu alebo rehoľu a kláštor zreformovať, niečo spasiteľného založiť. Preto však netreba zúfať, ba práve preto netreba zúfať. »Silnejší« je vždy s nami a hovorí: »Dúfajte, lebo ja som premohol smrť!«

b) Najpoprednejšou zárukou víťazstva je však svornosť a jednota. Lebo »každé

⁽⁵⁾ Jn 17, 21.

rozdvojené kráľovstvo sa rozpadne«.⁽⁶⁾ To platí pre každé podujatie, pre každú inštitúciu. Preto i svätý Ignác dôrazne predpisuje: »Budme všetci svorní a jednotní aj v reči, ako radí apoštol. Nepripúšťajme nijakú odchýlnú náuku, ani slovom ani písmom. Jednotu a porozumenie pestujeme s najväčšou starostlivosťou a nestrpmie, čo sa s ňou nesrovnáva, aby sme sa tak všetci, pútami bratskej lásky sjednotení, zasvätili službe Bohu a bližnému. (Pravidlá 42.)

Preto tiež žiada, aby sa jeho synovia povzniesli nad strany, aby ich — i keď si navzájom protirečia — v Bohu sjednocovali a na kresťanský základ stavali. (Pravidlá 43.) A ďalej: »Nech sa chránia citov, podľa ktorých jeden národ o druhom zlé veci pomýšľa a hovorí. O cudzom národe nielen dobre rozmýšľajme, ale majme k nemu i lásku.« (Všeobecné pravidlá 30.) Keby si to kresťanské národy vzaly, naozaj, k srdcu a ako deti jedného Otca sa navzájom milovaly, nebolo by, veru, treba báť sa o osud tisícročnej kultúry eurupskej.

⁽⁶⁾ Mt 12, 25.

c) Túto jednotu treba uplatniť i v živote jednotlivca, hlavne keď ide o veľké veci. Keď svoje sily, svoj čas a snaženie nevieme koncentrovať, naša námaha bude iste márna. I v duchovnom živote musíme mať určitú ideu, ako to u svätých vidíme. Tí mali svoje heslá, svoje princípy pre celý život. Heslom sv. Alojza bolo: »Quid hoc ad aeternitatem? — Čo mi to osoží pre večnosť?« Princípom sv. Františka Xav. bolo: »Čo to osoží, keby človek i celý svet získal, ale dušu by ztratil?«

3. »Nehreš teda, aby ťa nestihlo niečo horšieho.«⁽⁹⁾

Tretie podobenstvo poukazuje tiež na pomer Izraela k Božiemu kráľovstvu a možno ho aplikovať i na náš vlastný duchovný život.

a) Varuje nás, aby sme neopakovali stále tú istú chybu. Sú slabosti a hriechy, ku ktorým sa vraciame po celý život. Tomu sa netreba diviť, tým menej zúfať. Je prirodzené, že rovnaká letora, rovnaké okolnosti vyvolávajú rovnaké chyby, ako

⁽⁹⁾ Jn 5, 14.

roztržitosť v modlitbe, netrpezlivosť atď. Je však nebezpečné, keď niekto upadá stále do tých istých ťažkých hriechov. Skutočné pokánie býva iba raz v živote. Márnratný syn sa raz vrátil k otcovi a viac už neodíšiel, nezopakoval komédiu, ktorou otca tak zarmútil, ešte raz.

Návrat k tomu istému hriechu, hlavne ak sa stále opakuje, oslabuje vôľu a hriech sa stáva našou druhou prirodzenosťou. V jednej knihe, pochádzajúcej z XIII. storočia, čítame, že akýsi roľník natoľko navykol na maštalný zápach hnoja, že keď mu raz dali ovoňat voňavku, bolo mu zle a prišiel až vtedy k sebe, keď ho odviedli späť do maštale.

b) Nie nadarmo sa hovorí, že: »Corruptio optimi pessima. — Skaza najlepšieho je najhoršia.« Čím ďalej sme sa dostali v našom povolaní od pekelného jarma, tým horšie pre nás, ak sa k nemu zas vrátíme. Svätý Augustín hovorí z vlastnej skúsenosti, keď tvrdí: »Priznávam sa pred Bohom, ktorý je mi svedkom, že odkedy som sa do jeho služby navrátil, nevidel som lepšieho človeka od toho, kto v kláštore robí duševné pokroky, ale nevidel som ani horšieho od toho, kto v kláštore upadol.«

Neverní kňazi a rehoľníci, vrátivší sa do sveta, sú úbohejší, než tí, čo boli stále vo svete. »Keď sa nečistý duch navráti (do prázdnej duše), nasledný stav takého človeka býva horší, ako bol predošlý.«⁽¹⁰⁾ »Iba ten, čo za slobodu každý deň bojuje, si ju, naozaj, zasluhuje.« (Goethe, Faust.)

Rozhovor s Pánom vykonáme podľa liturgického textu: »Všemohúci Bože! Daj, aby sme vytrvalou svojou modlitbou obsiahli Ducha Svätého, lebo tak sa jeho milosťou zbavíme každého pokušenia.«

Urobím nakoniec predsavzatie, že budem sa všemožne starať o bratskú jednotu a každému pokušeniu, namierenému proti tejto láske, pevne sa postavím na odpor.

⁽¹⁰⁾ Mt 12, 44—45.

XVI.

Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo.

B)

(Silný a Silnejší.)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

Neodkloníme sa azda od nášho predmetu, keď prehľbiac myšlienky o kráľovstve Kristovom a o kráľovstve satanovom, vhlbíme sa do štúdia osobností »silného« (Lucifera) a osobnosti »Silnejšieho« Ježiša Krista. I svätý Ignác mal asi na mysli tieto podobenstvá, keď napísal rozjímanie o »Dvoch zástavách«. Z tohto rozjímania svätého Ignáca vyberieme tu niekoľko myšlienok.

1. »Silný« Lucifer.

»Silný«, spomínaný v podobenstve je nikto iný, než veľký protivník »Syna človeka«, sám Lucifer.

Jeho meno poukazuje na slávnú minulosť. Bol archanjelom, stvoreným na naj-

čestnejšiu službu Bohu. Sám Boh mu dal meno »Lucifer«, t. j. Svetlonoš.

Ale žpyšnel. Rozišiel sa s Bohom. A od toho času je protivníkom Boha, nepriateľom Lásky a Dobra. A keď je proti Bohu bezmocný, vrhá sa na jeho obraz, človeka, tým viac, že ľudská duša má — bezpochyby — zaujať v nebi miesto, ktoré on a jeho druhovia opustili.

Preto hovorí o ňom sv. Ignác, že je nepriateľom ľudského pokolenia. Nenávidí človeka nie pre jeho vlastnosti, ale jednoducho preto, že je na obraz boží stvorený.

Lucifer je kráľom démonov. Nie preto, že by mal na to právo, ale preto, že on viedol vzburu a ako archanjel bol najmúdrejší, ale i najpodlejší. Jeho druhovia preto ho pokladajú za svojho vodcu. Nie z lásky, ktorú nepoznajú, ale preto, lebo vedia, že »keby satan vyháňal satana, bol by rozdvojený — akože potom obстоjí jeho kráľovstvo?«⁽¹⁾

I zlí duchovia uznávajú — čo my v praxi tak ťažko vieme uznať — že iba v jednote je sila.

⁽¹⁾ Mt 12, 26.

2. Ako škodil Lucifer ľudskému rodu?

Pomyslime si na pád prarodičov v raji a na jeho následky. Bol to Lucifer, čo nás pozbavil pravdy a rajského šťastia. On to bol, čo zmenil zem v údolie plaču, on je príčinou vojen, chorôb a biedy.

Milióny, predovšetkým nevinné deti, čo zomrely v dedičnom hriechu, iba Luciferovi a jeho závesti môžu ďakovať za to, že boly vytvorené z neba.

Ako škodil Lucifer mne?

Zlákal ma azda už v detstve do zlej spoločnosti a pozbavil ma najcennejšieho pokladu, nevinnosti. A od tej doby stále ma svádza, len aby ma zničil.

Čo by bolo bývalo zo mňa, keby ma milosť nebola zachránila?

Koľkými pokušeniami ma obťažuje, aby ma sviedol na hriech, aby ma aspoň s výšky dokonalosti strhol. Stále mi prekáža, vyhráža sa mi a zavádza. Pred hriechom zakrýva predou mnou božiu spravodlivosť, a keď som už zhrešil, zatajuje predou mnou božie milosrdenstvo a dobrotu. Číha na mňa všade ako dravec a nebude chybovať

ani pri mojej smrteľnej posteli, aby ma zatratil.

Niet ničoho na svete, čo by si zaslúžilo takú nenávisť, ako Lucifer, najväčší nepriateľ Boha a ľudí.

Predstavím si jeho ohavnú tvár, na ktorú keby som pozrel, zomrel by som na mieste od hrôzy.

Je odporný, podľa sv. Tomáša preto, že sa od Boha odvrátil. Stelesnená pýcha.

Táto živá nenávisť, hnus a hrôza nech mi je vždy naporúdzi, aby som ich mohol v pokušení ihneď použiť. Nezhreším, lebo nechcem sa stať obydlím toho netvora, nechcem mu byť otrokom, ani jeho večným spoločníkom.

4. Osobnosť »Silnejšieho« Ježiša.

Kto je ten »Silnejší«, ak nie Ježiš, náš Spasiteľ, naša nádej a sila?

Jednorodený Syn Boží, Boh sám, more dobroty, krásy a vznešenosti, »blesk svetla večného, zrkadlo velebnosti Božej a obraz jeho dobrotivosti.«⁽²⁾

⁽²⁾ Mud 7, 26.

I ako človek sama dobrota, krotkosť a ľúbeznosť, múdrosť a vznešenosť, súčasne však i pokora, poníženosť.

Opravdivý priateľ ľudského rodu, jeho spasenie.

5. Čo všetko urobil Ježiš pre ľudstvo?

Čo všetko vykonal, a to úplne nezištne. Na túto otázku odpovie nám svätý Pavol: »Ježiš Kristus... hoci bol božej prirodzenosti, nemyslel si, že sa musí pridržiavať svojej rovnosti s Bohom, lež pozbavil sa jej, prijal na seba prirodzenosť sluhu, stal sa podobným ostatným ľuďom a aj navonok pokladaný za človeka. Uponížil sa a bol poslušný až po smrť, a to po smrť na kríži.«⁽³⁾

Vidím ho v jasliach, potom v nazaretskom domčeku a v dielni. Vidím ho v púšti a pri verejnom účinkovaní. Vidím ho v utrpení, v smrteľnom zápase na kríži. Čo všetko za nás neurobil. Založil nám Cirkev, sviatosti, Eucharistiu, kde zostal s nami, aby posilňoval, tešil a povzbudzoval.

⁽³⁾ Fil 2, 6—7.

6. Čo urobil Ježiš pre mňa?

Dal mi život, katolícku vieru, dobrých rodičov. Tisíc ráz mi odpustil a odpúšťa, dáva sa mi v svätej omši a vo sv. prijímaní. Dal mi povolanie a k tomu potrebné milosti, ktoré iba vo večnosti oceníť. »Zamiloval si ma a seba samého vydal v obeť za mňa.«⁽⁴⁾

Či je niekto na svete, kto by si zasluhoval väčšiu lásku než on?

A keby som ho iba raz uzrel na zemi. Nikdy by som na to nezabúdol a nikdy viac by som sa nevedel zaoberať so stvorením... Keby sa raz zjavil v oblakoch v plnej svojej nebeskej sláve, nik by s neho nevedel odtrhnúť svoj zrak. Všetka práca, všetka doprava by zastala, prestal by všetok shon a nastal by nebeský pokoj...

I tieto myšlienky bude dobre si zachováť, aby boli — keď príde pokušiteľ — po ruke. Či by som mohol zameniť Krista za niečo iného? Bol by to veru zlý obchod, večne by som to ľutoval...

⁽⁴⁾ Gal 2, 20.

Rozhovor s Pánom. Prosím Pan-
nu Máriu, aby ma priviedla k Ježišovi,
aby mi pomohla, dostať sa do jeho tábora.
Sľubujem, že mu budem verným, vytrva-
lým a spoľahlivým bojovníkom v boji
s Luciferom, a to tak na vlastnom bojisku,
ako i na fronte verejného života.

Urobím predsavzatie, že v boji s poku-
šením bude mi zbraňou láska k Pánu Je-
žišovi.

UTOROK.

XVII.

Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo.

C)

Prípravné cvičenia ako u predošlých rozjí-
maní.

1. »Buďte trpezliví a bedlite!«⁽¹⁾

»Silný«, ako Ježiš nazýva svojho protiv-
níka, je — v porovnaní s našimi silami —
naozaj silný. Veď ako anjel bol kedysi
nástrojom božskej všemohúcnosti. Boh to-

⁽¹⁾ 1 Pt 5, 8.

tiž na veľkolepú prácu riadiť beh vesmíru používa silu anjelov. Takou silou mohol by nás Lucifer i s celým svetom zničiť, keby mu to Všemohúci dovolil. A že koľko mu to Boh dovoľuje s prípadu na prípad, závisí od sily a odolnosti pokúšaného, lebo »Boh je verný a nedopustí skúšať nás nad naše sily.«⁽²⁾

Na tých, ktorí si to svojou ľahkomyselnosťou a trúfalosťou zasluhujú, dopúšťa Boh ťažšie pokúšenia. Ale viac príležitosti k boju dáva Boh tomu, kto bol povolaný na slávnejšie víťazstvo a na väčšiu odmenu. Životopisy svätých dosvedčujú, že svätci boli — z božej vôle — citeľnejšie a drastickejšie napádani, prenasledovaní a pokúšaní. Niektorí vytrpeli veľmi mnoho. Útoky zlého ducha bývajú často veľmi rafinované a úskočné a niet toho človeka, ktorý by sa im mohol bezpečne vyhnúť. Je preto veľmi dôležité, aby sme taktiku a útoky satanove dobre poznali.

2. Vojnová rada.

Aby nás svätý Ignác dokonale soznámil s plánmi zlého ducha, privádza nás v svo-

⁽²⁾ Srovn. 1 Kor 10, 3.

jom rozjímaní na dôvernú poradu, pri ktorej Lucifer rozvádza svoje plány a počuje svojich pomocníkov, ako sa môžu priblížiť k dušiam, tak aby to ani nezbadaly. Porada je prísne dôverná, lebo satan nechce, aby ľudia čo i len tušili, že tu ide o jeho podnik. Taktika satanova — hovorí Ravignan — zakladá sa na tom, že satan sa dá vždy zaprieť.

Aby sa naša fantázia mala o čo oprieť, sv. Ignác predstavuje nám Lucifera, ako sedí v Babylone na ohnivom tróne, obklopený dymom a smradom. Je to symbolické: Babylon je večným predstaviteľom svetskej moci, blahobytu a slávy. Dym znamená nečisté ovzdušie, zlú viditeľnosť a ohnivý trón poukazuje na to, že moc satanova opiera sa zväčša o horúce vášne. Lucifer je ohavný, lebo medzi svojimi sa nepotrebuje pretvarovať, nemusí sa vydávať za anjela, ako pred ľuďmi. Okolo hlavného stanu je veľký ruch. Zo všetkých strán prichádzajú hlásenia a na všetky strany idú rozkazy. Lucifer vie o všetkom, nič mu neújde. I mňa pozoruje. Vie o mojich slabinách, o mojich sklonoch.

Keď ma azda nemôže strhnúť do priepasti, hádže mi aspoň prekážky pod nohy,

aby som aspoň pomalšie napredoval po ceste k dokonalosti.

Čím je duša krajšia a čistejšia, tým väčšia je jeho závisť, lebo mu pripomína jeho skvelú minulosť.

Aby rozptýlil každú nedôveru, ukráva sa často pod maskou čnosti. Vzbudzuje v nás pochybnosti, či sme sa dobre spovedali, či naše predsavzatie bolo dosť silné, či sme sa postavili zavčas na odpor pokušeniu, napadajúcemu našu vieru a čistotu. Dáva nám často neodôvodnenú otázku, či sme ešte v stave milosti, či ešte môžeme pristúpiť ku svätému prijímaniu.

Nesadajme mu na lep.

Najhlavnejšou podmienkou napredovania v duchovnom živote je duševný pokoj a svätá istota, že Boh je s nami. Úskoky satanove nech nás preto neznepokojujú. Vzpomeňme si vtedy na Babylon: odtiaľ prichádzajú tie falošné rádiogramy, aby našu pozornosť odvrátily od toho, čo nám hovorí Pán Boh.

3. Satanove plány.

Počúvajte v duchu, ako hovorí Lucifer pri tejto porade. Nebudeme ďaleko od pravdy, keď sa nazdávame, že Lucifer nie

je spokojný s prácou svojich pomocníkov a karhá ich. Opakuje im svoje smernice a plány, ktoré sa vŕdvd osvedčujú.

»Je jasné a samozrejmé — hovorí Lucifer — že človeka netreba hneď svádzať na hriech. Bola by to chyba a mohla by vzbudiť nedôveru. A nie je to ani potrebné. Duša, milujúca okrem Boha i stvorenie, i sama dospeje k hriechu. Vzbudzujte v dušiach túžbu po zemskom majetku, sľubujte príjemný život a svetskú slávu a pohodlie. Na toto vnadidlo každý sa nacytá. Lebo koniec-koncov, čo je na tom hriešneho, chcieť žiť pohodlne a ľahko?

Povedzte ľuďom, ako nerozumne by jednal ten, kto by nevyužil Bohom mu dané prostriedky*)

Presviedčajte každého — hovorí ďalej Lucifer — aké je to samozrejmé, aby s nami jednali podľa nášho spoločenského postavenia a hodnosti a aká by bola škoda, keby sme svoje schopnosti ukrývali.

*) Svetský človek má mať majetok, ináč by zomrel hladom. I Boh chráni jeho majetok. Ale hriešne nadobúdanie majetku, za každú cenu, a nezriadené lipnutie na majetku je škodlivé. V tom máme byť veľmi opatrní.

Roznecujte v ľuďoch túžbu po moci a sláve, túžbu po pohodlí. Ďalej už nemusíte chodiť, lebo takíto ľahko podľahnú smyselnosti a pýche. Ani Boh im nebude imponovať.»

Luciferovi ide teda o to, aby nás odvrátil čo i len od myšlienky na sebazaprenie, aby sme sa podali nezriadeným túžbam, aby sme okrem Boha aj iné milovali. Nemusí ísť zatým do pekla, nájde to i na zemi. Sú to stvorenia, pozemské dobro použité nie na slávu Božiu, ale na uspokojenie smyslov. A keď raz Lucifer dosiahol toho, že veci, čo lichotia našim smyslom, našim zemským ambíciám, milujeme samé pre seba, dosiahol všetko. Dostal nás na šikmú plochu, po ktorej ľahko sklzneme, prípadne i do zatratenia.

Nečakajme, že na šikmej ploche nájdeme výstražné tabule.

Nech je mi preto výstrahou toto rozjímanie. Poobzerám sa dobre, či som už nie na šikmej ploche. Som na nej určite, ak nechcem priniesť obeť, ktorú odo mňa Boh žiada alebo ak sa krčovite držím stvorenia, osoby alebo veci, len preto, že to lahodí mojím smyslom, ak sa žením iba za slávou a bojím sa o svoje postavenie

alebo ak ma uráža a bolí, že mi iní rozkazujú a mnou disponujú.

Rozhovor s Pánom, v ktorom ho vrúčne prosím, aby mi otvoril oči, aby som dobre prehliadol Luciferove úskoky.

Prosím Pannu Máriu, Ježiša i Otca nebeského, aby mi nedali padnúť do priepasti, ale nech ostanem stále pod zástavou Kristovou. Budem ostražitý a nedám sa uchvátiť túžbou po moci a sláve a každé poníženie, poslané mi Bohom, vďačne prijmem a poviem: »Deo gratias — Vďaka Bohu!«

STREDA.

XVIII.

Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo.

D)

(Kristove plány.)

Prípravné cvičenia ako u predošlých rozjímaní.

1. »V nikom inom niet spásy.«⁽¹⁾

Odvráťme sa teraz od »veľkého sata-na« (nepriateľa, žalobcu), chcjúceho nás

⁽¹⁾ Sk 4, 12.

odvrátiť za každú cenu so správnej cesty a poďívajme sa na Krista Ježiša, bez ktorého »niet spásy«. Ako sa snaží získať nás na dokonalosť a vstúpiť nám jej základy.

Dívajme sa na toho »Silnejšieho« a nechajme na ňom svoj zrak, svoje srdce, aby nás jeho ľúbeznosť celkom okúzli.

Podľa svätého Ignáca vidíme svojho božského Vodcu v Jeruzaleme, na mieste, kde najviac pracoval. Nechádzame ho v spoločnosti apoštolov. Vykladá im práve svoju náuku, prehľbuje ju a vysvetľuje, poukazujúc na podstatu svojho učenia. Pozorujme jeho pohyby, výraz tváre a celé chovanie. Všetko na ňom dýcha pokorou, láskou a svätosťou. Celý zjav Kristov je tak milý a krotký, že získa si každého na prvý pohľad. Svätý Ignác charakterizuje ho tromi črtami: Stojí na nízkom mieste, je milý a láskavý.

Aký to rozdiel medzi ním a jeho protivníkom, Luciferom. Keby išlo len o zovňajšok, rozhodnúť sa pre neho nebolo by ťažko. Musíme sa však rozhodnúť i pre jeho plán, pre plán Kristov alebo pre plán Luciferov, lebo »Kto nie je so mnou, je

proti mne, a kto neshromažďuje so mnou, rozhadzuje«. ⁽²⁾

Kristove plány, jeho ponuky a požiadavky protivia sa našej prírode, kdežto plány Luciferove sú s našimi sklonmi a túžbami v najlepšej shode. A preto jedine nenávisť k Luciferovi môže ma primäť k tomu, aby som ho odmietol a iba láska k Ježišovi môže mi dodať sily, aby som si osvojil jeho zásady, i keď sa protivia mojej prírode.

Je preto veľmi dôležité, aby ma — prv než ma Kristus zasväťí do svojich plánov — okúznila jeho osobnosť. Podrobím sa teda jeho osobnému čaru. Aký to génus, aká dobrota, aké srdce! Nie je ho možné nemilovať, nenasledovať a za neho sa nenadchnúť. Nútený som zavolať: »Videl som ho, poľúbil som ho, uveril som mu a on si podmanil moje srdce.«

Pre náš duchovný život je veľmi dôležité, aby sme Pána Ježiša naozaj poznali, aby sme ho poľúbili, aby sme sa za neho nadchli. Bez toho, i keby sme uznali, že je to nutné, ťažko by sme vedeli prijať jeho program.

⁽²⁾ Lk 11, 23.

2. Kristovo účinkovanie.

Príťažlivosť Ježišovej osobnosti stupňuje ešte aj tá milá pozornosť, oddanosť a trpezlivosť, ktorou sa mojej veci ujíma. Ved' on pritom nemá čo získať.

Priberá si spolupracovníkov, dáva povolanie mužom i ženám len preto, aby s ich pomocou mal prístup ku každému. Nezabúda na nikoho. Jeho milosť je v stá-lei pohotovosti a stále sa nám ponúka. Pri kázaní, pri duchovných cvičeniach, pri prijímaní sviatostí zapaľuje srdcia a napomína. Už táto dojímavá starostlivosť samotná zmäkčuje srdcia a robí z nich úrodnú pôdu pre prijatie nie práve najľahších princípov a smerníc.

3. Kristov bojový plán.

Videli sme už Lucifera s jeho tajnými plánmi. Podívejme sa teraz na Krista, ako sa radí so svojími apoštolmi, ako im vysvetľuje svoje plány a zásady.

Hovorí celkom otvorene. Odhaľuje pravdu v celej jej nahote, i keby azda tým niekoho odradil. Vypočítava svoje požiadavky s priamo odstrašujúcou otvorenosťou.

sťou. Tieto požiadavky dokonalého života mohli by sme shrnúť asi takto: Máme sa odpútať od lásky k stvoreniu a zriecť sa samolásky; len tak môžeme dospieť k pokore, ktorá je vlastne úplným prispôsobením sa vôli božej.

Povedzte úprimne a otvorene každému — hovorí Ježiš — kto chce byť dokonalý, že k dokonalosti vedú dva stupne: chudoba duchom a pokora. Komu sa raz podarilo vymaniť sa z pút svetskej samolásky a odpútať sa od túžby po pohodlí a sláve a odstrániť tak s cesty všetky prekážky, ten došiel už k pokore, k prvej podmienke dokonalosti a svätosti.

Nech si nenahovára, že je na ceste k dokonalosti, kto je ešte otrokom svojich smyslov, kto nemá odvahy opovrhnuť ľudskou chválou, kto sa ešte nevie smieriť s myšlienkou, že by ním bez jeho viny ľudia opovrhovali.«

4. Porovnanie.

Aby nám boli Ježišove plány jasnejšie, aby sme ich lepšie pochopili, porovnajme ich s plánmi Luciferovými a uvidíme, aký je medzi nimi diametrálny rozdiel.

Ježiš žiada:

a) Aby sme sa zriekli zemských majetkov aspoň duchom, aby sme na nich neboli závislí, aby nám boli ľahostajné a aby sme ich používali výhradne len na slávu Božiu.

b) Aby sme sa postavili proti prírode, aby sme hľadali len poníženie a kríže, aby sme sa zapreli.

Lucifer naproti tomu odporúča:

a) Aby sme sa usilovali využiť všetko, čo nám život ponúka.

b) Aby sme hovelí prírode a nič si neodopreli.

To je ten rozdiel medzi katolíckym a nekatolíckym náhľadom na život.

Rozhovor s Pánom. Snažne ho prosím, nech ma prijme pod svoju ochranu, medzi svojich učeníkov. Sľubujem, že mu budem vždy verným a oddaným žiakom.

Sľubujem ďalej, že nedám si ujsť žiadnej príležitosti preniesť do praxe to, čo som sa od neho naučil. Nebudem obchádzať, ale naopak budem vyhľadávať každú príležitosť a možnosť pocítiť účinky svätej chudoby. Nedoprajem si nijakého pôžitku len preto, že je to nôžitok. Vše-

tko, čo sa ma príjemne dotkne, podriadim vyšším záujmom.

Nebude mi záležať na tom, aby som vynikol, nebudem požadovať od ľudí, aby sa so mnou stále zaoberali. Toto, jedine toto ma uspôsobí na pravý apoštolský život.

Z týchto sľubov vyberiem si hneď jeden ako dobré predsavzatie na dnešný deň.

ŠTVRTOK.

XIX.

Robotníci vo vinici.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Káľovstvo nebeské je podobné hospodárovi, ktorý si hneď na úsvite išiel najať robotníkov do vinice. Keď sa dohodol s robotníkmi na jednom denári dennej mzdy, poslal ich do svojej vinice. A keď vyšiel okolo tretej hodiny, zazrel niekoľkých zaháľčivo postávať na námestí. Aj tým povedal: Aj vy poďte do mojej vinice, a čo bude spravodlivé, dám vám. Oni išli. A keď znova vyšiel okolo šiestej a okolo deviatej hodiny, urobil podobne. Ale keď potom

vyšiel okolo jedenástej hodiny, našiel tam iných postávať a povedal im: Čo tu postávate a zaháľate celý deň? Odpovedali mu: Nikto nás nenajal. Povedal im: Poďte aj vy do mojej vinice. Keď sa zvečerievalo, povedal pán vinice svojmu správcovi: Zavolaj robotníkov a vypláť im mzdu, počnúc od posledných až do prvých. Keď teda tí, čo došli okolo jedenástej hodiny, dostali po denári, nazdávali sa tí, čo došli pred nimi, že oni viac dostanú. Ale aj oni dostali iba po jednom denári. Keď ho prevzali, šomrali na hospodára: Títo poslední pracovali iba hodinu, a predsa postavil si ich na roveň nám, čo sme niesli ťarchu a horúčosť celého dňa. Ale on prehovoril k jednému z nich a takto mu povedal: Priateľu, nekrivdím ti. Či si sa nezjednal so mnou na jednom denári? Vezmi teda, čo je tvoje a id'. Chcem dať aj tomu poslednému toľko, ako aj tebe. Alebo, či nesmiem urobiť so svojím majetkom, čo chcem? Alebo azda preto máš zlé oko na mňa, lebo som dobrý. Tak budú poslední prvými a prví poslednými. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Ježiš opustil Galileu, prešiel cez Jordan, aby na ľavom brehu rieky pokračoval na ceste do Jeru-

(¹) Mt 20, 1—16.

zalema. Je to jeho posledná cesta a jeho náuka tým hlbšie sa nás dotýka. Iba nedávno mu položil Peter otázku: »Hľa, my sme všetko opustili a nasledovali sme ťa. Čo teda dostaneme za to?«⁽²⁾ A toto nádherné podobenstvo je mu odpoveďou.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som jeho volanie vždy ochotne nasledoval.

1. Smysel podobenstva.

I toto podobenstvo je vzaté zo života ľudu. Že v dobe Kristovej a pred tým kvitlo v Palestíne vinohradníctvo, vidno i z toho, že sa v Biblii o víne hovorí aspoň sto ráz. Malebná krajina sa teda často ozývala spevom vinohradníkov, hlavne za vinobrania. Na to asi myslí Spasiteľ.

S vínom bolo i vtedy mnoho práce. Židovské vinohrady bývaly ohradené kamennou ohradou, aby sa zamedzil prístup líšiek a šakalov. I keď okopávanie, rezanie a viazanie révy dalo dosť práce, obyčajne stačil na to majiteľ so svojou rodinou. Ale keď prišiel čas vinobrania a hojná úroda, bolo treba i cudzej pomoci. Ľud

⁽²⁾ Mt 19, 27.

to dobre vedel a práve preto je podobenstvo o vinohrade tak presvedčivé a pocho-piteľné.

Majiteľ vinohradu, keď videl že s vino-braním do večera nebude hotový, odchá-dzal zavše do mesta a hľadal si tam po-mocníkov. Podľa nášho času prvý raz od-išiel o deviatej a sľúbil robotníkom na deň po jednom denári, podľa našej meny asi 35 Kčs. Na vtedajšie pomery a kúpnu silu peňazí bola to slušná odmena. Keď sa ukázalo, že robotníkov je ešte vždy má-lo, odišiel ešte o dvanástej, o tretej a o pia-tej hodine popoludní. Keď slnko zapadlo, podľa židovských predpisov skončil sa pra-covný deň a mzda sa mala vyplatiť. »Hneď toho dňa mu daj mzdu za jeho prácu pred západom slnka, lebo chudobný je a tým sa živí: aby nevolal proti tebe k Pánovi, a pokladané by ti bolo za hriech.«⁽³⁾ Ho-snodár teda, ako človek zákona, rozkázal svojmu správcovi, aby vyplatil robotníkov, »počnúc od posledných až do prvých«, ktorí od rána pracovali. A všetci dostali po denári, ako sa pojednali. Ani tí, čo »nie-sli farchu dňa«, nedostali viacej.

⁽³⁾ Deut 24, 15.

Hospodár, s odvolaním sa na svoju dobrotu, odmietol ich sťažnosti. Tým dobrým hospodárom je Otec nebeskv. vinicu je Božie kráľovstvo a robotníkom je každá povolaná duša. Správcom je Kristus, ktorému Otec, »pretože je Syn človeka, dal aj moc súdiť«.(⁴) Pracovný deň znamená celý život, ktorý, i keď je dlhý, v pomere k večnosti je ako okamih. »Veď tisíc rokov v očiach tvojich je ako deň včerajší, ktorý pominul.«(⁵) Denárom je nebeská odmena, pre ktorú je rozhodujúca ani nie tak naša práca, ako božia dobrota a milosť.

Aplikujme teraz toto podobenstvo na seba samých.

2. »Hospodár vyšiel najat robotníkov.«

Najsvätejšia Trojica akoby bola »vyšla« zo svojej blaženej samoty večnosti, keď si z nesmrteľných duší zriadila vinicu.

Syn Boží »vyšiel« z lona Božstva, keď zostúpil na zem zachrániť vinicu od skazy a oplodniť ju svojím učením.

(⁴) Jn 5, 27.

(⁵) Ž 89, 4.

Do tej vinice i ja som bol najatý. Mám sa starať predovšetkým o svoju dušu, ale podľa svojho povolania — nie v poslednom rade i o dušu bližného. Práca je veľká, treba tu pracovať až do samého večera, to znamená do konca života, treba okopávať, ničiť burinu, rezať, a to niekedy i dosť hlboko, t. j. konať pokánie za seba i za iných. Treba chrániť hrozno od vtákov nebeských, t. j. od svetských starostí.

3. Vyšiel okolo 9., 12., 3. a okolo 5. hodiny.

Hospodár ma zavolať zavčasu, len čo sa mi rozum otvoril. Som šťastný, ak som poslúchol. V životopise nejedného svätého čítame, že »už v mladosti prejavil známky svätosti«. Prostriedkom, Božím pomocníkom a nástrojom býva tu obyčajne pobožná matka.

Je teda dobre, keď rodičia už v mladosti upozornia svoje dieťa — bez toho pravda, aby ho nahovárali — že sú povolania, stojace ďaleko nad každým svetským povolaním. Keď nie viac, aspoň prekážky a nebezpečenstvá, hroziace mladej rastlinke povolania, treba starostlivo odstraňovať. »Vždy som dúfala, že aspoň z jedné-

ho svojho syna vychovám kňaza — hovorila jedna matka svojmu synovi. »Prečo si mi to skôr nepovedala«, odpovedal syn ležiac na smrteľnej posteli. A hneď si dal zavolať švagrinú a odporúčal jej, aby svojho malého synka pripravovala na kňazské povolanie, nech bude vždy hotový, keby ho Pán Boh zavolať. Pravda, volajúci hlas boží niekedy ani zlá výchova neprekazí.

Sú takí, ku ktorým neskoro, o piatej, pred západom slnka prichádza povolanie. Taký bol napríklad Max Reger, jeden z najväčších majstrov súčasnej hudby. V Amsterdame, v hoteli, po predstavení ktoréhosi oratória neskoro v noci volal kňaza. A keď ho našiel, skrúšeno povedal: »Cítim, že sa mi blíži posledná hodina. Chcel by som sa smieriť so svojím Stvoriteľom, a to hneď. Pomôžte mi, otče, lebo už od mojej mladosti som sa nespovedal.« A keď dal svoje účty s Bohom do poriadku, poďakoval sa kňazovi, nazývajúc ho svojím najlepším priateľom, ktorý ho zachránil. Šťastlivo a spokojne išiel v ústrety vytušenej smrti, ktorá ho čoskoro navštívila. Posledným jeho želaním bolo iba to, aby mohol složiť ešte jedno

»Salve Regina« ako vďaku za záchranu k blahoslavenej Panne Márii, ku ktorej aspoň niekedy v živote sa bol pomodlil.

Rozhovor s Pánom a s Pannou Máriou, sprostredkovateľkou všetkých milostí. Prosím o pomoc, aby som volanie na dokonalejší život vedel verne nasledovať a sľubujem, že vynasnažím sa priviesť do vinice Pánovej i druhých. Stať sa svätým nikdy nie je neskoro. Ešte dnes začnem s dokonalejšou a dôkladnejšou prácou, aby som si nebeský príbytok zaslúžil.

Všetko budem tak robiť, ako by to na mojom mieste robil svätý.

PIATOK.

XX.

Robotníci vo vinici.

B)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímání.

1. »Poďte aj vy do mojej vinice!«⁽¹⁾

Svätý Augustín rozpráva, že jeho priateľ, herec, chcel si raz urobiť dobrú re-

⁽¹⁾ Mt 20, 4.

klámu a vyhlásil, že pri nasledujúcom predstavení prezradí každému jeho najhorúcejšiu túžbu. Obecenstvo sa na toto predstavenie len tak hrnulo. A herec vyhlásil: »Každý si želá lacno kupovať a drahô predávať.« Obecenstvo tliekalo a bolo spokojné. Len sv. Augustín nebol. »Nie tak priateľu, každý túži po blaženosti.«

Preto skoro každý — i keď to azda nevie — nostáva na námestí života. A všetci hľadajú svoje šťastie v stvorení; jeden v bohatstve, iný v sláve a iný zas v pôžitku. Zabúdajú, že človek nie je stvorený pre veci pomíňajúce, ale pre Boha. Preto hovorí sv. Augustín, že »nespokojné je naše srdce, kým nenájde uspokojenie v Bohu«. Väčšina akoby zabúdala, že jedinou úlohou človeka na zemi je iba: »Boha sa boj a jeho prikázania zachovávať: lebo toto je úlohou každého človeka.«⁽²⁾

Koľko chlapcov a dievčat postáva na námestí života a celý deň zaháľa, lebo ich vraj »nikto nenajal«. ⁽³⁾

Za mydlovými bublinami šťastia, ponúkaného im svetom a smyslami, sú hotoví zapredať i život. Ale nieto kupca. A Ho-

⁽²⁾ Kaz 12, 13.

⁽³⁾ Mt 20, 7.

spodár volá ich do evanjelskej vinice dokonalosti, oni však nevedia, aká to blazenosť, zrieť sa všetkého za Krista a môcť povedať so sv. Pavlom: »nič nemáme a predsa máme všetko!«⁽⁴⁾

Nemali by zabúdať, že veľmi zle pochoďí, kto neprijme povolanie Pánovo. Odmietnuť povolanie nie je síce hriechom, ale k dobrému nikdy nevedie. Robespierre chcel byť za mlada kapucínom, ale rodičia ho od toho odhovorili. A mladý Robespierre rozišiel sa za krátky čas s každým náboženstvom. Keď ho chytili, chcel spáchať samovraždu, ale sa mu to nepodarilo a keď ho viedli na popravu, prosil Boha o milosť. A tu k nemu pristúpil jeden z jeho priateľov, hovoriac: »Však, Robespierre, predsa len je Boh?« a v tom sa jeho hlava skotúľala pod guilotinou.

I Renan († 1892) bol teológom, ale zanechal povolanie a stal sa bezvercom. Stratil vieru a mnohých pozbavil viery.

Pred niekoľkými rokmi odsúdili akéhosi zločinca na smrť a mali ho popraviť. Pred popravou prichádza kňaz a snaží sa primäť odsúdeného na pokánie. Ten však

⁽⁴⁾ 2 Kor 6, 10.

odpovedá: »Neustávajte sa, čítal som Renana.«

Ani nie tak dávno zanechala jedna rehoľná sestra svoje povolanie. Len čo prišla domov, ťažko ochorela a posielali ju z nemocnice do nemocnice. Mnoho vytrpela v svojej chorobe, kým smrť neroztrhala všetky jej plány.

Pane Bože, zachráň ma od nevery k milosti. Daj, aby som všetko, čo som s tvojou milosťou započal, vedel šťastlivo dokončiť.

2. »A čo bude spravdivé, dám vám.«⁽⁵⁾

Vidíme teda, že Boh neostane dlžný nikomu. Vieme, »že každý, keď dobre robí, dostane odmenu od Pána«,⁽⁶⁾ a je nepochybné, že táto odmena presahuje všetky naše predstavy. Keď bol svätý František ku koncu svojho života ťažko nemocný a mnoho trpel, Boh mu odkázal: »Keby bola celá zem zo zlata a hory by boli drahokamy, a keby si našiel poklad cennejší od toho všetkého a tento nesmierny poklad by ti mal byť odmenou za tvoje utrpenie, či mal by si sa prečo sťažovať?«

⁽⁵⁾ Mt 20, 4.

⁽⁶⁾ Ef 6, 8.

A vnútorný hlas pokračoval: »Teš sa, František, lebo poklad večného života, ktorý som ti pripravil, je omnoho cennejší a tvoja choroba je iba zálohou na tento poklad.«

Ďakujme Bohu, že môžeme — pokiaľ sme v stave milosti — i tým najmenším skutkom získať zásluhy, za ktoré právom čakáme večnú odmenu od Boha, od nášho »spravodlivého Sudcu«.(⁷)

Pritom však — ako vidíme z podobenstva — veľkosť odmeny nezávisí len od našej námahy a práce, ktorú sme vykonali, ale predovšetkým od Boha.

Boh dáva milosti, s ktorými môžeme spoluúčinkovať, dáva nám čas na sbieranie zásluh. To je jeho svrchované právo, ktoré treba pokorne rešpektovať.

3. »Šomrali na hospodára.«(⁸)

Slovom »šomrali«, Ježiš chcel poukázať na to, že Boh je v rozdávaní milostí tak štedrý, že — keby v nebi mohlo byť o tom vôbec reči — i svätí by si navzájom závideli. Tam v nebi je však každý láskou natoľko presiaknutý, že väčšej slá-

(⁷) 2 Tim 4, 8.

(⁸) Mt 20, 11.

ve iného sa tam každý iba úprimne teší. Boh naplňuje v nebi každú dušu blaženosťou podľa jej kapacity, takže si viac ani nemôže žiadať.

Naskytá sa nám tu tiež príležitosť porovnať horlivých s pohodlnými. Horliví prišli neskoro a chcú preto horlivosťou dohoniť, čo zameškali.

a) Pohodlní sa často spoliehajú na to, že slúžia bohu už dávno a čakajú od neho preto viac milosti. Horliví sú však skromní a pokorní a na odmenu necítia sa byť dosť hodnými.

b) Pohodlní majú síce pravdu, keď hovoria, že »niesli ťarchu celého dňa«. Ale prečo iu »niesli«? Lebo menej milovali. Naproti tomu horliví pri práci za Boha trpia s láskou a »ťarchu dňa« si ani neuvedomujú. »Lebo ten, kto miluje, netrpí, a keď predsa trpí, ani nezbadá, že trpí.« (Sv. Augustín.) Takú zázračnú moc má láska prirodzená. O koľko väčšia je teda moc lásky nadprirodzenej.

c) Pohodlní pracujú, lebo počítajú s odmenou, kdežto »láska, keď začne počítať, nie je viac láskou«. (Olivier.)

Pohodlní sa stále sťažujú, stále reptajú. Nie sú — podľa ich vlastnej mienky —

nikdy dosť dobre honorovaní, nikdy nie sú, vraj, povýšení podľa zásluh.

Horliví však na odmenu ani nemyslia, oni na to nereflektujú. Všetko, čo dostali, pokladajú — v svojej skromnosti — za viac, ako si boli zaslúžili.

d) Pohodlní, keď vidia, že Boh niekoho vyznamenal a dal mu viac milostí, bývajú často otravovaní závisťou, kdežto horliví doprajú zo srdca každému, aby sa na rebríku hodnosti dostal vysoko nad nich. Len jedno by nezniesli: Aby Boha miloval niekto viac ako oni, aby niekto prinášal väčšie obete.

R o z h o v o r s P á n o m. Otče nebeský, ktorú si tak vysoko ceníš horlivosť, odstráň z môjho srdca všetku pohodlnosť a nedbalosť a daj, aby som svoje doterajšie nedostatky napravil. Nikdy nebudem závidieť tvojim vybraným, ktorým si určil väčšiu odmenu a vyššiu hodnosť v nebi. Nech je za to požehnaná tvoja dobrota. Sľubujem, že uskutočním, o čo na sviatok sv. Stanislava prosíme slovami: »Vykúpme čas horlivou a usilovnou prácou a ponáhľajme sa!« Každá minúta je drahá, preto nemeškajme!

XXI.

Nájomníci vinice.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Bol človek hospodár, ktorý si vysadil vinicu. Plotom ju ohradil, zhotovil na nej lis, vybudoval strážnu vežu, dal ju do prenájmu roľníkom a potom odcestoval. Keď nastal čas oberačky, poslal svojich sluhov, aby od roľníkov prevzali úrodu. Ale roľníci pochytili jeho sluhov, jedného zbili, iného usmrtili a iného zas ukameňovali. Potom znova poslal iných sluhov, a to ešte vo väčšom množstve, ako predtým, ale aj týmto podobne urobili. Naposledy poslal k nim svojho syna, lebo si myslel: Oproti môjmu synovi azda len budú úctiví. Ale keď roľníci uzreli syna, povedali si: To je dedič; poďte, zabime ho a tak sa zmocníme dedičstva. Chytili ho, vyhodili z vinice a zabili. Keď príde potom Pán vinice, čože má urobiť roľníkom? Odpovedali mu: Ničomníkov nemilosrdne zahubí a svoju vinicu prenájme iným roľníkom, ktorí mu budú na svoj čas odvádzať úrodu. Povedal im Ježiš: Nikdy ste nečítali v Písme: Kameň, ktorým opovrhli staviteľia, stal sa uholným — je

to dielo Pánovo, a je to podivná vec pre naše oči? Preto vám vravím: Kráľovstvo Božie sa vám vezme a prenesie na národ, ktorý bude pri-nášať náležitú úrodu. Lebo kto padne na ten kameň, doláme sa; na koho však on padne, toho rozdrví.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolností: Bolo to po Kvetnej nedeli, pravdepodobne v utorok. Slávnostný vchod Ježišov, jeho zázraky, predovšetkým vzkriesenie Lazára, ako i jeho smelé vystupovanie proti kupcom, znesväcujúcim chrám boží, to všetko urobilo Ježiša stredom pozornosti. Nepriatelia zúria a Ježiš sa už v meste necíti byť istý. Nocuje preto v Betánii, odkiaľ prichádza každý deň do mesta. Je práve v predsieni chrámovej, keď tu prichádza posolstvo od veľrady s dotazom, že akým právom robí to všetko. A Ježiš im odpovedá v podobenstvách. I toto podobenstvo je jedným z týchto.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi dovolil horlivo spolupracovať s jeho milosťou, aby som všetko, čo len robím, robil s dobrým úmyslom.

1. Smysel podobenstva.

I pre toto podobenstvo vzal Ježiš látku zo života vinohradníkov. Spomína i ne-

⁽¹⁾ Mt 21, 33-44.

zbytný lis, ktorý býval v miestnosti, vytesanej čiastočne do skaly a ohradenej kamenným múrom. Tu sa obvyčajne nachádzala i dvojité nádob, v ktorej hrozno lisovali, takže mušt stiekal do spodnej časti nádoby. Okrem toho, hlavne na juhu, nechýbala ani strážna veža. V prízemí veže býval strážca vinice a na vrchole bola pozorovateľňa, upravená na spôsob stanu, odkiaľ bolo možné prehliadnúť celú vinicu.

Keď sa bol hospodár s robotníkmi dojednal, podľa sv. Lukáša »odcestoval na dlhý čas«.(²) Azda je to poukaz na židovský predpis, podľa ktorého ovocie novo zasadeného stromu bolo dovolené požívať iba od piateho roku. Úrodu prvých troch rokov považovali za nečistú a úroda štvrtého roku patrila, ako obeta vďaky, Pánovi.(³)

Smysel podobenstva je úplne jasný. Hospodárom je Pán Boh, vysielajúci svojich prorokov, ktorí sa však skoro všetci stali obeťou svojho povolania. Hospodár staral sa o svoj národ naozaj otcovsky a právom sa mohol opýtať: »Čo ešte viac som mal

(²) Lk 20, 9.

(³) Srovn. Lv 19, 23—25.

učiniť svojej vinici a neučinil som jej?«⁽⁴⁾ Nakoniec poslal svojho jednorodeného Syna, akoby hovoriac: »Oproti môjmu Synovi azda len budú úctiví.⁽⁵⁾ Ale podľa ľudskej logiky nedobre rátal. Keď pozabíjali sluhov, tým skôr to urobia so Synom. Veď ich chamtivé srdce v Synovi videlo dediča, a keď toho zabijú, zmocnia sa vinice. Toto nespravodlivé konanie poslucháčov, medzi ktorými boli i mnohí kňazi a farizeji, tak pobúrilo, že na otázku: »Čoho si zasluhujú takí robotníci?« vynášajú nad sebou rozsudok sami, hovoriac, že ničomníkov treba zahubiť a vinicu prenajať iným robotníkom.⁽⁶⁾ Zachvíľu sa pravda spamätali a dodali: »Boh uchovaj!«⁽⁷⁾

Ale čo sú nám platné slová: »Boh nás uchovaj« od nebezpečenstva, od pekla, keď príčiny nebezpečenstva nechceme odstrániť...

2. Uholný kameň.

Z tohto podobenstva vyplývajú niektoré, pre každého z nás veľmi aktuálne pravdy:

⁽⁴⁾ Iz 5, 6.

⁽⁶⁾ Srovn. Mt 21, 41.

⁽⁵⁾ Mt 21, 37.

⁽⁷⁾ Lk 20, 16.

a) Boh odňal svoju vinicu, svoje kráľovstvo od Židov a na to miesto vystaval svoju katolícku Cirkev. Príčinou toho tragického osudu Židov je ich odmietavé stanovisko voči Kristovi. Kameň, ktorým opovrhli staviteľia, stal sa uholným, padol na Židov a rozdrvil ich.⁽⁸⁾

Taký je osud každého, kto sa rozíde s Kristom. Rozíde sa tak so životom, stratí prameň všetkej kultúry, privolá spravodlivý hnev Boží a tým je jeho osud spečatený. »Preto vám vravím: Kráľovstvo Božie sa vám vezme a prenesie na národ, ktorý bude prinášať náležitú úrodu.«⁽⁹⁾

b) Pán Ježiš nad slnko jasnejšie dokazuje svoje synovstvo Božie, svoje božstvo, keď vyhlasuje, že on je tým dedičom, on je tým uholným kameňom, čo riadi osudy sveta a predpovedá svoje umučenie a skazu Izraela.

Pokľaknime tu pokorne pred Kristom Ježišom a odprosme ho za toľkú neveru. Obetujme mu osudy našej vlasti a sľúbme, že urobíme všetko, aby náš národ ostal verný uholnému kameňu svetových

⁽⁸⁾ Srovn. Mt 21, 42—44.

⁽⁹⁾ Mt 21, 43.

dejín, verný Kristovi a jeho Cirkvi, skale sv. Petra.

Pomodlíme sa za Cirkev a za jej hlavu, svätého otca.

3. Lis Kristov.

Už sv. Hieronym poznamenáva, že toto podobenstvo dobre sa dá aplikovať na ľudskú dušu. »Všetko — hovorí — čo je o vinici napísané, pristane i na našu dušu, ktorá, keď neprináša ovocie, vydá sa na pospas divej zveri.« P. Salmeron S. J. napomína: »Nepripustíme, aby duša, od ktorej Boh čaká dobré ovocie, iba zlé prinášala.«

Boh sa dobre postaral o svoju vinicu, dobre sa postaral o dušu. Ohradu duše strážia nebeskí anjeli. Lisom sú pre ňu kríže a utrpenia, dnom nádoby pokora, zachycujúca víno dobrých skutkov a vytrvalosť, ktorá to víno vylisuje. »Vytrvalosť totiž je sprevádzaná dobrými skutkami.«⁽¹⁰⁾ Vežou duše je viera, ktorá je vysoká a zďaleka vidí blížiaceho sa nepriateľa. Pevným základom veže je strach

⁽¹⁰⁾ Srovn. Jak 1, 4.

od pekla a nádej ju do neba vynáša. Keď zazneje poplach, nepriateľ sa naľaká a ujde.

R o z h o v o r s P á n o m. Uznávam, Pane, že ty si tým uholným kameňom môjho života. »Moje snahy vznášajú sa do výšky, moje sily sú však slabé. Od teba čakám pomoc, lebo nič na svete nie je tak malé, ako moje sily bez teba.« (Michelangelo.)

Ak som niečo dosiahol alebo dosiahnem, keď sa mi podarí vniesť do mojej duševnej vinice niečo užitočné a chutné, cítim a uznávam, že za všetko môžem iba tebe, Pane môj, ďakovať. Tak budem robiť, ako slávny Bach, ktorý na začiatok každej svojej partitúry napísal nismenu »J. J.« (Jesu, juva! — Ježišu, pomáhaj) a na koniec »S. D. G.« (Soli Deo Gloria — Bohu jedinému sláva.)

Sľubujem, že na čistotu svojich úmyslov dám si dnes obzvlášť záležať.

XXII.

Nájomníci vinice.

B)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímaní.

1. Hospodár si vysadil vinicu.

Tou ohradenou, onevnenou a všetkým potrebným zariadenou vinicou je naša duša. Jej ohradou je sám Boh, o ktorom je napísané: »Pán je okolo svojho ľudu od toho času.«⁽¹⁾ Ochraňuje dušu svoju milosťou, svojimi sľubmi, ale i hrozbami... A to všetko len preto, aby naša malá vinica priniesla úrodu, ktorú od nej Boh očakáva. Zriadil pre nás i lis vo forme sv. omše a sviatostí. Tu sa shromažďuje krížom vylisovaná krv Kristova, ktorá sa v svätom prijímaní stáva našou miazgou a krvou. Lisom sú i jeho rozkazy a rady. Tie z nás vylisujú »celkom zjavné dobré

⁽¹⁾ Ž 124, 2.

skutky«.(²) Strážnou vežou je božia Pro-
zreteľnosť, ktorú sv. Písmo nazýva často
»menom Pána«. »Najpevnejšia veža je me-
no Pánovo: k nemu sa utieka spravodlivý
a bude povýšený.«(³)

Strážnou vežou sú ti ďalej tvoji pred-
stavení, ktorí ťa od každého nebezpečen-
stva ochraňujú. Rehoľa je »ako veža Dá-
vidova, vvstavená s baštami« (sľuby a pra-
vidlá).(⁴)

»Ó, Bože zástupov . . . shliadni s neba . . .
a navštív tento vinný kmeň . . . ktorý vsa-
dila tvoja pravica!«(⁵)

2. »Dal ju do prenájmu roľníkom a potom odcestoval.«

Nie sme teda majiteľmi svojho tela
a duše: sme iba nájomníci. Sme majet-
kom Boha, ktorý nás stvoril, ktorý nás
udržiava a ktorý sa nás ani zriecť nemôže.
Nemôže sa nás zbaviť bez toho, aby nás
súčasne nezničil. Sme teda výlučným ma-
jetkom Božím.

(²) 1 Tim 5, 25.

(⁴) Pies 4, 4.

(³) Prís 18, 10.

(⁵) Ž 79, 15—16.

Náš život je majetkom Božím a jeho sú i plody nášho života. Veď »máš vari, čo by si nebol dostal? A keď si to dostal, prečo sa chváliš, ako by si to nebol dostal«?(⁶)

27. marca 1808 bola vo Viedni premiéra Haydnovho oratoria »Stvorenie«, pri čom bol prítomný i 76-ročný autor. Po slovách oratória »a bolo svetlo« nasledovala krátka prestávka, ktorú obecnstvo nenechalo nevyužitú a pripravilo autorovi nadšené ovácie. Starúcky umelec so slzou v očiach ďakujúc vstal a ukazujúc na nebo hovoril: »Nie je to odo mňa, ale s výsosti. Chvála patrí preto Bohu!«

Nech sa dopracujeme akýchkoľvek úspechov, duchovných alebo hmotných, v povolani alebo inde, nechváľme sa, odmietnime všetky chvály, lebo »nie je to od nás, ale s výsosti. Chvála patrí Bohu«.

3. »A odcestoval na dlhý čas.«

Boh sveril svoju vinicu, náš život, úplne na nás, na našu slobodnú vôľu, ako keby bol odcestoval na dlhý čas, do ďalekých krajov. Cez to však vidí všetko, vie o vše-

(⁶) 1 Kor 4, 7.

tkom a pozoruje nás. To preto, aby videl našu vernosť. A my mu zas máme tak slúžiť, ako keby sme ho videli stále pred sebou. Nebuďme teda leniví a vlažní, ako by nás Boh nevidel, ale snažme sa vyhovieť jeho požiadavkám.

4. Hospodár poslal sluhov a nakoniec svojho milovaného syna.

Aký dobrý a milostivý je Pán Boh. Keď vidí, že jeho sluhovia nevedia inkasovať dlžobu, keď ho v nich dlžníci iba urážajú, nemyslí na pomstu, ako by sme my robili, ale radí sa sám so sebou: »Čo robiť? Pošlem svojho milovaného syna, azda si ho uctia.«⁽⁷⁾ A oni ho »vvhodili z vinice a zabili«.⁽⁸⁾ »Trpel za bránami mesta, aby svojou vlastnou krvou posvätil ľud.«⁽⁹⁾

Či ja som tiež nezahlušil, a to nie raz, hlas svedomia a volajúci hlas Pánov, i keď som bol napomínaný, že »dary Ducha neuhášaj!«⁽¹⁰⁾

»Pošlem svojho milovaného Syna.« A posielala ho denne v svätej omši, v Eucharistii...

⁽⁷⁾ Lk 20, 13.

⁽⁹⁾ Žid 13, 12.

⁽⁸⁾ Lk 20, 15.

⁽¹⁰⁾ Srovn. 1 Sol 5, 19.

»Azda si ho uctia.« Či nenarazí na hluché uši, keď povie: »Prinášajte ovocie opravdivého pokánia«,⁽¹¹⁾ vydajte svojmu Hospodárovi ovocie ducha, »lásku, radosť, pokoj, trpezlivosť, láskavosť, dobrotivosť, zhovievavosť, miernosť, vernosť, skromnosť, zdržanlivosť, čistotu«!⁽¹²⁾

Zaplatím ti, Ježišu môj, dlžobu, odovzdám ti úrodu, aby som nebol »do zabudnutia daný ako mŕtvy«.⁽¹³⁾

5. »Ničomníkov nemilosrdne zahubí.«

Veď si to zasluhujú. Hriešnici budú raz musieť uznať, že »dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili«.⁽¹⁴⁾

Čo iného si zasluhujú ľudia, ktorí odmietli Krista a cieľ života vidia nie v Kristu, ale vo využívaní svetských radostí, než aby boli smetení s povrchu zeme, ktorú — ako vinicu Pánovu — tak strašne znesvätili, aby im bolo odňaté kráľovstvo nebeské a aby ich pohltila večná tma a večný oheň.

Uznávam, Pane, že tak je to v poriadku, lebo »spravodlivý si, o Pane, a pravdi-

⁽¹¹⁾ Lk 3, 8.

⁽¹³⁾ Ž 30, 13.

⁽¹²⁾ Gal 5, 22—23.

⁽¹⁴⁾ Lk 23, 41.

vý je tvoj súd«. ⁽¹⁵⁾ A vidím, ako sa to splňuje na ľude Izraelskom. Vidím milióny odsúdených, »pretože neuverili v meno v jednorodeného Syna Božieho«. ⁽¹⁶⁾

A čo ja? Keby Pán dnes poslal svojho sluhu, smrť, ako by som vedel vydať počet o svojom šafarení.

Na otvorenej scéne v Salzburgu koná sa každoročne predstavenie stredovekej legendy »Ktokoľvek«. Bohatý pán »Ktokoľvek« žije si veselo v hojnosti a všetko si dopraje. Náhle sa mu však zjavuje posol Boží, smrť, a oznamuje, že pán »Ktokoľvek« má nastúpiť cestu do večnosti a na prípravu že sa mu dáva iba hodina. Pán »Ktokoľvek« berie sa do mesta, aby si našiel spoločníka na cestu. Pobehá všetkých svojich doterajších spoločníkov, ale nik sa nemá k ceste. Azda mešec naplnený zlatom ostane mu verným sprievodcom? Ale démon zlata sa mu iba vysmeie.

Pán »Ktokoľvek« je celý zúfalý, že nemá sprievodcu. A tu sa mu zjavujú útle postavy, akoby anjeli. Sú to duchovia jeho dobrých skutkov tu a tam vykonaných.

⁽¹⁵⁾ Ž 118, 137.

⁽¹⁶⁾ Jn 3, 17.

Iba tí sú ochotní doprevádzať svojho pána na ceste k súdnej stoličici Pánovej...

Rozhovor s Pánom a so sebou samým. Uč sa, duša moja, aspoň na osude iných a pričin sa, aby ti kráľovstvo nebeské nebolo vzaté,⁽¹⁷⁾ aby sa spása tvojej duše nerozdrvila práve na tom, kto ti je na spasenie.

Daj, Pane Ježišu, aby som ti ostal vždy verný, aby odmena, čo bola pre mňa určená, nepripadla inému. Akoby som počul z tvojich božských úst slová: »Prídem skoro. Drž sa toho, čo máš, aby ti nik nevzal veniec víťazstva!«⁽¹⁸⁾

Urobím dnes predsavzatie, že všetko vykonám tak, ako keby som mal ešte dnes večer zomrieť a postaviť sa pred súdnu stolicu Pánovu.

PONDELOK.

XXIII.

Kráľovská svadba.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kráľovstvo nebeské sa podobá človeku-kráľovi, ktorý vystrojil svadbu svojmu synovi. Po-

⁽¹⁷⁾ Srovn. Mt 21, 43. ⁽¹⁸⁾ Zjav 3, 11.

slal svojich sluhov, aby zavolali pozvaných na svadbu; ale pozvaní nechceli prísť. Preto opäť poslal iných sluhov s odkazom: Povedzte pozvaným: Hľa pripravil som už svoju hostinu; moje voly a ostatný krmný dobytok je už pozabíjaný a všetko je pripravené. Poďte na svadbu! No oni nedbali na to, ale sa porozchádzali, jeden na svoje polia, iný po svojom obchode. Ba ostatní pochytili jeho sluhov, zhanobili ich a pozabíjali. Kráľ však, keď sa o tom dopyčul, rozhneval sa, poslal svoje vojsko, tých vrahov zahubil a ich mesto podpálil. Potom povedal svojim sluhom: Svadba je pripravená, ale pozvaní neboli jej hodní. Preto idte na križné cesty, a kohokoľvek nájdete, zavolajte ho na svadbu. Sluhovia vyšli na cesty a posháňali všetkých, ktorých len našli, tak zlých, ako i dobrých. I naplnila sa svadobná sieň hodovníkmi. Keď potom kráľ vošiel, aby si pozrel hodovníkov, zbadal tam človeka, neoblečeného do svadobného rúcha. I povedal mu: Priateľu, akože si sa opovážil sem vojsť bez svadobného rúcha? Ten však ostal bez slova. Vtedy rozkázal kráľ sluhom: Sviažte mu ruky a nohy. Vyhodte ho do vonkajšej tmy; tam bude plač a škripanie zubmi. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.«⁽¹⁾

(1) Mt 22, 2—14.

Druhé prípravné cvičenie. Miesto a okolnosti sú, aspoň v hlavných rysoch tie isté ako u predošlého podobenstva.

Miestom je teda jedna z predsiení chrámových alebo nádvorie. Poslucháčmi sú zákonníci, farizeji a zvedavý ľud. Čas: Veľký týždeň, iba niekoľko dní pred umučením.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som jeho pozvanie na dokonalosť, na jeho eucharistickú hostinu prijal vždy s ochotným srdcom.

1. Smysel podobenstva.

Toto podobenstvo pozostáva z dvoch častí. Prvá časť, o ktorej budeme teraz rozjímať, hovorí o odmietnutí pozvania na svadobnú hostinu a druhá časť o svadobnom rúchu, o ktorom si pohovoríme v nasledujúcom rozjímaní.

Ide tu o svadobnú hostinu akéhosi bohatého kniežata. Pozvanie na svadbu bolo už prv vykonané, teraz ide len o to, aby sluhovia — podľa východných zvyklostí — poprívádzali slávnostne všetkých pozvaných. Povolani však kniežacím hostiteľom natoľko opovrhujú, že pokladajú za dostatočné, keď sa vyhovoria na akékoľvek bezvýznamné zaneprázdnenie. Ba

niektorí idú až tak ďaleko, že kniežacích poslov jednoducho pozabíjajú. Hostiteľ posielal svojich sluhov druhý raz s rozkazom, aby zavolali každého, kto sa im dostane do cesty, dobrého i zlého.

Táto časť podobenstva je opätovnou výčitkou a hrozbou za to, že Židia opovrhli Mesiášovým kráľovstvom, ktoré si celkom inakšie predstavovali.

Kráľom je tu teda nebeský Otec a Synom sám Kristus, oslavujúci vtelením svoj sobáš s ľudským pokolením a založením Cirkvi s dušou. Vyslaní sluhovia sú proroci, ktorí sa skoro všetci stali obeťou židovskej nenávisti. Židom to prišlo veľmi draho: V roku 70 po Kr. prišli rímske vojská, ktoré, ako to bol Ježiš predpovedal, »tých vrahov zahubili a ich mesto podpálili«.(²) Hostiteľ povoláva teda — podľa sv. Lukáša*) »chudobných, mrzákov, slepých a chromých«,(³) t. j. ľudí neznajúcich Písmo, ľudí, ktorí nepoznajú zá-

(²) Srovn. Mt 22, 7.

*) Maldonat a iní znalci sv. Písma o totožnosti tých dvoch podobenstiev pochybujú, my ich ale pokladáme za totožné.

(³) Lk 14, 21.

kon Boží. A keď sa svadobná sieň ani tými nenaplnila, zavolať pohanov, ktorí v porovnaní so Židmi vo veciach náboženských boli skutočnými žobrákmi na ceste života.

Podľa sv. Lukáša Ježiš hovorí o večeri, aby tak naznačil, že pre Židov už slnko zapadá, aby mohlo vyjsť pre Cirkev, tvoriacu sa zväčša z pohanov. A táto Cirkev je povolaná na hostinu, trvajúcu až do konca sveta a ktorá potrvá i vo večnosti. Túto hostinu symbolizuje tu židovská, 14 dní trvajúca svadobná hostina. Ježiš má už nevestu, »Cirkev slávnú, bez poškvرنy, bez vrásky, svätú a bez úhony«.⁽⁴⁾ Táto nevesta nemá páru, Kristus nemá inú cirkev a ten sobáš je nerozlučný.

Som šťastný, že i ja patrím k tejto Cirkvi a delím sa s ňou v hodnosti nevesty Kristovej.

2. »Človek-kráľ vystrojil svadbu.«

Rozjímajme teraz o bohatstve a nádhere kráľovského stola. Boh, aby ukojil hlad svojich vyvolených, aby im naplnil srdcia radosťou, dáva im trojaké jedlo:

⁽⁴⁾ Ef 5, 27.

a) Dáva im svoju nebeskú náuku. Tie pravdy, ktoré nám Cirkev pri tomto stolovaní predkladá, sú tak krásne a našej ľudskej prírode tak vyhovujúce, že splňujú všetky naše požiadavky. Už to je dôkazom, že sú božské. Kristovo učenie podáva sa pri tejto hostine vo viacerých podobách, v svätom evanjeliu, v kázniach a v rozjímانيach. Koho žalúdok tieto jedlá nevie stráviť, ten je chorý, azda i beznádejne chorý.

b) Nie menšiu výživnú hodnotu predstavujú Božie prikázania a rady. Už Starý zákon poskytoval toľkú nádheru, že Žalmista to nestačil vynachváliť: »Blahoslavení, ktorých cesta je nepoškvrnená, ktorí kráčajú v zákone Pánovom. Velebím ťa chcem v úprimnosti srdca, keď sa naučím tvojim spravodlivým súdom, veď práva tvoje sú ľúbezné. Túžim po príkazoch tvojich: spravodlivosťou tvojou obživ ma.«⁽⁵⁾ A pritom všetkom starozákonné predpisy boli dosť prísne a vyžadovaly mnoho sebazaprenia. Keď išlo o to, aby ich prijali i kresťania, svätý Pavol na prvom cirkevnom sneme prehlásil: »Teda

⁽⁵⁾ Ž 118, 1, 7, 39, 40.

prečo pokúšate Boha, keď kladiete na šíju učeníkov jarmo, ktoré ani my, ani naši otcovia nevedeli znášať?«⁽⁶⁾ A čo teda povedať o zákonoch evanjelia, ktoré i pri všetkej svojej prísnosti prinášajú iba uspokojenie a útechu.

c) Tretím chodom kráľovskej hostiny sú sviatosti, menovite sviatosť pokánia a Eucharistia, chlieb anjelský »majúci v sebe všetku rozkoš a ľúbeznosť všetkej chuti«.⁽⁷⁾ A preto »blahoslavení, ktorí sú pozvaní na svadobnú hostinu Baránkovu«.⁽⁸⁾

Teš sa teda, duša moja! Keď ťa Boh prijal do svojej Cirkvi, keď ťa vybral na duchovný život, pre nebo, nevolal ťa preto, aby si bola smutná, aby si plakala, ale pozval ťa na hostinu, na radosť a veselie.

Boh je sama blaženosť, a jemu slúžiť je sama radosť. Ten smútok a žiaľ, čo od nás požaduje kresťanstvo, je iba na to, aby sa ním prekonalý prekážky radosti.

3. »I začali sa vyhovárať.«⁽⁹⁾

Tí, čo odmietajú pozvanie na kráľovskú hostinu, udávajú trojaké dôvody. charak-

⁽⁶⁾ Sk 15, 10.

⁽⁸⁾ Zjav 19, 9.

⁽⁷⁾ Mud 16, 20.

⁽⁹⁾ Lk 14, 18.

teristické pre svet. »Lebo človek je vo svete, je žiadostivosť tela, žiadostivosť očí a pýcha života.«⁽¹⁰⁾

Prvý kúpil pole a musí ho ísť pozrieť.

Druhý kúpil päť párov volov a ide ich vyskúšať.⁽¹¹⁾ Podľa rímskeho práva kúpa ťažného zvieraťa bez vyskúšania nebola síce právoplatná, ale skúšku bolo možné odložiť.

Tretí sa ani nevyhovára. Ten jednoducho oznamuje, že »oženil som sa a preto nemôžem prísť«.⁽¹²⁾ Ježiš tým akoby naznačoval, že nemá sa vyhovárať, kto sa rozhodol ísť po hradskej a vybral si manželstvo. Vznešenosť a nerozlučiteľnosť manželstva uznáva i sám apoštol,⁽¹³⁾ i keď nepopiera ani prednosti panenstva v duchovnom živote: »Kto nie je ženatý, môže sa starať o veci Pánove, ako by sa páčil Pánovi. A tak aj žena nevydatá a pan-
na môže sa starať o veci Pána: ale vydatá sa stará o veci tohto sveta, aby sa páčila mužovi.⁽¹⁴⁾ Panenstvo je naozaj čnosť. Nie je to nijaké slabošské odriekanie sa, ale

⁽¹⁰⁾ Jn 2, 16.

⁽¹³⁾ Ef 5, 31—32.

⁽¹¹⁾ Lk 14, 18—19.

⁽¹⁴⁾ 1 Kor 7, 32., 34.

⁽¹²⁾ Lk 14, 20.

oddanosť Bohu, prameniaca zo sily a lásky. Nie je to chlad srdca, ale oheň lásky k Bohu, nie samota, ale inštinktívna túžba po večnom Ženíchovi. A tento Ženich na svoju svadobnú hostinu vyberá len čerstvé a nie mnohými rukami pochytané ovocie. (Srovn. Prohászka.)

4. »Lebo vravím vám, ani jeden z tých mužov, čo som ich bol pozval, neokúsi mojej večere.« (15).

So svätým strachom pozorujem, s akým rozhorčením pozerá Boh na zaslepené zástupv, ktoré jeho pozvanie s malicherných svetských príčin odmietajú. »Poobzeral sa po nich s hnevom, zarmútený pre tvrdosť ich srdca«. (16) Aký to bol pohľad, a čo všetko znamenal! Keď sa kráľ Asvár dozvedel o úkladoch Amanových, »vstal rozhnevaný a odišiel z miesta hostiny.« (17) Všetko utíchlo a Aman darmo prosí o život, už je neskoro. Až keď Amana popravili, »tak sa ukojil hnev kráľov.« (18) »Nech radšej stratím všetko a získam teba, Pane

(15) Lk 14, 24.

(17) Est 7, 7.

(16) Mk 3, 5.

(18) Est 7, 10.

môj, než by som mal všetko získať a teba stratíť.« (Sv. Augustín.)

S hrôzou a súcitom pozerám na miliónové zástupy, ako sa ženú do priepasti, »zakrývajú si oči, aby priepasť nevideli.« (Pascal.) A namiesto svadobnej nádhery prichádza pre nich tmavá polárna noc, bez svetla, bez tepla, s mrazivým tichom a pocitom opustenosti.

Zachráň ma od toho, Pane! Aby som sa nikdy nedostal medzi tých, »ktorí síce vypočuli slovo, no rastúc, bývajú udúšaní starosťami, bohatstvom a rozkošami života.«⁽¹⁹⁾ Hľa, tu je príčina každej duševnej katastrofy.

V rozhovore s Pánom prosím, aby sa smiloval nado mnou a nad každým, kto nepočuje jeho volanie. Nebudem lenivý a ľahkomyselný, a pôjdem za hlasom, volajúcim ma k dokonalosti. I strach Boží mi pomôže. »Prenikni svojou bázňou moje telo: lebo sa tvojich súdov bojím.«⁽²⁰⁾

⁽¹⁹⁾ Lk 8, 14.

⁽²⁰⁾ Ž 118, 120.

XXIV.

Kráľovská svadba.

B)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímaní.

1. Eucharistická večera.

»Prichystal veľkú večeru.«⁽¹⁾ Odpočínme si tu trocha a rozjímajme o nádhernom pokračovaní poslednej večere, o Eucharistii. Obnovme živú vieru, že táto večera je naozai »veľká«, lebo podáva sa na nej skutočné telo a skutočná krv Kristova. Kto verí v Krista, nemôže o tom pochybovať.

Slávneho Pátra Venturu oslovila raz po kázni jedna protestantka, hovoriac: »Dôstojný pán, nemyslíte, že žiadate od nás priveľa, keď žiadate, aby sme verili v skutočnú prítomnosť Kristovu v Oltárnej sviatosti? Keby to bol Kristus naozaj tak

⁽¹⁾ Lk 14, 16.

myslel, bol by býval iste povedal: Pozor dajte, lebo tento chlieb je moje skutočné telo a to víno moja skutočná krv.« A P. Ventura odpovedal: »Máte pravdu, milá pani, lebo Kristus to naozaj povedal, a to skoro doslovne.« A dáma umĺkla.

Veľká je táto večera, lebo prevyšuje všetky starozákonné obety.

Je veľká, lebo nahradí každý duševný pokrm a ďaleko ho prevyšuje, lebo je prameňom všetkých milostí. »Keď prijímate najsvätejšiu Sviatosť oltárnu — hovorí jeden konvertita — akoby sa pred nami otvárala krútnava milostí, lásky a šťastia. Veď nebo je nič iné, ako neustále sv. prijímanie. A táto krútnava nás zachráni od inej, nebezpečnej krútnavy, hroziacej hriešnej duši.« (Langbehm.)

Veľká je táto večera, lebo je na ňu povolane nepriamo všetko ľudstvo. Kto sa jej chce zúčastniť, musí ale vstúpiť do svadobného domu, do katolíckej Cirkvi, aby na ňu získal právo, a musí byť oblečený podľa etikety kráľovského dvora, do rúcha posväcujúcej milosti. To teda znamená, že každý katolík, keď je v stave milosti, je na eucharistickú hostinu povolaný a oprávnený. Či azda práve miláčikovia

domáceho Pána, nevinné deti, ktorých biele rúcho hriech dosiaľ nepoškvrnil, boly by vylúčení?

2. Sväté prijímanie detí.

Sviatosť účinkuje na dušu a deti sú na ňu najdokonalejšie pripravené. A preto každé dieťa môže a má pristupovať k svätému prijímaniu. A skutočne, pôvodne dávali prijímať deťom, pod spôsobom vína, ihneď po krste. Cirkev to nikdy neodsudzovala, iba z vecných dôvodov nepraktizovala. Keď je dieťa v smrteľnom nebezpečenstve a keď už vie rozoznať Eucharistiu od obyčajného chleba a vie prijať telo Kristovo s patričnou úctou, treba mu dať prijímať. Inakšie povinnosť pristúpiť k sv. prijímaniu podľa božského zákona nastáva vtedy, keď rozum dieťaťa je už natoľko vyvinutý, že hrozí mu nebezpečenstvo smrteľného hriechu.

V každom prípade dieťa môže a má pristúpiť k sv. prijímaniu vtedy, keď vie už z vierouky toľko, že je schopné prijať telo Kristovo s úctou, primeranou jeho veku.

Z toho je zrejmé, že dobu, kedy má dieťa pristúpiť prvý raz k sv. prijímaniu, je

nemožné určovať podľa veku, tým menej podľa školského ročníka. Učitelia a vychovávateľia mali by to dobre vedieť a nemali by zabúdať, že najväčšiu radosť urobí Ježišovi vtedy, keď mu — a to čo najskôr — otvoria srdcia nevinných detí. Veď Kristus neostal s nami kvôli studenému kalichu, ale pre nevinné srdcia, po ktorých túži, ako včela po kvetine.

3. »Tých, čo tam nájdeš, donúť, aby prišli.«

Táto veta Kristova poukazuje iba na jeho horúcu túžbu. Je jasné, že ide tu iba o radu, o dobrý príklad, teda o akési morálne donucovanie. A je to súčasne i odpoveď pre tých, ktorí sa obávajú, aby — predovšetkým deti — nehodne neprijímali.

Bolo by pravda chybou, keby sme sv. prijímanie použili, ako disciplinárneho prostriedku, alebo keby sme deti prílišnou kontrolou pozbavovali slobodného rozhodovania. Ale bolo by nemenšou chybou, keby sme len preto, že sa nájde dieťa, ktoré zneužije svätého prijímania, pozbavili všetky deti prostriedku, bez ktorého by ich väčšina dlho nevedela sotrvať v nevinnosti. Sú i takí, ktorí by

k prvému sv. prijímaniu privádzali iba mámotratných synov a kajúce Magdalény

Ale najväčšej chyby sa dopúšťajú vychovávateľa, ktorí nevinné detské huncútstvo pokladajú za prekážku častého, alebo každodenného sv. prijímania a také dieťa nechcú pripustiť k Ježišovi. Berú tým na seba zodpovednosť. Ježiš vstupuje do detského srdiečka nie preto, aby v ňom udusil radosť zo života, povedzme detské huncútstva, ktoré — priznajme si to — sotva dosahujú miery všedného hriechu. Ježišovi ide o nevinnosť dieťaťa, o jeho čistotu. A preto, keď vstúpi do detského srdca, hojí predovšetkým jazvy, ktoré ako následky dedičného hriechu ostaly na duši po krste, aby z nich nevznikly vášne a neznetvorily rozvíjajúcu sa dušu. Tu sa teda nemožno ospravedlňovať, lebo každé ospravedlnenie je iba pýchou podložené.

Pristupujme teda ku Kristovej hostine s pokornou vierou a odložme všetko svetské mudrovanie. Kto sa chce napiť z prameňa, musí sa nakloniť.

4. Svadobné rúcho.

Svadobným rúchom je tu stav posväcujúcej milosti. Posväcujúca milosť je ta-

jomstvo, Bohom nám zjavené, ktoré z nás robí naozaj tajomstvo. Toto rúcho dušu nielen odieva, ale ju celú preniká a dáva jej čosi z božskej prirodzenosti.

»Ak by v nás nebolo tejto šľachetnosti — hovorí Eckehardt — Boh by nemal príčinu odovzdať sa takému mizernému a nestálemu stvoreniu.«

Toto nadprirodzené slávnostné rúcho uspôsobí nás na to, aby nás Boh naozaj miloval, lebo ním sa stávame jeho obrazom, živým chrámom Ducha Svätého. »Čím je on svojou prirodzenosťou, tým sa my stávame jeho milosťou.« (Eckehardt.)

»Priateľu, akože si sa opovážil sem vojsť bez svadobného rúcha?«⁽²⁾

Boh volá k svojmu stolu každého, chudobných i mrzákov, slepých a chromých. A podľa zvyku východných panovníkov, dáva súčasne každému i slávnostné rúcho. V predsieni môže sa každý preobliecť. Tou predsieňou je spovedelnica a preobliekanie je sv. spoveď. Bolo by hrozným zločinom, keby sme tejto príležitosti nevyužili a nezamenili v sviatosti pokánia svoje špinavé handry za skvejúce sa rúcho.

⁽²⁾ Mt 22, 12.

Veď ostatní žobráci, donútení na svadbu, tak urobili a sú šťastní. Prečo to nespravil i ten nešťastný? Cíti, že nenachádza ospravedlnenia a preto »ostal bez slova«.

A kráľ vynáša rozsudok: »Sviažte mu ruky a nohy.« To znamená, že zatratený si už nemôže pomôcť, nemôže milovať a svojou ľútosťou nemôže získať milosrdenstvo.

»Vyhodte ho do vonkajšej tmy«, t. j. ďaleko od Boha, ktorý »je svetlo a niet v ňom nijakej tmy«, ⁽³⁾ von zo svadobného domu, von z neba...

»Vracajú sa k večeru, a hlad trpia ako psy: a obehujú mesto. Rozbiehajú sa hľadať pokrm: a keď sa nenasýtia, vrčia.« ⁽⁴⁾

Čo iné to môže znamenať, ak nie hlad za Bohom, ktorý by bol býval tu na zemi pri eucharistckej hostine a v nebi jej večným pokračovaním, úplne ukojený. »Blahoslavení, ktorí sú pozvaní na svadobnú hostinu Baránkovu« ⁽⁵⁾ a zúčastnia sa jej v svadobnom rúchu.

Rozhovor s Pánom. Prosím, aby ma zachránil pred nepriateľom, aby som

⁽³⁾ 1 Jn 1, 5.

⁽⁵⁾ Zjav 19, 9.

⁽⁴⁾ Ž 58, 15—16.

nikdy nestratil skvostné rúcho milosti. A keď som už bol tak nešťastný, že ma oň smrteľný hriech olúpil, aby som sa vynasnažil získať ho späť čo najskôr, aby azda nehodné sv. prijímanie nezpečatilo môj osud na veky.

A preto na eucharistickú hostinu pripravím sa vždy starostlivo a budem si chrániť čistotu srdca a častým sv. prijímaním budem ju upevňovať. »Nech sa teda každý najsamprv skúma a len tak nech je z tohto chleba!«⁽⁶⁾

STREDA.

XXV.

Podobenstvo o figovníku.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Od figovníka naučte sa však podobenstvo. Keď mu ratolesť mladne a pučí lístie, viete, že blízko je leto. Tak aj vy, keď toto všetko uzriete, vedzte, že je už blízko predo dvermi.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. V utorok pred svojím umučením Ježiš v sprievode svojich uče-

⁽⁶⁾ 1 Kor 11, 28.

⁽¹⁾ Mt 24, 32—33.

nikov opúšťa chrám boží, aby sa odobral do Betánie na nočný odpočinok. Apoštoli, naplnení nábožnou a vlasteneckou hrdosťou sa ešte poobzerali po nádhernej budove chrámu. Múry, obložené mramorom, pozlátená strecha, ohromné piliere a ozdobné dvere boli naozaj obdivuhodné. »Učiteľ, pozri, aké kamene a aké stavby!«⁽²⁾ povedal mu ktorýsi z učeníkov. Ježiš mu povedal: »Vidiš tieto veľké stavby? Nezostane tu kameň na kameni, ktorý by nebol zborený.«⁽³⁾

Učeníci bez slova a s hrôzou počúvali tieto slová. Keď prešli údolím a došli na horu Olivovú, na krátko si odpočinuli. Nijako sa nevedeli zbaviť tiesne, ktorú v nich vyvolaly učiteľove slová, preto ho prosia, aby im rozpovedal podrobnejšie, kedy a ako sa to stane. A Ježiš, vidiac svojím prorockým okom veďľa seba skazu jeruzalemského chrámu i koniec sveta, hovorí o týchto dvoch udalostiach naraz.

I rozpovedal tie krátke podobenstvá, ktoré budú predmetom našich nasledujúcich rozjímaní.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby spojil v mojom srdci svätú bázeň s ná-

⁽²⁾ Mk 13, 1.

⁽³⁾ Mk 13, 2.

dejou podľa sv. evanjelia: »Ale keď sa toto začne diať, pohliadnite a zdvihnite hlavy, lebo sa vám približuje vykúpenie.«⁽⁴⁾

1. Predznaky súdneho dňa.

Pán sedí na Olivovom vrchu medzi svojimi učeníkmi a maľuje pred nimi obraz katastrofy sveta pred súdnym dňom.

Akoby som tiež sedel pri nohách Pánových a počúval...

Kráľovstvo božie na zemi skončilo už svoju úlohu a prišiel čas, keď Boh stvorí pre svojich vyvolených »nové nebesá a novú zem«.⁽⁵⁾ Zem krajšiu a slávnejšiu, večnú. Odoberie preto od starej svoju ochrannú ruku. Slnko, ktoré doteraz hrialo, svietilo a dávalo život, hneď to pocíti a »zatmie sa«. Mesiac, ten usmievavý a nemý priateľ nocí sa rozhnevá a »nevydá svoje svetlo«. Hviezdy, doteraz poslušní služobníci Božskej múdrosti, opustia svoje tisícročné dráhy a »budú padať s neba«. I nastane úzkosť na zemi. Tma, zúrenie živlov, hukot mora, hroziaci novou potopou sveta, naženie úzkosť všetkým žijúcim na ze-

⁽⁴⁾ Lk 21, 28.

⁽⁵⁾ Iz 65, 17.

mi. »Ludia budú zmierať od strachu.«⁽⁶⁾ Sily nebeské, ovládané Bohom danými zákonmi prírody sa uvoľnia a celý stroj prestane fungovať na rozkaz Toho, ktorý ho kedysi spustil. Vidíme teda, že všetko na svete je stvorené len na to, aby nám dalo možnosť slúžiť Bohu. Preto svieti slnko, preto nás nosí zem, preto nám slúžia živly. Kto teda neslúži Bohu, nemá na tom svete prečo žiť... Koľkokrát sa dožiješ jari a uvidíš prebúdžajúcu sa prírodu, pamätaj, že súd Boží — v porovnaní s večnosťou — je už blízko.

2. »Verím tela z mŕtvych vzkriesenie.«

Keď sv. Pavol v Athénach pred Aeropagom hovoril o vzkriesení, grécki »mudrci, sa mu vysmiali a Pavol stratil pred nimi všetku vážnosť. Ale pre neho je to jasné, že ten, kto to popiera, je »nerozumný«.⁽⁷⁾

Ako, ty nerozumný? Či by Darca všetkého života nemohol vrátiť mŕtvemu život? Ty nerozumný, mvslíš, že ten, ktorý hmotu z ničoho stvoril, nemôže ju z jed-

⁽⁶⁾ Lk 21, 26.

⁽⁷⁾ 1 Kor 15, 36.

notlivých atomov znovu poskladať? Ty nerozumný, myslíš azda, že hriešnik sa vyhne trestu a čiré, nepoškvrnené telo bude oklamané len preto, že ho Boh nevie povyberať z trosák sveta? Ty nerozumný, neveríš, že Kristus premohol smrť, neveríš, že Kristus je spasiteľom celého sveta, duše i tela?

Tieto logické dôvody potvrdzuje tak starozákonné, ako i novozákonné zjavenie. »Hovorím vám, blíži sa hodina, a už je tu, keď mŕtvi počujú hlas Syna Božieho a tí, čo ho počujú, budú žiť.«⁽⁸⁾

Na tento hlas sa všetko pohne a ľudstvo sa obnoví. Prach zemský a popol budú lietať ako včelvy. atomy sa poukladajú v telo a kosti a každý sa znovu zjaví na zemi. Súčasne sa vrátia i duše a každá nájde svoje telo. Aké však bude toto telo? To závisí od duše, lebo, ako apoštol hovorí: »Všetci vstaneme z mŕtvych, ale nie všetci sa premeníme.«⁽⁹⁾ Telo zatratených bude mŕtvolo, ako ho pochovali a každý sa od neho odvráti. Toto telo bude večnou korisťou pekla. Pozeraj, ako šľahá pekelný oheň z tých očí, ktoré kedysi smrť zatvo-

⁽⁸⁾ Jn 5, 25.

⁽⁹⁾ 1 Kor 15, 51.

rila, ktoré sa však na vyšší rozkaz znovu otvorily. Aké žhavé slzy ronila tie oči, ako sa krivila ústa a ako škripajú tie zuby! I tvár toho tela je diabolicky hnusná. »Pán všemohúci v deň súdu ich navštívi. Dá oheň a červy na ich telá, aby boli pálené a cítily to na večnosť.«⁽¹⁰⁾ A čo ich najviac trápi, je pocit hanby. Tak sa predstaví na veľkom shromaždení ľudstva! »A rieknu horám: Prikryte nás! A pahorkom: Padnite na nás!«⁽¹¹⁾

Celkom inakšie však bude vzkriesenie spravodlivých. Podľa sv. Hieronyma vzkriesené telo svojim leskom predstihovať bude i slnko. Telá spravodlivých predstavujú sa teda v plnej svojej kráse, budú sa podobáť telu vzkrieseného Krista.

2. Očakávanie druhého príchodu Pána.

Sudca sa ešte nezjavil, ale i z toho, čo ho predchádza, vidno, čo od neho môže čakať hriešny a čo spravodlivý.

Hriešny tu stojí osamotený. Nemá na svete nikoho, kto by s ním mal súciti. Panna Mária a svätí, i jeho najbližší príbuzní,

⁽¹⁰⁾ Jdt 16, 20—21.

⁽¹¹⁾ Oz 10, 8.

ktorí sa o jeho spasenie toľko starali, sa od neho odvrátili. I keby chceli, nemohli by mu už pomôcť. A čo môže čakať od tých, s ktorými bude spoločne odsúdený? Tí majú dosť vlastného nešťastia.

I príroda vidí v ňom svojho nepriateľa. Zem už nie je ochotná nosiť ho na svojom povrchu. »Jeho horlivosť zbrotí tvorstvo ku pomste nad nepriateľmi a bojovať bude s ním okršlek zemský proti nesmyselným.«⁽¹²⁾

Spravodliví sú však spokojní. Netrpezlivo čakajú na príchod Ježiša Krista, aby dostali odmenu svojho tela, aby získali »kráľovstvo slávne a korunu ozdobnú z ruky Pánovej: lebo svojou pravicom ich zastrie a svojím svätým ramenom ich bude hájiť.«⁽¹³⁾

Rozhovor s Pánom vykonáme krásnymi slovami sekvencie »Dies irae«:

*Rozpomeň sa, Ježišu môj,
Pre mňa bol tvoj smrteľný boj,
Nezatrať ma v onen deň tvoj!*

*Spravodlivý trestný Sudca,
Nech ťa pohne moja núdza,
Prv, než deň ten všetko zruca.*

⁽¹²⁾ Mud 6, 18, 21.

⁽¹³⁾ Mud 6, 17.

Urobím predsavzatie, že odo dneška všetky svoje myšlienky a úmysly budem prísne kontrolovať a bojovať proti všetkému, čo by mi mohlo pri veľkom »odhalení« byť na hanbu.

ŠTVRTOK.

XXVI.

Mŕtvola a supy.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Kdekoľvek bude ležať mŕtvola, tam sa shromaždia aj supy.«⁽¹⁾

Druhé a tretie prípravné cvičenie, ako v predošlom rozjímaní.

1. Smysel podobenstva.

Toto krátke podobenstvo, v tej dobe asi príslovie, je časťou Kristovej nádhernej reči o konci sveta a o súde. Prv, než by bol Ježiš predniesol toto podobenstvo, dôrazne napomínal svojich poslucháčov, aby neverili falošným prorokom. Keď počujú, že niekto tvrdí o sebe, že je Kristom,

⁽¹⁾ Mt 24, 28.

alebo, že tam je Kristus, nech za ním neidú. Lebo jeho druhý príchod bude celkom inakší. Bude ako blesk, ktorý zažiarí na východe a zasvieti až po západ.

Podobenstvo o mŕtvole a supoch odznelo teda až po tomto napomenutí. Ježiš chcel povedať, že tak ako supy zďaleka pocítia korisť, i jeho druhý príchod bude tak zjavný, že nebude ho treba hľadať. To je to, čo nás najviac zaujíma a nesmie nás preto mýliť, že sa tu Kristus prirovnáva k mŕtvole. Buďme i my vtákmi a choďme za vôňou jeho božstva. Nech nás vábi Kristovo utrpenie a jeho pokračovanie — Eucharistia, tak ako vraví sv. Hieronym: »Tento z prírody vzatý príklad nás učí, ako máme ísť za Kristom. Keď draví vtáci zďaleka pocítia pach mŕtvoly a idú za ňou, tým viac máme ísť za Kristom, ktorý »ako blesk zažiarí na východe a zasvieti až po západ«.(²) Boli svätí, ktorí podľa jej tajomnej vône poznali Eucharistiu a išli za telom Kristovým ako orli...

2. Orol s neba.

»Vtedy sa ukáže znamenie Syna človeka na nebi.«(³) Pod týmto znamením roz-

(²) Mt 24, 27.

(³) Mt 24, 30.

umieme podľa starodávneho podania svätý kríž.

Kríž Kristov ožiari nebo nádhernou žiarou. Bude to znamenie milosti a spásy a preto spravodliví »zdvihnú hlavy, lebo sa im priblížilo spasenie«. ⁽⁴⁾

Pre hriešnikov bude však kríž znamením ich utrpenia a budú si môcť preto povedať: »Tento kríž bol za nás Kristovou krvou poliaty a my sa máme teraz za túto krv zodpovedať. Krížom sme boli pri krste a birmovaní poznačení, ale teraz je nám neznesiteľný.«

Svetová dráma chýli sa ku koncu.

»Uvidia Syna človeka prichádzať na oblaku s mocou a veľkou slávou.« ⁽⁵⁾ Všetky oči sú na neho upreté. Aký je krásny, aký nádherný! Žiari ako zornička. Jeho svetlo je ako svetlo vychádzajúceho slnka, stále silnejšie. V pomere k jeho sláve a moci je všetka moc a sláva ako prach zemský. Okolo Krista anjeli. Všetko je zarazené, naplnené strachom, všetko utíchlo...

Tu náhle, ako víchor zazneje radostná pieseň spravodlivých. Veď teraz vidia Spa-

⁽⁴⁾ Srovn. Lk 21, 28.

⁽⁵⁾ Lk 21, 27.

siteľ a svojím telesným zrakom prvý raz. Nadšene sa dívajú na jeho krásu, ožiarenú nebeským jasom. V svojej radosti a láske nevedia sa opanovať a vznášajú sa k nemu ani orli, pýtajúc si miesto na jeho pravici a radostne zaujímajú svoje miesta.

Hriešnici sú však v rozpakoch, naplnení strachom. Na rozkaz satana a jeho vojakov tiahnu na ľavicu, aby odtiaľ vypočuli chválu spravodlivých a ich víťazstva. Ich srdcia sa naplnia závišťou hlavne vtedy, keď medzi spravodlivými uvidia i takých, s ktorými spolu hrešili. Hľa, títo boli múdrejší, nehanbili sa polepšiť. Či my sme to nemohli urobiť? Veď bolo na to dosť času...

Kto by vedel opísať ich utrpenie v tom okamihu, keď božský Spasiteľ obráti svoj zrak na nich. Ten pohľad ide až na kosti, drása im srdce, preniká celou ich bytosťou. »Vzdialte sa odo mňa, zlorečení!«⁽⁶⁾ Aký to ťažký rozsudok!

»Vzdialte sa!« Ale kde? Teda je možné žiť i bez Krista? Áno, oni to stále dokazovali a teraz na to doplatia...

⁽⁶⁾ Mt 25, 41.

»Vzdialte sa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom.«⁽⁷⁾

3. Posledné dejstvo.

Keď odznel rozsudok, večný Sudca sa ešte raz obráti k zatrateným, k obetiam tela a sveta a potom sa od nich odvráti... na veky.

Tvár sa mu však vyjasní, keď jeho pohľad spočinie konečne na vyvolených, na víťazoch. A tento žiarivý pohľad rozveselí nebo i zem.

Za zvukov slávnostnej piesne otvoria sa brány nebeské a spravodliví uvidia svoj nádherný domov, svoje kráľovstvo, prevyšujúce všetky predstavy. A v nebeskom Jeruzaleme ozve sa slávnostné Aleluja zo všetkých kútov.

Zatiaľ, čo zatratení so závišťou hľadia na túto nádheru, zem sa pod nimi náhle otvorí a oni padajú do priepasti ako jej obeť.

Až teraz cítia hrôzu večnej noci. Ich zúfalstvo je nesmierne. Videli slávu a šťa-

⁽⁷⁾ Mt 25, 41.

stie spasených a porovnávajú ho s vlastným osudom. A toto porovnanie ich celkom rozdrví.

Cez otvorenú bránu nebies videli azda i ten trón v nebi, ktorý im bol prihotovený, keby boli pri svojom povolaní verne vytrvali.

A, hľa, už aj padajú do ohnivých krútnav, doprevádzaní zlým duchom, ktorý si na nich ukojí svoj hnev, svoju pomstu a svoje vrtochy . . .

Brány pekelné sa zatvorily. Vidím, ako ich zatvára anjel s neba, aby sa už nikdy viac neotvorily . . .

Účastníci tejto drámy odpočívajú ešte na cintorínoch sveta. I my pôjdeme za nimi. Na akejsi rodinnej hrobke v Anglicku čítame nápis: »Tu odpočíva niekoľko pokolení rodiny Sauders. Bližšie údaje budú na večnom súde zverejnené.«

Rozhovor s Pánom vykonáme opäť len slovami piesne Dies irae. Modlime sa za seba a za tých, o spásu ktorých sa bojíme. Pýtajme božského Sudcu teraz, kým je čas, aby ich vzkriesil z duševnej smrti, aby sa na súde dostali spolu s nami na pravicu.

Predsavzatie: Spytovanie svedomia, čo predchádza súd, budem konať odo dneška s väčšou starostlivosťou ako doteraz.

PIATOK

XXVII.

Neúrodný figovník.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Istý človek si bol na svojej vinici zasadil figovník. Prichádzal hľadať na ňom ovocie, ale nenašiel. Preto povedal svojmu vinohradníkovi: Hľa, už tri roky prichádzam hľadať ovocie na tomto figovníku, ale ho nenachádzam. Vykop ho. Načo darmo využíva zem? Ale ten mu povedal: Pane, ponechaj ho i tento rok. Okopem ho, pohnojím, azda predsa prinesie ovocie. Ak nie, potom ho daj vykopať.« ⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Pilát dal povraždiť viacerých galilejských vzbúrencov práve v okamihu, keď títo prinášali svoje obety v chráme, takže ich krv smiešala sa s krvou ich obetí. Súčasne pri jazere Siloe zrútila sa veža, pri čom zahynulo 18 ľudí. Podľa židovského

(1) Lk 13, 6—9.

ponímania obete týchto katastrof zaslúžily si svoj osud svojimi osobnými hriechami. Ježiš bez toho, aby tento názor potvrdil alebo poprel, použil tieto dve udalosti, aby podobenstvom o neúrodnom figovníku napomenul a poučil každého, koho sa to týka.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mal so mnou strpenie, a ja sľubujem, že všetkými svojimi silami sa vynasnažím, aby strom môjho života prinášal dobré ovocie.

1. Smysel podobenstva.

K tomuto podobenstvu netreba mnoho poznámok. Život v Palestíne bol vždy úzko spjatý s figovníkom a vinnou révou. Podobenstvo o figovníku je preto veľmi názorné. Ide tu o figovník, a to o šľachetný figovník, keďže rástol vo vinici. Lebo je i divoký figovník, voľne rastúci pri cestách, ale ten alebo neprináša ovocie vôbec, alebo prináša ovocie bezcenné. A hľa, tento šľachetný figovník je neplodný a nedal ovocia ani vtedy, keď ho okopali a pohnojili.

Majiteľ čaká na úrodu už tri roky, ale nadarmo. Odsúdil teda figovník na smrť. Iba na žiadosť svojho vinohradníka dáva mu ešte rok na skúšku...

Nebeský Vinohradník, Ježiš, chodí už tri roky na zemi, ale vybraný, teda šľachetný. cez to však neplodný figovník nie je hoden toľkej námahy. Hospodár, nebeský Otec, nepovažuje ho za hodného ani na to, aby s ním sám skoncoval a ponechal to na starosť Vinohradníkovi, svojmu Synovi. Ale Ježiš prosí o milosť, ponúka svoje utrpenie i krv, aby tak figovník oplodnil... A ako to osožilo, vidíme z osudu národa izraelského.

Neplodný figovník je však symbolom nie iba Židov, ale každej neplodnej duše.

2. »Ve svojej vinici zasadil figovník.«

Zasadil ho sám Pán Boh, Tvorca neba i zeme. Prečo nás Boh zasadil do vinice pozemského života? »Kto sadi figovník a neje z jeho ovocia?«⁽²⁾ Ovocím, ktoré od nás Stvoriteľ očakáva, je účel nášho života: Chváliť Boha, slúžiť mu, plniť jeho vôľu a verne nasledovať jeho Syna. To mám robiť, toto ovocie prinášať, lebo preto som bol zasadený.

⁽²⁾ Srovn. 1 Kor. 9, 7.

Nemám však prinášať ovocie divoké a bezcenné. Pán vydal rozkaz ihneď po stvorení: »Splod' zem stromovie plodné, ktoré nosí ovocie svojho druhu.«⁽³⁾

Svojím povolaním som stromom ušľachtilým, dobre pestovaným a mám teda prinášať dobré ovocie. Preto ma vypestovali, preto ma čistia, orezávajú, preto ma polievajú a okopávajú. Božský Vinhradník v každodennom sv. prijímaní vlastnou krvou ma zušľachťuje.

Aké nádherné ovocie má taký strom prinášať! A čo vidíme? Hľadáme to ovocie. Kde je tvoja pobožnosť, kde sú čnosti a dobré skutky? Kde tvoja plodorodná túžba po dokonalosti? A čo tvoje nrehnané seba-vedomie, tvoja smyselnosť, tvoje chyby a tvoje chovanie? Aká to neúroda! Božský Hospodár nájde tu iba listy, prázdnu korunu, rod ňou však žiadneho ducha. A on nepotrebuje listy, ale solídne ovocie, skutočné čnosti.

3. »Ak neprinesie ovocie, dám ho vyrezať.«

Že ešte žijem, že som ešte v Pánovej vinici, nie tri roky, ale Boh vie od kedy, za

⁽³⁾ Gen. 1, 11.

to môžem ďakovať iba dobrotivému Vinohradníkovi Kristovi »ktorý je po pravici Božej a prihovára sa za nás«.(⁴) Nesmiem však strunu božieho milosrdenstva ďalej napínať. Veď koľkí ju tak utrhli. »Osemnásti, na ktorých padla veža v Siloe a zabila ich — myslíte, že boli väčšími vinníkmi, ako ostatní obyvatelia Jeruzalema? Vôbec nie — hovorím vám, ale ak sa nebudete kajať, všetci podobne zahyniete.«(⁵)

Akí ľahkomyselní sú ľudia. Sú ako vrabci, čvirikajúci na strome. Keď z nich niektorý spadne, azda sa naľakajú, ztíchnu, ale o chvíľu zabúdajú na osud svojho druhu a ďalej čvirikajú. I my vidíme, že pre mnohých už minula doba skúšky, že ich strom bol — azda i náhle — vyfatý a boli zavolaní na rátanie. Pravdepodobnosť, že teraz príde rad na nás, je stále väčšia.

Vezmime si teda konečne k srdcu slová sv. Pavla: »Alebo chceš znevažovať prehojnú jeho dobrotivosť, trpezlivosť a zhovievavosť a nevieš, že dobrota Božia ťa pobáda kajať sa? No ty vo svojej zatvrdlosti a nekajúcnosti srdca shromažduješ si

(⁴) Rim. 8, 34.

(⁵) Lk 13, 4—5.

hnev (proti sebe), až príde den hnevu a zjaví sa spravodlivý súd Boží. On odplatí každému podľa jeho skutkov.«⁽⁶⁾

Rozhovor s Pánom, s Pannou Máriou, prípadne i so svojím sv. patrónom. Prosím, aby sa za mňa prihovorili, aby mi bol daný odklad aspoň na rok, aby mi bola daná milosť využiť ten rok lepšie ako predošlé.

Miesto a príležitosť, ktoré mi Boh v svojej vinici prideliť, dobre využijem a svoju úlohu dobre splním. Netúžim po inom mieste, ale v svojom povolaní, ktoré mi Boh dal, vykonám všetko, aby bola úroda hojná. Dnes aspoň v niečom budem presnejší a dôkladnejší. V čom som zaostal, v čom sa mám napraviť? — Hľa, to je to, čo od mňa Boh žiada.

SOBOTA.

XXVIII.

Farizej a mýtnik.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Tým, čo sa nazdávali, že sú spravodliví a pohrdali inými, povedal toto podobenstvo: Dvaja

⁽⁶⁾ Rim 2, 4—6.

Ľudia sa išli modliť do chrámu, jeden farizej a druhý mýtnik. Farizej si zastal a tak sa modlil v sebe: Ďakujem ti, Bože, že nie som ako ostatní ľudia: zbojníci, nespravodliví, cudzoložníci, alebo ako aj tento mýtnik. Postievam sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám. Mýtnik však stál zďaleka a nechcel ani oči pozdvihnúť k nebu, iba sa v prsia bil a hovoril: Bože, milostivý buď mne, hriešnemu! Vravím vám, tento odišiel do svojho domu ospravedlnený a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti, za ktorých podobenstvo odznelo. Čo bolo bezprostredným podnetom toho krásneho a psychologicky veľmi výstižného podobenstva, nevieme. Vieme iba, že poslucháčmi boli zväčša farizeji, ktorí »sa nazdávali, že sú spravodliví a pohrdali inými.«

Tretie prípravné cvičenie. Prosím od Pána ducha pokory, ktorý je Bohu tak milý.

1. Smysel podobenstva.

Či postavy toho podobenstva boli skutočné, alebo či si ich Ježiš, ako typické,

⁽¹⁾ Lk 18, 9—14.

pre naše poučenie vymyslel, nevieme, isté je iba to, že charakteristickejšie postavy si ani predstaviť nevieme.

»Dvaja ľudia sa išli modliť do chrámu.« Do chrámu, o ktorom bolo povedané: »A príde Žiadaný všetkým národom, a naplním slávou dom tento.«⁽²⁾ Chrám, obnovený Aggeusom, ktorý Herodes nešetiac nákladov od 18. roku svojho panovania neustále zveľaďoval, aby sa tak Židom zavďačil a vzbudil tak zdanie, že on je vlastne tým vladárom, v ktorom sa splnily proroctvá o Mesiášovi, chrám, obložený mramorom, bol zďaleka ako hora, snehom pokrytá a jeho zlatom pokrytá strecha za slnečného jasu až oslepovala.

Okolo chrámu byly tri nádvorja, oddelené múrom a stĺporadím. Do vonkajšieho púšťali i pohanov, ktorí tam ai kupčili, ale ďalej vkročiť pod farchou trestu smrti nesmeli. V strednom nádvorí sa shromažďovali ženy a do tretieho, takzvaného »atria izraelitarum«, s oltárom plamenných obetí, mali prístup iba židovskí muži.

⁽²⁾ Ag 2, 8.

Podľa toho tak mýtnik, ako farizej, boli teda Židia. Ježiš ich načrtol tak výrazne, že vidíme ich, akoby stáli priamo pred nami. Tam stojí farizej, so všetkými znakmi zovňajšej pobožnosti, v dlhom rúchu, široko lemovanom, čo bolo podľa vtedajších zvykov zvláštnou známkou zbožnosti. Stojí v popredí, aby ho všetci videli. Pobožní Židia pri modlitbe padali na zem a keď tak dali výraz svojej úcty k Bohu, ostali sklonení, alebo na kolenách. On však stojí, pravdepodobne s rozprestretými rukami. Ľud vidí v ňom svätého a on si to aj židia. Súčasne prišiel do chrámu i publikán, ale s celkom odlišným úmyslom, s iným pocitom. Pre svoje novolanie platil za vykorisťovateľa ľudu, bol pokladaný za vlastizradcu a verejného hriešnika. Je nesporné, že mnohí mýtnici si to aj zasluhovali. Ale nie všetci. Veď zamestnanie daňového vykonávateľa, publikána, samo o sebe nebolo ešte hriešne. Ani sv. Ján Krstiteľ ho nepokladal za také. Keď sa ho raz publikáni opýtali: »Učiteľu, čo robiť? Odpovedal im: Nevyberajte viac, ako vám určili.«⁽³⁾ I sám Ježiš zašiel si

⁽³⁾ Lk 3, 12.

k Zachejovi, ba i jeden z apoštolov bol pôvodne publikánom.

Publikán, ktorého Ježiš ako vzor pokory stavia pred farizeja, bol z tých lepších. I on stojí, akiste hlboko sklonený a ďaleko od oltára. Oči má sklopené na zem, lebo sa necíti byť hodným pozrieť na nebo. Bije sa v prsia, »lebo uznáva nepravosť svoju a vedomý si je vždy hriechu svojho.«⁽⁴⁾ Farizej sa chváli i v modlitbe, kdežto mýtnik pokorne prosí o zmilovanie. A váhy spravodlivého Sudcu »skúmajúceho srdcia a obličky«⁽⁵⁾ nakláňajú sa v jeho prospech. Ten »odišiel ospravedlnený«, nie však farizej. »Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.«⁽⁶⁾

2. Farizejova modlitba.

Farizejova »modlitba« je klasickým príkladom pýchy, ktorá »v nenávisti je u Boha i ľudí«.⁽⁷⁾

Farizej

⁽⁴⁾ Srovn. Ž 50, 5.

⁽⁶⁾ Lk 18, 14.

⁽⁵⁾ Srovn. Ž. 7, 10.

⁽⁷⁾ Sir 10, 7.

a) považuje sa za svätého a po každej stránke tak dokonalého, že nepotrebuje prosiť o milosrdenstvo. Ani sa nemodlí, len sa vychvaľuje,

b) považuje sa za lepšieho a dokonalejšieho než ktokoľvek iný. K tomu falošnému náhľadu došiel porovnaním svojich dobrých skutkov s hriechami iných ľudí. Postí sa okrem pôstneho dňa ešte i v pondelok a štvrtok, dáva desiatky, a to nie len z vlastnej úrody, ale i z toho, čo si nakúpil. A tento, hľa, mýtnik je akiste zlodej, nespravodlivý a cudzoložník.⁽⁸⁾ Vlastné duševné kazy však nevidí a zasluhuje si, aby ho Ježiš pokarhal: »Beda vám zákonníci a farizeji, pokrytci! Lebo sa podobáte obieleným hrobom, ktoré sa zvonka zdajú byť ľuďom úhľadnými, ale vo vnútri sú plné úmrlčích kostí a všelijakej nezdoby.«⁽⁹⁾

3. »Čertove pátričky.«

Sv. Ján z Vianney nazval pýchu čertovými pátričkami, pozostávajúcimi zo samých hriechov. Lebo »začiatok pýchy je,

⁽⁸⁾ Srovn. Lk 18, 11. ⁽⁹⁾ Mt 23, 27.

keď človek odstupuje od Boha; lebo od toho, ktorý ho stvoril, odstupuje jeho srdce: pýcha je začiatkom každého hriechu: kto sa jej pridrža, naplnený bude kľatbou, a naposledy ho zničí.«⁽¹⁰⁾

Z pýchy vyrastá závišť a ostatné hriechy proti láske, opovrhovanie, ohováranie a podozrievanie. Akýsi hostiteľ — iste nie bez príčiny — dal raz svojim hosťom otázku: Čo myslíte, dámy a pánovia, ako by bolo možné 6-miliónový Londýn za pol hodiny dokonale vyčistiť? A keď nedostal odpoveď, sám si odpovedal: »Keby každý zametal pred vlastným domom.«

Pýcha prechádza často až do smiešneho zbožňovania samého seba. Živým príkladom toho sú takzvaní »mudrci«. Hegel napríklad tvrdil o sebe: »Mohol by som povedať s Kristom: Učím iba pravdu a som sama pravda.«

Schoppenhauer si namýšľal, že nahliadol do tajností sveta hlbšie, než kto koľvek iný pred ním. Nitzche zas prehlásil: »Keby boli bohovia, akože by som zniezol, žeby som nebol jedným z nich?«

⁽¹⁰⁾ Sir 10, 14—15.

A kdeže sú dnes svetlá, ktoré títo »velikáni« zapálili?!...

Buďme teda na stráži, aby sa nám démon pýchy nevkradol do srdca. Ledva sa nám zjaví hoci len stopa namyslenosti, pokorme sa a dajme svojej pokore podľa možnosti i zovňajší výraz. Lebo »Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť.«⁽¹¹⁾

Na severnom pobreží Anglicka v Cornwallis roku 1696 postavili maják, na ktorý napísali: »Zúrte vetry, zdvíhajte sa moria, útočte na mňa živly a vyskúšajte ma!« A o 4 roky bol maják zvalený. Veža, postavená ako náhrada, zhorela. Na tretí maják, postavený na tom mieste, dali však nápis: »Ak Pán nestavia dom, darmo sa tí namáhajú, ktorí ho stavajú.« A maják stojí i podnes.

V rozhovore s Pánom prosím od neho ducha pokory. »Pane Bože, ktorý sa pyšným protivíš, ale pokorným dávaš milosť, podaj nám čnosť pravej pokory, aby sme svojou pýchou nevyvolali tvoj hnev, ale svojou pokorou získali dary tvojej milosti. Amen.«⁽¹²⁾

⁽¹¹⁾ 1 Pt 5, 5.

⁽¹²⁾ Ž 126, 1.

Sľubujem, že vždy budem skromný, nebudem sa vychvaľovať a odpudím od seba každú myšlienku samolúbosti.

XIX. nedeľa po Svätom Duchu.

XXIX.

Farizej a mýtnik.

B)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímaní.

1. Mýtnikova modlitba.

Pozorujem mýtnika, vidím ho, ako sa bije v prsia, aký je pokorný. Vidím v ňom rukou umelcovou namaľovaný obraz pokory.

a) Ostáva v pozadí. Necíti sa byť hodný na to, aby sa priblížil k Bohu, ba ani k farizejovi. Keď sa pokorí zrnko prachu pred horou alebo stvorenie pred Stvoriteľom, to je nič, ale keď sa pokorí prach pred prachom, to už niečo znamená.

b) Oči má sklopené k zemi, lebo sa hanbí. Neodvoláva sa na svoje zásluhy, ne-

činí si nárok na odmenu, veď je iba úbohým hriešnikom.

c) Biť sa v prsia znamená už od pradávna ľutovať za hriechy. Už sv. Augustín spomína, že keď zo sv. Písma čítali Kristove slová: »Confitebor tibi, Pater...« (Zvelebujem ťa, Otče, Pane neba a zeme.)⁽¹⁾ Slovo »confitebor« pomýlilo veriacich a všetci sa bili v prsia. Je to jednoduchý, ale výrazný symbol ľútosti za hriechy, znamená skrúsené srdce a ochotu, vyznať svoje hriechy a kajať sa.

d) Prosí o milosrdenstvo tak, ako keby on bol jediným hriešnikom na svete. Nikoho neodsudzuje, ani toho farizeja, ktorého spupné slová azda i on počul, len sa bije v prsia.

e) Pritom však jeho ľútosť nebola zúfalá, ale plná dôvery. Postačilo mu preto stále opakované slová: »Bože milostivý buď mne hriešnemu.«⁽²⁾ Hľa, akým majstrom pokory je ten mýtnik: Učí nás úcte, pokore a láske.

⁽¹⁾ Lk 10, 21.

⁽²⁾ Lk 18, 13.

Je to krátka, ale vystižná definícia. »Rozmýšľala som — píše sv. Terezka, autorka tejto definície — prečo je pokora tak milá Bohu. A prišla som zrazu na myšlienku, že to preto, lebo Boh je pravda. A pokoriť sa znamená hľadať pravdu. Je totiž isté, že od seba nemáme nič, iba svoju ničotnosť a biedu.« Sú to slávne myšlienky, večné, ako pravda sama.

»Najlepšie pozná sám seba, kto je presvedčený o svojej ničotnosti« — hovorí sv. Ján Zlatoústý.

A naozaj, kto si vie uvedomiť, že čím je Boh a čím je človek, ten musí byť pokorný.

Pocit svojej bezvýznamnosti ešte viac precítíme, keď si uvedomíme svoje hriechy, keď ich vyznáme pred sebou i pred Bohom. A taká pokora, ak je naozaj pravá, neznepokojuje dušu, ale naopak, dá jej útechu a pokoj.

Pravá pokora nepopiera a nezatajuje ľudské vlohy a nadanie, ale ďakuje za ne Bohu. Pokorný človek nie je zbabelý, ale podujme sa na všetko rozumné, lebo sa nebojí, že bude prípadným neúspechom

zahanbený a ďalej preto, lebo vie, že Boh, ktorý miluje pokoru, mu pomôže, ak ide naozaj o jeho dielo.

Pokora je nezbytnou podmienkou ozajstného duchovného života, je tajomstvom súladu. Pýcha rozdeľuje, ale pokora sjednocuje.

Keď raz Lacordaire, vtedy už na vrchole svojej slávy, kľáčiac prosil požehnanie od arcibiskupa Mathieu, arcibiskup ho požehnal slovami: »Prosím Boha Všemohúceho, aby vám odmenou za vašu prácu pomohol svojou milosťou k presvedčeniu, že ste iba nepatrným sluhom Božím.« A Lacordaire sa neskôršie priznal, že nebolo želania, ktoré by bol prijal radostnejšie než práve toto.

Kiež by sa toto želanie a tento pocit udomácnil i v našom srdci, a to zvlášť vtedy, keď nám Boh dovolil na jeho slávu mnoho a významného urobiť.

3. Pokora a životná svätosť.

Je geniálnou myšlienkou svätého Ignáca, že sústavu duchovného života zakladá práve na pokore.

Najvyššieho stupňa dokonalosti dosiahol podľa toho človek, ktorý pokorenie z lásky k Bohu nie iba znáša, ale kde len môže, ho aj vyhľadáva.

A naozaj, či nie je to vznešenie, keď sa v pokore so Spasiteľom, ktorý sa za nás až po smrť na kríži pokoril. Či nie je vznešené, nasledovať Krista nie z núdze, ale z lásky a vernosti.

Horúca láska ku krížu a k poníženiu je charakteristickou vlastnosťou Boha-človeka. A do tejto ratolesti nič nás tak pevne nezaštepí, nič nás s ňou tak pevne nespojí, ako práve pokora.

Ale prapríčinou toho, že sa Ježiš všemožne stará získať nás pre túto hrdinskú čnosť, je Otec nebeský a jeho láska. Ježiš vie dobre, že to bola práve pýcha, ktorá kedysi naštrbila slávu Otcovu a túto chvbu môže iba pokora napraviť. Ale súčasne vie i to, že nás z našej najťažšej choroby, t. j. z pýchy, iba horká medicína — poníženie — môže vyliečiť a povzniesť nás na úroveň životnej svätosti.

Každý svätý, bez výnimky, to vedel a každý hľadal preto poníženie. Každý sa chcel premeniť na nič, aby Boh z toho

ničoho mohol stvoriť niečo súceho. A každému sa ušlo dosť poníženia.

Znaky hrdinskej poníženosti prejavíme, keď:

a) Ochotne znášame následky chudoby, ba ich priamo hľadáme.

b) Sme radi, keď nám poslušnosť ukladá väčšie bremäno ako druhému.

c) Vyhľadávame podriadenosť a vyhýbame nezávislosti.

d) S radosťou prijímame pokorenie, tresty a karhanie, ktorých sa nám dostalo i bez našej viny.

Práca a krv, vyliata za Krista, je osviežujúcou rosou pokornému srdcu, ktorá ukája túžbu a rozpaľuje lásku.

R o z h o v o r s P á n o m. Prosíme, Pane, aby vrcholné dielo pokory, tvoja krížová a eucharistická obeta vypudila z nášho srdca žiadosti tela a pýchu, aby sme žili v pokore a zaslúžili si tak večnú odmenu.

Urobím predsavzatie, že za každé vnútorné a zovňajšie pokorenie, hlavne ak ma stihne bez mojej chyby, úprimne sa poďakujem Bohu: Deo gratias — Chvála Bohu!

XXX.

Posledné miesto na hostii

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia:

»Keď spozoroval, ako si pozvaní vyberali predné miesta, povedal im toto podobenstvo: Keď ťa niekto pozve na svadbu, nesadaj si na prvé miesto, aby nebol medzi tými, čo boli pozvaní, úctyhodnejší, ako ty, a prišiel by ten, čo pozval teba i jeho a povedal by ti: Daj tomuto miesto! — Vtedy by si s hlabou musel zaujať posledné miesto. Ale keď ťa kto pozve, choď a sadni si na posledné miesto, aby keď príde ten, čo ťa pozval, povedal ti: Priateľu, posuň sa vyššie! Vtedy sa ti dostane cti pred všetkými, čo s tebou stolujú. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený a kto sa poníža, bude povýšený.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti, za ktorých podobenstvo odznelo. Ježiš bol povolaný k jednému farizejovi na sobotňajšiu hostinu. I pristúpil k nemu človek, trpiaci vodnatieľkou, ktorý — nestarajúc sa o to, že je sobota — prosil, aby ho Ježiš uzdravil. Ježiš mu to urobil

⁽¹⁾ Lk 14, 7—11.

a keď si sadli k stolu, pozoroval, ako si ostatní pozvaní vyberajú poprednejšie miesta; a to mu bolo pohnútkou k podobenstvu.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím od Pána milosti, aby som v svojom chovaní a vystupovaní vedel vždy zachovať skromnosť.

1. Smysel podobenstva.

Toto jednoduché a samozrejmé podobenstvo vysvetľovať bolo by ako lojovou sviečkou osvetľovať slnko.

Nezaškodí však, keď o ňom pojednáme so stanoviska kultúrno-historického.

Na poradie účastníkov pri slávnostiach a hostinách kladie a kládol sa na východe vždy väčší dôraz, ako u nás. Rozosadenie hostí bolo preto vždy chýlostivou otázkou. U Grékov prvé miesto bolo na hornom konci stola, u Rimanov, Peržanov a v dobe Kristovej asi i u Židov uprostred. A v poradí, ako pousadzavať hostí, hostiteľ sa nesmel pomýliť. Ježiš odsudzuje túto, z pýchy pochádzajúcu chýlostivosť. Už i pred tým vytvákal farizejom, že »radi majú popredné miesta pri hostinách.«⁽²⁾ Ani

⁽²⁾ Mt 23, 6.

učení Kristovi neboli bez tejto chyby, ako vidno z viacerých miest evanjelia.⁽³⁾

Je však charakteristické, s akým jemným taktom hovorí Ježiš nie o tejto, ale o vymyslenej svadobnej hostine.

I my máme prenasledovať v sebe pýchu a z nej pochádzajúcu chýlostivosť a citlivostkárstvo.

2. Rodokmeň pýchy.

Pýcha má svoje široko rozvetvené potomstvo. Prvým je márnomyseľnosť a namyslenosť. Márnomyseľnosť je útle stvorenie, má však jednu chybu: je hlúpa. Sv. Ján Zlatoústý píše o márnomyseľnosti: »Kto je bláznivý od prírody, toho možno iba ľutovať, ale kto svojou márnomyseľnosťou a namyslenosťou šiali sám seba, nezaslúži si zľutovania. Nič nerobí človeka tak hlúpym a odporným, ako namyslenosť.« Sv. Vincent z Pauly hovorí: »Márnomyseľná túžba vyniknúť, aby o nás stále hovorili a nás chválili, je zlom, ktoré nás skôr-neskôr, ale určite odvedie od Boha a každý náš dobrý skutok otrávi. Túž-

(3) Mt 20, 21; Mk 10, 37; Lk 22, 24.

ba po dokonalosti býva márnomyseľnosťou najviac marená.«

I Bismark raz poznamenal: »Márnomyseľnosť je ako kyselina, ktorá rozleptá i najušľachtilejšie kovy. I toho najmúdrejšieho celkom oslepí.« Preto:

a) Buďme vždy skromní, »aby si nik nemyslel o sebe viac než treba, ale aby smýšľal skromne, podľa toho, ako komu Boh udelil.« (4) Staručký skladateľ Gounod rozprával: »Keď som bol mladý a mal som mnoho úspechov, vo vedomí svojej ceny hovorieval som: Ja. Ale neskôršie, keď som dospieval, hovoril som: Ja a Mozart. Keď som už dospel, vravieval som: Mozart a ja. Dnes však hovorím iba: Mozart.

b) Nehovorme o sebe, ak len to nie je bezpodmienečne nutné. »Kto sa sám vychvaľuje, ak len nie svojimi skutkami, ničí iba svoje skutky.« (Shakespeare.)

c) A keď nás chvália iní, odmietnime skromne každú chválu. Nórskej spisovateľke Sigride Undsetovej bola v roku 1928 udelená Nobelova cena. Pri oslave toho

(4) Rim 12, 3.

vyznamenania v Oslo 7. decembra 1928 odovzdali jej obligátny vavrínový veniec. A ten veniec našli na druhý deň v katólickom kostole na oltári Panny Márie.

Pritom však pre pokušenie márnomyseľnosti netreba zanechať dobre započaté dielo. Svätého Bernarda, keď raz začal kázať, pokúšal diabol na márnomyseľnosť. On však odpovedal: »Nezačal som pre teba, a pre teba to ani neskončím.«

Dobrá vec treba dokončiť, ale vždy s dobrým úmyslom.

Druhým potomkom pýchy je ctižiadosť. Je to nervózne a nespokojné stvorenie. V spoločnosti chce byť vždy prvá, hoci sa druží obyčajne s hlúposťou. Charakteristický príklad čítame o tom v Talmude, podľa ktorého Rabbi Simeon tak sa bol vyjadril: »Keby boli na svete len dve pravdy, boli by to moje deti, a keď je len jedna, tak som to ja.«

Prílišné sebavedomie vedie obvyčajne k pýche a pýcha je nešťastím rodiny. Je nemilosrdná, násilná a vyzývavá. »Mne veru ani Boh nerozkáže!« Pyšný sa nadúva, namýšľajúc si, že iba on vie všetko a iba on môže mať pravdu. Je veľmi citli-

vý, takže nikdy nevieme. čím ho urazíme. Ale pre každého jednako platí výrok Pánov, v evanjeliu tri razy doslovne opakovaný: »Kto sa povyšuje, bude ponížený a kto sa poníža, bude povýšený.«⁽⁵⁾

3. Chudobní hostia.

Podobenstvo, o ktorom práve rozjímame, Ježiš dokončil slovami: »Keď dávaš obed, alebo večeru, nevolaj svojich priateľov, ani svojich bratov, ani svojich príbuzných, ani bohatých susedov, aby azda nepozvali aj oni teba a nevrátili ti to. Ale keď chystáš hostinu, zavolaj si chudobných, mrzákov, chromých, slepých. A budeš blahoslavený, lebo sa ti nemôžu odplatiť. Dostaneš odplatu pri vzkriesení spravodlivých.«⁽⁶⁾

Tým Ježiš nezakazuje pohostiť ľudí, ku ktorým nás viaže krv, vďaka alebo úcta, odporúča však lásku k bližnému, milosrdenstvo a sociálne cítenie.

Rozhovor s Pánom. Čo Ježiš učí, to aj urobí. Hľa, pozval ma, žobráka, mrzá-

⁽⁵⁾ Lk 14, 11; Lk 18, 14; Mt 23, 12.

⁽⁶⁾ Lk 14, 12—14.

ka a slepca a takto »svätý anjelov chlieb, stal sa pokrmom ľudí«. (Lauda Sion.)

I ja povolám do svojho srdca toho, ktorý »hoci bohatý, stal sa pre nás chudobným, aby sme sa my jeho chuťobou stali bohatými«. (7)

Urobím predsavzatie, že budem vždy skromný. Keď hovorí iný, najmä ak je to môj predstavený, budem mlčať a svoju mienku poviem vždy s najväčšou skromnosťou.

UTOROK.

XXXI.

Nerozumný boháč.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Istému boháčovi prinieslo pole hojnú úrodu. Premýšľal teda a povedal si: Čo urobím? Lebo nemám kde shromaždiť svoju úrodu. A vravel: Toto urobím: Zrúcam svoje sýpky a väčšie si vystavím a tam si shromažďím všetko obilie a všetok majetok. Potom poviem svojej duši: Duša, máš veľa bohatstva uloženého na mnohé roky. Odpočiň si, jedz, pi a vesel sa! Boh mu

(7) 2 Kor 8, 9.

však povedal: Blázon, ešte túto noc požiadajú dušu od teba. A čo si prihotovil, čie bude? Tak bude s tým, čo si sháňa poklady a pred Bohom nie je bohatý.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Keď raz Ježiš kázal, »zo zástupu mu ktosi povedal: Učiteľ, povedz mojmu bratovi, aby sa podelil so mnou o dedičstvo. On mu však odpovedal: Človeče, kto ma ustanovil za sudcu a deliča medzi vami?«⁽²⁾

Tejto príležitosti využíva Ježiš, aby nás napomenul, že nemáme byť lakomí a hovorí: »Dajte si pozor a chráňte sa všetkého lakomstva!«⁽³⁾ A podložil to podobenstvom o nerozumnom boháčovi.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby zachránil moje srdce od nezriadenej túžby za časným dobrom, aby ma svojou milosťou povzbudil k túžbe za duchovným bohatstvom.

1. Smysel podobenstva.

Výzva, ktorá bola Ježišovi podnetom k tomu podobenstvu ie charakteristická pre vtedajší právny poriadok. Podľa usta-

⁽¹⁾ Lk 12, 16—21.

⁽³⁾ Lk 12, 15.

⁽²⁾ Lk 12, 13—14.

novenia Tory prvorodenému synovi patrila dvojnásobný podiel dedičstva a o ostatných modalitách rozhodovali rabíni. Ale koľko tu bývalo lakomstva a podvodu! Podľa sv. Augustína, i tento Mádenc bol obeťou svojho staršieho brata. Hľadal iba svoje a domnieval sa, že Ježiš mu bude nestranným sudcom. Ježiš však podobenstvom o boháčovi poukazuje na hnisavú ranu lakomstva a kladie na ňu svoju hojivú ruku.

Hovorí o bohatom hospodárovi, ktorému bohatstvo zaškodilo a stal sa, ako vidno z rozhovoru, ktorý vedie sám so sebou, otrokom ducha lakomstva.

Žatva sa už blíži a božie požehnanie ukazuje sa byť hojné. Čo urobím? — myslí si v duchu. Kde dám svoju úrodu? Urobím, ako biblický Jozef. Postarám sa, aby som mal, keď príde neúroda. Aké príjemné bude vtedy hojnovať, keď iní budú hladovať. Úrodu vtedy nebolo možné speňažiť. Plodinovej burzy a podobných inštitúcií nebolo. Neostávalo nič, než rozšíriť sýpky. Neišlo tu o sýpky, vykopané do zeme, ale o stodolu, vybudovanú z hlíny, aké v Palestíne i teraz vidno. Takú sýpku nebolo ťažko zbúrať a vystavať novú.

Hospodár nemyslel na to, že z prebytku by mohol a mal pomôcť chudobným, ktorí nemajú. Hlavné je, že on má všetko, na dlhé roky. Ale na jedno zabudol: na zadné dvierka, ktoré nemožno obísť a cez ktoré sa raz musí prejsť do hrobu. Osud hospodárovej duše sa vymyká z rámca podobenstva: Ježiš poukazuje iba na to, ako sa môže prerátať každý, kto vkladá svoj osud do pomíňajúcich hodnôt. Veľký kosť, smrť, už číhá a kto vie, či nám ešte dnes nezaklope.

2. Úloha časného majetku.

Toto podobenstvo je nám dobrou príležitosťou, upraviť svoj pomer k hmotnému majetku.

Všetko, čo je stvorené, je sväté, lebo je od Boha, a jeho cieľ je tiež svätý: chváliť Boha a slúžiť mu.

Ale hmotné veci, nemajúc dušu, sú na to samy neschopné.

a) Snažia sa preto dosiahnuť cieľa cez nás. I výzvu Žalmistu: »Chváľte Pána s nebies: chváľte ho slnce i mesiac, hory a pahorky všetky, zver divoká a krídlaté

vtáctvo«⁽⁴⁾) splňujú iba cez nás.

b) Stvorenia predstavujú bohatstvo, schopné uživiť ľudstvo, i keď ho bolo desať ráz toľko na zemi.

Boh, Otec náš nebeský, nemá teda námietok, keď sa snažíme hmotný majetok rozumne využívať. Nesmieme však zabúdať, poďakovať sa mu za to a slúžiť mu tým oddanejšie.

c) Využijme teda pozemské statky na dobré skutky a na pomoc bližnému a zaslúžime si tak večnú odmenu. Svätý Makárius navrhol raz jednej pobožnej, ale trocha priskúpej dáme, že by jej mohol za 500 strieborných nakúpiť diamantov a drahokamov, keby mu dala tie peniaze k dispozícii. Dáma svolila, a keď sa neskôršie opýtala, čo je s jej peniazmi, Makárius ukázal na zástup chudobných, chromých a mrzákov: Hľa, to sú drahokamy, ktoré som za tvoje peniaze ošatil. Ak by sa ti nepáčily, môžem ti vrátiť peniaze. Ona, pravda, nechcela a zahanbená odišla, uznávajúc, že takého poučenia naozaj potrebovala.

(4) Srovn. Ž 148.

d) Veľmi dobré je pozemské bohatstvo i na to, že nám dáva možnosť zrieknutia kvôli Bohu. Keby majetok a kniežacie koruny neboly tak lákavé, nebol by svätý Alojz — tým, že sa ich zriekol — hrdinom. Keď sv. Bernardín so svojimi štyrmi bratmi idúc do kláštora opúšťal otcovský kaštieľ, najstarší brat Kvido pristúpil k najmladšiemu Nivardovi a na rozlúčku mu povedal: S Bohom, Nivard, odo dneška ty budeš pánom celého majetku. Ale dieťa, ktoré sa stalo neskoršie tiež svätým, odpovedalo: Tak vy ste si vybrali nebo a mne ste iba zem nechali? A o niekoľko rokov i on zaklopal na bránu kláštora. Boh síce nežiada také obete od každého, nežiada od každého hmotnú chudobu, ale duševnú chudobu žiada od každého. Lebo kto sa raz zachytil na prúte hmotného blaha, ten si sotva zachráni dušu a dokonalým už iste nebude. Kto si chce získať nebo, ten musí do istej miery zomrieť svetu, lebo, »kto zomrie prv než by bol zomrel, ten po smrti nezomrie«. Keď Herkules podľa pohanskej báje zápasil s Anteom, Anteus koľko ráz padol na zem, vždy získal novú silu, a Herkules ho iba tak zdolal, že ho vyzdvihol do vý-

šky a tak ho zadusil. Takým Anteom je i naša svetská samoláska. Nedáme si s ňou rady, kým sa zeme čo i len dotýka. A preto »Blahoslavení ktorí obnú v duchu.«⁽⁵⁾

3. »Blázon, čo si si prihotovil, čie bude?«

Túto otázku vkladá Ježiš do úst smrti. Smrť olúpi každého, kto nie je »bohatý v Bohu«, t. j. kto podľa sv. Bonaventúru nedisponuje dostatočným bohatstvom zásluh a skutkov milosrdenstva.

Mužik v Tolstého rozprávke dohovoriť sa s radou Baškircov, že za 1000 rubľov dostane toľko pozemkov, koľko ich za deň obíde. A mužik beží, aby ich obehol čo najviac. Slnko už zapadá a mužik sa už približuje k miestu, odkiaľ ráno vybehol, keď celkom vyčerpaný padá a umiera. A rada vydala rozkaz: Sluhovia, vykopte jamu, dlhú od hlavy k päte, lebo toľko zeme mu celkom postačí...

Alexander Veľký podľa povesti, vraj, nariadil, aby mu po smrti nechali ruky

⁽⁵⁾ Mt 5, 3.

von z truhly, aby všetci videli, že odchádza s holými rukami.

Áno, odídeme bez hmotného majetku, ale nemáme odísť bez majetku duševného, lebo »naše skutky budú s nami«.(⁶)

Rozhovor s Pánom. Prosím Pána Ježiša, aby ma naučil s hmotným majetkom rozumne narábať, hlavne ak som sľúbil chudobu. Vynasnažím sa rozmnožiť svoj majetok, ale iba preto, aby som ním tým viac dobrého vedel vykonať.

Urobím predsavzatie, že so svojím hmotným majetkom, tak budem hospodáriť, aby som raz vedel vyúčtovať.

STREDA.

XXXII.

Bedliví sluhovia.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Majte bedrá opásané a horiace sviece v rukách! Budte podobní ľuďom, čo očakávajú svojho pána, kedy sa vráti zo svadby, aby mu hneď otvorili, ako príde a zaklope. Blahoslavení sú tí sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode náj-

(⁶) Srovn. Zjav 14, 13.

de bedliť. Veru, vravím vám, sám sa opáše, posadí ich za stôl a bude ich obsluhovať. A keby prišiel o druhej alebo o tretej stráži a tak by ich našiel, blahoslavení sú tí sluhovia.» ⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. U sv. Lukáša toto podobenstvo nasleduje hneď za podobenstvom o boháčovi. Ale zatiaľ, čo sa podobenstvo o boháčovi vzťahovalo predovšetkým len na učeníkov, podobenstvo o bedlivých sluchoch týka sa každého z nás.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím od Pána milosti, aby som dbal vždy starostlivo na stav milosti, aby ma smrť, nech príde kedykoľvek, našla pripraveného.

1. Smysel podobenstva.

Ježiš sa tu prirovnáva k bohatému pánovi, čo odišiel večer na svadbu a ani sám nevie, kedy sa vráti, či o polnoci alebo až ráno. Medzi druhou a treťou strážou, t. j. medzi 9. hodinou večer a 3. hodinou ráno spávajú ľudia najtvrdšie. Ježiš však cez to vyzýva svojich poslucháčov, aby bedlili, aby boli na všetko pripravení, aby boli

⁽¹⁾ Lk 12, 35—38.

svojmu navrátiťsiemu sa Pánovi vo všetkom k dispozícii. »Majte bedrá opášané!« Na východe nosili voľné rúcho, siahajúce až na zem, ktoré pri práci a chôdzi, aby tak neprekážalo, sťahovali pásom. Aby bola alegoria ešte výraznejšia, Ježiš do rúk čakajúcich sluhov dáva horiace sviece, aby sluhovia, len čo Pán zaklope, boli hotoví a išli mu otvoriť.

A to, čo v podobenstve za tým nasleduje, sa podľa Maldonata málokedy stáva. Ježiš tým naznačuje iba svoju dobrotu. Posadí svojich verných za stôl, opáše sa, aby ich odmenou za vernosť a dlhé čakanie sám obslúžil.

Teraz, dokiaľ sme na zemi, my sa pýtame od Pána: Čo chceš, Pane. aby sme urobili. Vo večnosti to bude obrátene. Vtedy sa nás On opýta, že čo si želáme. Preto dáva Boh tak mnoho na príhovor svätých. Svätí, verní sluhovia Boží, nemajú totiž horúcejšej túžby, než pomáhať svojim milým a tým, ktorí ich o pomoc žiadajú.

Cieľom podobenstva je teda, primäť nás k tomu:

a) aby sme bedlili, aby sme bedlili opásaní, to jest pripravení;

b) aby sme si starostlivo chránili stav posväcujúcej milosti; toho symbolom je horiaca sviečka.

c) Mať bedrá opášané znamená tiež byť hotový na cestu. Návrat pánov je pre jednotlivca smrť a pre učeníkov, ktorí vo svojich následníkoch ostanú tu až do konca sveta, posledný súd, pri ktorom sa overia rozsudky, vynesené pri smrti jednotlivca.

2. »Majte bedrá opášané!«

Keď mali Židia opustiť zem egyptskú, bolo im rozkázané: »Svoje bedrá prepášete!«⁽²⁾

I anjel Rafael, keď sa ponúkol Tobiášovi za spoločníka na cestu »stál podpášaný, a akoby hotový na cestu.«⁽³⁾

Tento, v svätom Písme stále sa opakujúci obraz je nám napomenutím, že sme tu iba pocestní. I príroda nám to pripomína. Okolo nás všetko ide, všetko sa pohybuje. Pohybujú sa hviezdy, rieky i sfaho-

⁽²⁾ Exod 12 11.

⁽³⁾ Srovn. Tob 5, 5.

vaví vtáci. Či iba ja sám by som bol nehybný? Pomyslím na svoj doterajší život, na stále nové túžby: už len to jedno by som chcel dosiahnuť a uspokojím sa. A keď sa mi splní i moja posledná túžba? ... Otvárajú sa pred mnou brány hrobu a ja padám v duchu na hrob niekoho, kto mi bol veľmi milý a zavolám: A potom? A od toho »potom« závisí všetko.

Príde čas, keď mi povie sama Cirkev: »Pod', duša kresťanská, z toho sveta!« (Com. animae.) Odsúdencovi pred popravou povedia: »Pod'me, hodina odbila!« I mne povie Cirkev: Pod', dieťa moje, hodina odbila! A tu nijaká žiadosť o milosť nie je nič platná. I Abrahámovi bolo povedané: »Vyjdi zo svojej zeme!«⁽⁴⁾ I svätý Jozef dostal rozkaz: »Uteč do Egypta!«⁽⁵⁾

I mne raz povedia: :»Pod' z toho sveta!« Pod', a to samotný. Lúčiaceho sa svätého Pavla veriaci odprevadili až k lodi, ale na loď už nevstúpili. I mňa raz vyprevadí Cirkev, rád alebo kláštor až po hrob. Ale ďalej do neznámeho sveta, pôjdem samotný.

⁽⁴⁾ Gen 12, 1.

⁽⁵⁾ Mt 2, 13.

V hrobových temnotách iba svieca viery mi dá svetlo. O nesmrteľnosti nás presvedčuje veda i zdravý rozum: je to však slabé svetlo. Precízne a jasné predstavy o večnosti dá iba viera. Viera je tou pevnou pôdou, na ktorú sa stavia Cirkev, keď sa za zomrelého modlí slovami: »Táto duša v teba úfala a verila, nech ju teda nezastihne trest pekla.« Kiež by som raz i ja mohol povedať so svätým Pavlom: »Dobrý boj som bojoval, beh som víťazne dokončil, vieru som zachoval«,⁽⁶⁾ vieru, čo mala koreň v láske a milosti. Keď je spánok symbolom smrteľného hriechu, potom bedlenie znamená stav milosti a čnosti.

Sú to hlavne dve čnosti, ktoré nás uchovávajú v bedlivom očakávaní príchodu Pána:

»Blahoslavení, ktorých cesta je nepoškvrnená.«⁽⁷⁾ Blahoslavení svätí Alojzovia, Stanislavovia, Agnesy a Margaréty, ale blahoslavení i tí, ktorí ich síce v nevinosti nenasledovali, ale išli za nimi v pokání.

⁽⁶⁾ 2 Tim 4, 7.

⁽⁷⁾ Ž 118, 1.

»Blahoslavení chudobní v duchu.«⁽⁸⁾ Podľa starej latinskej piesne pútnik, idúci s prázdny m vrecom, smelo prejde popri zbojníkovi. Veľký zbojník, smrť, nemá už čo vziať tomu, kto sa už všetkého sám zriekol.

Akýsi dôstojník, účastník svetovej vojny rozprával: »Boli sme pred útokom. Čakal som s hodinkami v rukách na minútu odchodu. V tom prichádza s kartáčom v ruke môj vojak a začína mi čistiť šaty a topánky.

— Teraz nie je na to čas — hovorím.

— Keď padnete, pán kapitán, aspoň v poriadku a čisto prídete na druhý svet...«

A či ja som v poriadku a hotový?

Rozhovor s Pánom vykonáme cirkevnou modlitbou: »Všemohúci večný Bože, vrúcne ťa prosíme, shliadni na nás milostivo a pre zásluhy tvojich svätých spravuj nás na tej ceste, ktorá jediná je šľachetná, istá, statočná a nevinná, čo vedie do cieľa života nášho, k tebe do večnosti. Amen!«

Urobím predsavzatie, že každý svoj skutok vykonám dnes tak, aby mi bol v hodine smrti na osoh.

⁽⁸⁾ Mt 5, 3.

XXXIII.

Zlodej.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia:

Toto si však uvážte: Keby hospodár vedel, o ktorej nočnej stráži príde zlodej, veruže by bedlil a nedal by si podkopať dom. Preto aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa ani nenazdáte.⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Toto malé podobenstvo u sv. Lukáša nasleduje hneď za podobenstvom o bedlivých služobníkoch. Môžeme ho preto pokladať za jeho doplnok. Svätý Matúš ho uvádza inde, z čoho usudzujeme, že tie podobenstvá neodznely naraz, ale za rovnakých okolností.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som s jeho milosťou stále dobre pripravený očakával neistú hodinu smrti.

1. Čo vie hospodár.

Múdry hospodár je bedlivý i pri najmenej možnosti vlámania. Tým bedlivej-

⁽¹⁾ Mt 24, 43—44.

ší je vtedy, keď je zlodej už vopred ohlásený.

Niet človeka, ktorý by pochyboval o tom, že veľký zlodej — smrť príde. Každým rokom, každým dňom a hodinou blíži sa jej príchod. Nastane raz pre nás posledný rok, posledný deň a posledná hodina a budeme musieť podrobiť sa predstaviteľke Božej suverenity, smrti, a naše telo sa premení v prach a popol.

Príde čas, a to veľmi skoro, keď z môjho tela bude iba mŕtvola, keď moje oči viac neuvidia, uši nepočujú, kým nezavznie volanie na súd. Údv sa viac nepohnú, srdce nezatlčie, krv sa mi zastydne a nakoniec všetko sa rozpadne. Hospodár to vie dobre a — keď je múdry — s tým aj počíta.

Je veľmi mnoho ľudí tela — viac-menej sme všetci takí — pre ktorých hlavné je telo a duša vedľajšia. Tí nech si položia otázku, či sa vyplatí tomu telu, dnes-zajtra mŕtvoľe, toľko obetovať.

2. Čo nevie hospodár.

Hospodár nevie, kedy ho zlodej napadne. Každý večer môžem predpokladať, že sa rána nedožijem a že pozajtra už budem

pochovaný. Ani to neviem, kde ma smrť dohoní, či doma, v posteli, či na ulici. Ani spôsob smrti nie je mi známy. Môže to byť následok dlhej choroby, ale i úderu hromu, nehody, porážky. Tí, čo takou smrťou zomreli, iste nemysleli, že už je rad na nich. Isté je iba toľko, že stretnutie so smrťou je nevyhnutné.

Podľa starej legendy Šalamún — lebo bol múdry — radil sa so smrťou každý deň. Pri takej porade vstúpil raz do sálu úradník kráľovského dvora. Smrť sa naň pozrela s takým údivom, že sa úradník nalakal, a len čo dokončil svoje dielo, sadol na koňa a uháňal, aby ho smrť nedohonila. Bežal tak celý deň a mohol už byť veľmi ďaleko, keď v jednej zatáčke vidí, že ho tam smrť očakáva. Vidím, že sa ti nevyhnem, hovorí ale povedz mi aspoň, prečo si sa na mňa pozrela ráno s takým údivom. — To preto, odpovedala, lebo mi Boh prikázal, že dnes večer na tomto mieste ťa mám čakať. A keď som ťa u kráľa zbadala, veľmi som sa začudovala a nemohla som si predstaviť, ako budeš môcť byť dnes večer tak ďaleko. A hľa, Boh vedel, kde ťa mám čakať. — Z božích rúk sa nevyšmykneme a keď to oprobujeme, azda

i na úkor svojich povinností a chudoby, docielime pravého opaku a vrháme sa do náručia azda i predčasnej smrti.

3. Čo od nás smrť vezme.

Či už ju čakáme, alebo nečakáme, je isté, že nás olúpi

a) o zemský majetok. Len čo zatvorím oči, nič nie je viac moje. Mŕtvy nemôže byť majiteľom ničoho a s jeho majetkom dedičia sa čoskoro podelia. Až vtedy sa ukáže, aká je to svätá pravda, že sme iba nájomníkmi a šafármi svojho majetku.

Roku 1906 potopil sa taliansky parník Basirio s 800 cestujúcimi na palube. Jeden zo stroskotancov priviazal svoj majetok — samé dukáty — okolo krku, aby ich zachránil. Tak plával k záchrannému člnu a už by ho bol čoskoro dostihol, keby nie zlato, ktoré mu prekážalo. »Nemôžem sa ho zbaviť!« zakričal a v tom sa aj potopil. O koľko múdrejší bol filozof Krates, keď celý svoj majetok hodil, vraj, do mora, hovoriac: »Preč s vami vášne, potopte sa radšie samy, než by ste mňa potopily«.

b) Smrť ma olúpi o mojich milých, o každého. »Neuvidím viac človeka.«⁽²⁾

c) Olúpi ma o zamestnanie, o vplyv a vážnosť, ktorú som si azda získal. Musíme však dať za pravdu aj prísloviu: »Non omnis moriar — Nezomriem úplne«, v tom, že to, čo sme svojim účinkovaním, písomne a ústne, svojim príkladom na spásu duší vykonali, nezomrie, ale bude pokračovať, ako vlnobitie okolo skaly, hodenej do mora, až do konca sveta. Pozor však, lebo i pohoršenie má podobný účinok!

d) Smrť ma olúpi ďalej o možnosť, dokončiť svoje plány. Azda ich potom prevedie niekto iný, podľa svojho vkusu. Olúpi ma o radosť byť a konať. A ja už viac nevykonám, lebo »príde noc, keď nikto nebude môcť pracovať«.⁽³⁾

e) Olúpi ma konečne i o tú hýčkanú polovicu môjho bytia, o telo. Úbohé telo, bolo si mi väzením, azda i mučením a so sv. Pavlom som volal: »Kto ma vyslobodí z toho tela smrti?«⁽⁴⁾ Ale smrť stiahne so mňa i toto obnosené rúcho, aby som odišiel tak nahý, ako som prišiel.

⁽²⁾ Iz 38, 11.

⁽⁴⁾ Rim 7, 24.

⁽³⁾ Jn 9, 4.

Nebudme však nespravodliví. Čo smrť jednou rukou berie, druhou to hojne vynahradí. Lebo »tým, čo sú v Kristu Ježišovi a nekráčajú podľa tela, ale podľa ducha, nehrozí odsúdenie.«⁽⁵⁾

Podmienkou je však, aby sme neshromažďovali »poklady na tomto svete, kde moľ a hrdza ich kazia a kde sa môžu zlodeji vlámať a ukradnúť ich, ale... poklady v nebi, kde ich ani moľ ani hrdza neničia, ani zlodeji sa nevlamujú ani ich nekradnú«.⁽⁶⁾ Takým pokladom sú nám dobré skutky, zásluhy, obete. Čo som Bohu obetoval, to som do večnej pokladnice uložil. Taký majetok je pevný, »lebo viem, komu som uveril a som presvedčený, že on má moc zachovať až do onoho dňa, čo som mu sveril«.⁽⁷⁾ A nebudú chýbať ani úroky: »Veď terajšie dočasné a ľahké bremeno súženia získa nám nadovšetko nemiernu a veľkú večnú slávu.«⁽⁸⁾

Rozhovor s Pánom a s jeho svätými. Ctime si svätých, hlavne sv. Jozefa, patróna dobrej smrti.

⁽⁵⁾ Rim 8, 1.

⁽⁷⁾ 2 Tim 1, 12.

⁽⁶⁾ Mt 6, 19—20.

⁽⁸⁾ 2 Kor 4, 17.

»Získajte si priateľov . . . aby, až sa po-
miniete, boli ste prijatí do večných prí-
bytkov.« Na to máme myslieť pri litániách
o všetkých svätých. Pýtaime si na cestu
hlavne Eucharistiu: nech príde Ježiš
a nech nás odprevadí tam, kde máme pri-
pravené miesto.

Urobím predsavzatie, že dnes prijmem
Eucharistiu tak, ako keby som ju v tom
živote ostatný raz priímal.

PIATOK.

XXXIV.

Správca domu.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia:
»Tu mu Peter povedal: Pane, hovoríš toto po-
dobenstvo iba nám, a či aj všetkým? Pán mu
odpovedal: Kto je teda taký verný a starostlivý
správca domu, že ho ustanoví nad svojou čela-
ďou, aby im na čas dával určený pokrm? Bla-
hosladený ten sluha, ktorého pán pri svojom
príchode nájde takto si počínať. Veru vravím
vám, ustanoví ho nad celým svojím majetkom.
Ale keby si ten sluha v srdci povedal: Môj pán

neskoro príde — a biť by začal sluhov a služby, ješť a piť a opíjať sa, príde pán toho sluhu v deň, o ktorom sa nenazdá, v hodinu, ktorú nevie; i odstráni ho a dá mu podiel s nevernými, kde bude plač a škrípanie zubmi.⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Podobnosť o bedlivých sluchoch a o zlodejoch vzbudily u Petra i u ostatných apoštolov určité pochybnosti, či sa to vzťahuje i na nich a či len na obyčajných veriacich. Iné podobenstvá, zdôrazňujúce zvláštne poslanie apoštolov, tieto pochybnosti iba zväčšovali: Apoštoli tu vystupovali ako priatelia ženícha, idúci spolu s ním na svadbu a nemusia preto bedliť a čakať na svojho Pána. Peter hovorí teda iste za všetkých, keď sa pýta: »Hovoríš toto podobenstvo iba nám, a či aj ostatným?« Podobnosť odznela pravdepodobne v treťom roku Ježišovho verejného účinkovania v Perey, kde Ježiš, ako lúčiaci sa Hospodár, dáva svoje posledné napomenutia.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som si jeho prísne, ale z milujúceho srdca pochádzajúce napomenutia, vzal k srdcu, aby som svoje povolanie, svoju prácu vychovávateľa, učiteľa a predstaveného konal s najväčšou svedomitosťou.

(1) Lk 12, 41—46; Mt 24, 51.

I toto podobenstvo berie Ježiš zo súčasného života. V Palestíne vtedy už — hlavne odkedy sa i tam ujímal grécko-rímsky spôsob života — prácu v dome obstarávali otroci a otrokyne. Ich odmenou bolo určité množstvo, 18—20 litrov pšenice na týždeň, ktoré im pán vydal, a o tom, ako ho užijú, sa už nestaral. Keď pán domu odišiel na dlhší čas, dozor nad ostatným služobníctvom sveril obyčajne niektorému múdremu a vernému sluhovi. A keď sa taký dozorca osvedčil, urobil ho správcom domu, čo bolo najvyššie postavenie, akého mohol otrok dosiahnuť.

Blížil sa čas, keď Ježiš opustí tento svet, aby sa zas vrátil v čase, o ktorom nevieme. Dozor chce sveriť apoštolom, menovite Petrovi. Apoštoli a ich nástupci, kňazi majú sa starať o domácnosť a vydať každému, čo potrebuje. Napomína ich preto, aby boli láskaví a starostliví, aby ich potom mohol odmeniť a prísne potrestať tých, ktorí by azda svoju moc zneužili.

Je to pre nás, na ktorých boli sverené duše veriacich, reč veľmi jasná.

2. »Verný a starostlivý správca domu.«

Kto v Ježišovi nevidí iba romantického snílka, ale večného Boha, pre toho podobstvo o správcovi domu je jasným dôkazom, že Spasiteľ ustanovil v Cirkvi, ktorej bol prisľúbil večné trvanie, s t á l y c h predstavených. S týmito správcami, s kňazstvom ako celkom, poráta sa Hospodár pri svojom druhom príchode a jednotlivo s každým správcom osobitne v hodine smrti.

Zastavme sa tu na okamih a poďakujme sa Pánu Bohu za kňazskú hodnosť. Podľa sv. Jána Zlatoústeho »kňaz je sprostredkovateľom medzi Bohom a ľuďmi. Cez neho dostávame milosti a on predkladá naše modlitby Bohu.« Činí tak hlavne pri sv. omši. Dobre charakterizuje kňazov sv. Ambróz, keď ich nazýva »vikármi Kristovej lásky«. Krásne a pravdivé sú i slová kardinála Faulhabera: »I kňaz je zo zeme a prachu, ako každé dieťa Adamovo; ale prach v rukách Kristových je liekom, čo otvára oči. Kňaz je okrajom Kristovho rúcha, a ono uzdraví každého, kto v ňom hľadá uzdravenie.« »Nechajte faru 20 rokov bez kňaza — hovorí sv. Ján z Vianney — a farníci sa budú klaňať nerozumnej

zveri.« Pozerajme preto na kňaza s úctou. Právomoc, daná kňazovi Bohom, robí ho naozaj tajomstvom. Veď kňaz je to, ktorý nám prináša z neba najväčšie tajomstvo — Eucharistiu, on nám sprostredkuje odpustenie hriechov. Viďme v ňom vždy len kňaza, i vtedy, keď sa u neho — azda i nadmieru — prejavuje človek.

Neveľká spoločnosť výletníkov vošla raz do malej reštaurácie na úpätí Vezuvu. Pred jedlom sa chceli umyť a hostinská liaha im jednou rukou vody a druhou dávala ručníček. Tu naraz zastala, složila krčah a odbehla. O chvíľu sa vrátila s čistým ručníkom. Zbadala totiž, že jeden člen spoločnosti je kňazom, priniesla mu preto čistý ručník.

Úctu ku kňazom prejavíme v praxi:

a) Dôverou a poslušnosťou, s akou prijímame cirkevné učenie, sprostredkované nám kňazom.

b) Modlitbou, obetou a sebazaprením s úmyslom, by nám Boh dal dobrých kňazov. Žiada to od nás sám Kristus, keď hovorí: »Proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu.«⁽²⁾

⁽²⁾ Lk 10, 2.

c) Výchovou dobrých kňazov. Výchovávajme svojich chlapcov v čistote, chráňme ich od sveta, aby si z nich Boh mohol ľahko vybrať. Dievčatá treba tak vychovávať, aby — keď ostanú v svete — mohli sa stať matkami budúcich kňazov. Ktorýsi biskup oznámil pápežovi Piovi IX., že v jeho diecéze je zvykom, že pri kňazskej vysviacke matku novokňaza si biskup zavolá k oltáru a v mene Cirkvi slávnostne sa jej poďakuje za dar, ktorý Cirkvi v svojom synovi priniesla a odovzdá jej pamätnú medailu s nápisom: »N-ský biskup N. N. ďakuje matke za kňaza.« Pápež dojatý súhlasil s týmto zvykom a splnomocnil biskupa, aby sa vždy poďakoval i v jeho mene. A či to nie je dojímavé, keď slávny filozof De Bonald v prítomnosti svojho syna-kňaza nechcel si ponechať klobúk na hlave, hovoriac: On sa stal vysviackou väčším odo mňa. Tento chlapec, syn tak hlboko veriacich rodičov, stal sa neskoršie lyonským arcibiskupom a kardinálom.

Na druhej strane však i kňaz musí ostať na výške svojho povolania. »Kristus — poznamenáva kardinál Faulhaber — povedal svojim apoštolom (kňazom): »Vy ste

soľou sveta«⁽³⁾ a nepovedal: »cukrom alebo korením zeme.«

»Svet potrebuje kňazov, potrebuje ľudí, ktorí sa neboja povedať slovo tam, kde je už každé slovo sveta bezúčelné, ktorí vedia obnoviť vyschnutý prameň a zasvietiť oku, kde už všetko vyhaslo.« (Sonnen-schein.)

Ale beda kňazovi, ak nesotrvá na mieste, kde ho Boh postavil. »Lebo nepatrnému bude milosrdenstvo preukázané, ale mocní budú silné muky trpieť.«⁽⁴⁾

3. »Od toho, čo mnoho dostal, mnoho sa bude žiadať.«⁽⁵⁾

Podobenstvom o správcovi domu hovoril Ježiš predovšetkým k apoštolom, ale veta, ktorou bolo podobenstvo podľa textu sv. Lukáša dokončené, vzťahuje sa na všetkých, »čo mnoho dostali«. Veď všetci sme správcovia, a zo všetkého, čo nám bolo sverené, budeme musieť vydať počet. Nezaškodí, ak na to stále myslíme a uvedomíme si svoju zodpovednosť.

⁽³⁾ Mt 5, 13.

⁽⁵⁾ Lk 12, 48.

⁽⁴⁾ Mud 6, 7.

V rozhovore s Pánom poprosím Pána Ježiša, aby všetko moje konanie bolo predchnuté pocitom zodpovednosti.

Urobím predsavzatie, že dnes vykonám všetko tak, ako keby som mal zo všetkého ešte dnes vydať počet. Veď je možné, že to bude naozaj tak...

SOBOTA.

XXXV.

O rozumných a bláznivých pannách.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Vtedy bude kráľovstvo nebeské podobné desiatim pannám, ktoré si vzaly lampy a vyšly v ústrety ženíchovi (a neveste). Päť z nich bolo bláznivých a päť rozumných. Bláznivé panny mali lampy, ale oleja si so sebou nevzaly. Rozumné panny si však vzaly s lampami aj oleja do svojich nádob. Ale keď ženích dlho meškal, všetkým sa začalo driemať a zaspaly. O polnoci však strhol sa krik: Hľa, ženích už prichádza, vyjdite mu v ústrety. Tu bláznivé panny povedali rozumným: Dajte nám zo svojho oleja, le-

bo naše lampy nám hasnú. Rozumné panny im odpovedaly: Aby azda nebolo ani vám ani nám málo, preto radšej id'te k predávateľom a kúpte si. Kým však tie odišli nakúpiť si oleja, prišiel ženich, a ktoré boli pripravené, vošli s ním na svadbu, a dvere sa zatvorily. Konečne došli aj ostatné panny a hovorily: Pane, pane, otvor nám! Ale on im povedal: Veru, vravím vám, nepoznám vás. — Preto bedlite, lebo nevíete ani dňa, ani hodiny.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Podobienstvo o desiatich pannách rozpovedal Ježiš súčasne s podobienstvom o zlodejovi a o správcovi domu. V ňom nás opätovne upozorňuje na hodinu smrti, aby nás v hodinu smrti a v deň jeho príchodu nenašiel nepripravených, v ťažkom hriechu.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby som tak ako múdre panny, svetlo milosti starostlivo opatroval.

1. Smysel podobenstva.

Aby sme toto podobienstvo dobre pochopili, musíme sa soznámiť s vtedajšími svadobnými obradmi Židov.

⁽¹⁾ Mt 25, 1—13.

Nevestu pre syna vyberali obyčajne rodičia. Keď našli dievča, ktoré sa im zapáčilo, začalo sa rokovanie o svadobný dar a o jeho výsledku napísali smluvu.

Druhým momentom bolo zasnúbenie. Ženich pri tom odovzdal neveste list alebo peniaz, hovoriac: »Od teraz buď mojou snúbenkou podľa zákona izraelského!«

Také bolo i zasnúbenie Panny Márie so sv. Jozefom.

Po zasnúbení za krátko nasledovala svadba, missuin.

Svadba sa konala, ako každá židovská slávnosť, obyčajne večer. Preto zdôrazňuje i sv. Písmo vždy osvetlenie. V svadobnom sprievode išli najprv hudobníci, potom muži a ženíchovi priatelia, za nimi slávnostne ovenčené deti a na konci sám ženich, zatiaľ čo nevesta slávnostne oblečená, v závoji, čakala s družičkami na ženichov príchod.

Keď došla zpráva, že sprievod sa už blíži, vyšly mu v ústrety družičky.)* Keďže u Židov číslo 10, pripomínajúce 10 Bo-

*) Idú teda v ústrety ženíchovi a nie aj neveste. Slovo »a neveste« sa v gréckych rukopisoch nenachádza.

žích prikázaní, tešilo sa mimoriadnej úcte, podobenstvo hovorí doslovne o desiatich pannách.

Nakoľko sa to odohrávalo obyčajne večer, sprievod bol vlastne akýmsi lampiónovým sprievodom. Každá panna niesla na palici lampáš a hlavne ak ženích prichádzal z druhej dediny, každá si niesla v nádobe i rezervný olej.

V dome nevesty sprievod privítal rabín alebo jeho zástupca, snúbenci sa napili vína, ženích navliekol neveste svadobný prsteň a prečítali svadobnú smluvu, ktorá ostala potom v úschove u rodičov nevesty. Snúbenci sa potom napili zas vína a ženích, keď dopil, hodil nádobu o zem, aby sa rozbila. To malo pripomínať ľudskú krehkosť. Snúbenci počas celého obradu boli zakrytí čiernym závojom, talidom.

Po skončení obradov ženích si odviedol nevestu do svojho domu.

Keď nevesta prekročila prah nového domova a zapojila sa tak do rodiny svojho manžela, prijali ju s veľkým jasotom, lebo prekročenie prahu domu považovali za najdôležitejší zo všetkých obradov. Nasledovala veselica, trvajúca podľa majetkových pomerov rodiny až 14 dní.

Výzva »bedlite« je jadrom tohto podobenstva.

Ježiš tu opätovne zdôrazňuje svoju horúcu túžbu a vôľu, aby nás, až príde druhý raz na ten svet, našiel pripravených. A ako nás chce mať pripravených, ukazuje práve v tom podobenstve. Nestačí ho iba čakať, ale treba sa na jeho príchod pripravovať.

Do podrobností sa ani nepúšťa, veď od samého začiatku svojho verejného života stále opakoval, že »nie každý, kto mi hovorí: Pane, pane! — vojde do kráľovstva nebeského, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.«⁽³⁾

Bláznivé panny práve túto osobnú prípravu zanedbaly. A keď to chcely napraviť, bolo už neskoro.

Zdôrazňuje sa, že každý má svoju dušu sám zachrániť. Podľa sv. Hieronyma »každý bude v deň súdu odmenený za svoje vlastné skutky, a čnosti jedného nebudú môcť vyvážiť hriechy druhého.« Na súde každý bude odpovedať sám za seba, vte-

⁽²⁾ Mt 25, 13.

⁽³⁾ Mt 7, 21.

dy už nám nikto, ani Cirkev, ani svätí, ani Panna Mária, nepomôže.

Desať pannien podobenstva predstavuje všetkých veriacich, celú Cirkev. A že sa tu nájdú i blázniví, je iba dôkazom, že Cirkev je naozaj spoločnosť viditeľná, dobrí sú v nej pomiešaní so zlými a oddelia sa iba na konci sveta, na veky.

3. »Ktoré boli pripravené, vošly na svadbu.«⁽⁴⁾

Svätá Gudila, princezna francká a patrónka mesta Bruselu, idúc do kostola na rannú sv. omšu, opustila raz ešte za tmy v sprievode komornej kráľovský palác. Po ceste sa priblížila akási čierna postava a zahasila im lampáš. Princezná sa naľakala, pokľakla a začala sa nahlas modliť. V tom nastal vietor, rozfúkal tlejúci ešte knot; lampáš sa znova rozhorel a čierna postava sa stratila...

I na náš malý lampášik, na náš duchovný život striehne tá čierna postava; preto »bedlime a modlime sa, aby sme neprišli do pokušenia!«⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ Mt 25, 10.

⁽⁵⁾ Srovn. Mt 26, 41.

V rozhovore s Pánom prosím, aby moje svedomie nikdy nezaspalo, ale nech bedlí nad mojím duchovným životom vo vedomí, že na príchod Pánov mám byť vždy pripravený.

Urobím predsavzatie, že sa dnes poobzerám po svojich skutkoch, a to nie raz alebo dva razy, ale mnoho ráz.

Keď sa raz sv. Ignác sišiel s jedným rehoľným bratom na chodbe, opýtal sa ho, že koľko ráz dnes spytoval svedomie; keď mu brat odpovedal, že dva razy, sv. Ignác mu odvetil: To veru nie je moc . . .

XX. nedeľa po Svätom Duchu.

XXXVI.

Bláznivé a múdre pannv.

B)

Prípravné cvičenia, ako v predošlom rozjímaní.

I keď desať panien podobenstva predstavuje všetkých veriacich, i sama Cirkev vidí v nich často duše, povolané na dokonalosť a panenský život; dnes chceme o tom podobenstve v tom smysle rozjímať.

1. »Vtedy bude kráľovstvo nebeské podobné desiatim pannám.«

Pre nás je teda kráľovstvom nebeským nasledovanie evanjelských rád, naše sväté povolanie, alebo i vo svete Bohu celkom zasvätený život. Je to zvláštna milosť, že nás Boh na taký život povolal. »Kto môže pochopiť, nech pochopí.«⁽¹⁾

Panny, to sme my, Kristovi zasvätené duše. Tu podobenstvo nič nevytýka. To však nestačí. Už sv. Augustín poznamenal: »Odvažujem sa tvrdiť, že ženatí, ak sú pokorní, sú lepší, než pyšní neženatí. Pozrite na diabla! Či bol azda pre smilstvo alebo cudzoložstvo odsúdený? Pýcha a závisť to boly, čo ho zničily.«

Ženíchom je sám Kristus, ktorý si — ako to evanjelium aj viac ráz spomína — zasnúbil Cirkev a duše veriacich. Tomu svätému a nepoškvrnenému Ženíchovi sme sa zaslúbili.

Svadba je náš večný život, nebo.

Lampy sú symbolom stavu milosti a olejom je viera, dobrými skutkami oživovaná. Nádobou na olej je modlitba, rozjíma-

(1) Mt 19, 12.

nie, sviatosti a hlavne Eucharistia. Z toho tiež vidno, koho možno považovať za múdreho a koho za bláznivého.

Neskorý príchod Ženichov znamená, že Pán Ježiš príde neskoro, nie za života apoštolov, a keďže nevieme hodiny, máme byť stále pripravení.

Pochod v ústrety Ženíchovi znamená smrť a individuálne stretnutie sa s Pánom pri osobitnom súde.

2. Ženích mešká.

Mešká, na nešťastie bláznivých panien. Keby bol prišiel zavčasu, povedzme v deň rehoľných sľubov alebo po dobre vykonaných exercíciách, s akou radosťou by ho boly prijaly, On však neide...

Zmráka sa už, ba i noc už nastala, a on neprichádza. Všetko, v čo sme verili, za čo sme sa oduševňovali, stráca sa vo tme noci, stráca sa často i samo povolanie. Čerstvé kvetiny na kríži vädnú, všetko už utíchlo, všetko je tak jednotvárne. Kde že je to nadšenie, ktoré nás kedysi poháňalo, ktoré nám dalo zabudnúť na všetky útrapy povolania? Nevesta-Cirkev potešuje panny: Božský Ženích nemôže byť

neverný, nemôže nedostať slovu. Len čakajte, bedlite a starajte sa o svoje lampáše.

A múdre panny uveria. Opatrujú svetlo a majú olej. Dúfajú a čakajú. I bláznivé prilievajú olej, pokiaľ im zásoba stačí, ale ich olej čoskoro dochádza.

A medzitým »všetkým sa začalo driať.«⁽²⁾

Je možné, že táto veta dostala sa do podobenstva len ako okrasa, bez toho, aby jej bol Ježiš pripisoval zvláštny význam. Ale iste nechybíme, keď budeme i o nej rozjímať. Driemajú teda tak múdre, ako bláznivé panny. Ale aký to rozdiel! Pokoj múdrych je pokojom Božím, pokoj, akého svet nemôže poskytnúť. »Ja spím, ale moje srdce bdie.«⁽³⁾ I bláznivé majú svoj pokoj, ale ten ich nenúti na sebazaprenie.

A čas sa míňa, rýchlo sa míňa, hlavne ak spíme. Jedenásta už odbila...

Okolo polnoci čosi sa zachveje. Počujú výkriky: »Hľa, ženích prichádza, vyjdite mu v ústrety!«⁽⁴⁾

Smrť už zaklopala, poslala vizitku. Múdre panny sú natešené: Konečne prichá-

⁽²⁾ Mt 25, 5.

⁽⁴⁾ Mt 25, 6.

⁽³⁾ Pies 5, 2.

dza! A hneď sú aj hotové prijať ho. I bláznivé sa prebúdzajú. Aké to však prebudenie! Lampáše vyhasnuté, nádoby na olej prázdne. Nastáva shon a behanie, za predávačom, za kňazom, za svätými i anjelmi. Ale čo to pomôže, keď ich Ženích nenašiel pripravené a vojde s nevestou i s múdrymi do svadobnej siene, do neba a »dvere sa zatvorily.«

Kto by sa nenaľakal? Že sú to len strašiaky? Ja, panna, vybraná, Kristova nevesta, ozdoba Cirkvi, o ktorej bol i svätý Ambroz napísal: »Vy duše pannenské, ktoré svet síce mohol prijať, ale nemohol podržať,« ja že by som bola z nebeskej slávy vylúčená?

Učme sa, kým je nie neskoro! Počúvaj, ako ti klope na srdce: »Otvor mi, sestra moja, priateľka moja, holubica moja, nepoškvrnená moja: lebo moja hlava plná je rosy, a moje kučere krupajov nočných.«⁽⁵⁾ Mrznem tu vo svete, zahrej ma na svojom srdci — hovorí Ježiš. Ako mu odpoviem? »Vstala som otvoriť svojmu milému: z mojich rúk kvapkala myrha.«⁽⁶⁾ Vstanem, premôžem sa, lebo myrha znamená seba-

(⁵) Pies 5, 2.

(⁶) Pies 5, 5.

zaprenie a bez myrhy sa mu nezapáčim. Ved' jeho rty sú ľalie, prýštiace zo seba myrhu prevýbornú.«⁽⁷⁾

Keď, podľa legendy, ktorási panneská duša opúšťala telo, tri razy sa k telu vrátila a po každý raz sa s ním rozlúčila bozkom. Svätý Patrik, keď to videl, opýtal sa Spasiteľa, prečo je to? A Pán mu odpovedal: »Lebo toto telo zachovalo dušu čistú. Duša sa vrátila tri razy, aby sa telu poďakovala.« (M. Hayek.)

Rozhovor s Pánom. »Všemohúci Bože, spaľuj naše srdcia ohňom Ducha Svätého, aby sme ti s čistým telom a nevinným srdcom slúžili. Amen.«

Urobím predsavzatie, že pokoru očí, najsilnejšiu to oporu svätej čistoty, budem dnes strážiť s obzvláštnou starostlivosťou.

(7) Pies 5, 13.

XXXVII.

Bláznivé a múdre panny.

C)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

1. **»Ktoré boly pripravené, vošly s ním na svadbu.«**

Duch Svätý rukou apoštolovou nádherne opisuje svadbu Baránka Božieho. I keď je ten popis veľmi krásny, je to predsa iba toľko, ako keď majiteľ domu ukáže kupcom jediný kameň, aby si z neho urobili o dome predstavu.

»Potom som počul mohutný hlas prevelkého zástupu, ktorý bol ako zvuk mnohých vôd a ako zvuk mocného hromobitia: Aleluja! Náš vševládny Pán Boh ujal sa kráľovania! Radujme sa, veselme sa! Vzdávajme mu slávu, že prišiel čas svadby Baránkovej, že sa pripravila jeho nevesta... Potom mi povedal: Napíš: Blahoslavení, ktorí sú pozvaní na svadobnú

hostinu Baránkovu. A povedal mi ešte: Toto sú pravdivé slová Božie.«⁽¹⁾

Duša je snúbenkou Kristovou, a ty, svojím povolaním si ňou tým viacej. Bol si vybraný na to, aby si mal Boha, »oceán súcnosti — oceanum essentiae«. (Sv. Gregor.) Aké krásne a veľkolepé by bolo byť majiteľom všetkého, čo môže dať Pán Boh. Poobzerajme sa len po svete, po jeho pokladoch, pozrime na anjelov a svätých. Všetko to je tvoje, a nadto ešte ďaleko viacej i sám majiteľ a pôvod všetkého. Budeš účastný na slávnostnej liturgii v nebi, na ktorej máš pre svoje panenstvo mimoriadny podiel. Počuješ raz nebeské sbory, i harfy anjelov a gytary svätých. Či sa ti nevyplatilo, že si sa za to obetoval, že si sa stal tajomnou obeťou svätej čistoty?

2. »Otvor nám, Pane!«

Prišli i bláznivé, čo sa samy zriekli povolania. Prišli do večnosti. Aké je však ich zdesenie, keď vidia, že brány svadobného domu sú pre nich zatvorené. Počujú radostné Aleluja, ale ich tam nepustia.

⁽¹⁾ Zjav 19, 1., 6—7., 9.

Zachvacuje ich túžba, vidieť ženícha, sadnúť si k svojim múdrym družičkám, spolu s Matkou Ženíchovou a sbormi anjelov. Áno, i ja som bol povoláný, ale zmeškal som... Zúfale tlčú na bránu, ako za živa pochovaný na truhlu, ale Spasiteľ bol povedal: »Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane! — vojde do kráľovstva nebeského, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.«⁽²⁾

»Otvor nám, Pane!« — opakujú s plačom, a keď je to nemožné, otvor nám aspoň cestu späť na zem! Daj nám ešte príležitosť. Pán im však odpovie: Mali ste konať vo dne, lebo prišla noc, »keď nikto nemôže pracovať«.⁽³⁾

»Nepoznám vás!« — Akože, Pane, ty nás nepoznáš? A či si nás neprijal pri krste za svoje deti, či si nás nepozval do Cirkvi?

»Vravím vám, že vás nepoznám!« — A či si nám nedal svoju vlastnú Matku, či si nás nekrmil pri svojom stole? — »Veru, vravím vám, že vás nepoznám.«

A či nevidíš náš prsteň i pečať na srdci? — Ale odpoveď je stále rovnaká: »Nepoznám vás.«

(2) Mt 7, 21.

(3) Srovn. Jn 9, 4.

Aká to hanba! Zatvárajú pred nami dvere, ako pred zbojníkmi...

Na austrálskych Diabolských ostrovoch život je tak krutý, že odsúdenci páchajú radšej samovraždu, než by sa tam mali dostať.

A preto: Bedlite! »Nech si ktokoľvek a čokoľvek, raz predsa uvidíš, že máš ostatnú príležitosť, že ti nastal posledný deň.« (Goethe.)

3. Vonkajšia tma.

Ten výraz sa v tom podobenstve nevy-skytuje doslovne, je tu ale podľa smyslu. Veď okrem neba niet svetla. Nebom je vlastne Boh, jediné svetlo. Aká môže byť teda tá vonkajšia tma, do ktorej budú uvrhnutí všetci, ktorých Boh »nepozná«!

Panenská duša sa kedysi vyhrievala na Božom výslní. Bývala pod jednou strechou so svojim Pánom, bola mu spolustolovníčkou. Ohnivý mrak Eucharistie bol jej kedysi vodidlom. A teraz? Je už vonku, vo tme vonkajšej. Tí tam na svadbe sú obklopení svätožiarou milosti, ale vonku je temno.

A k tomu tá tma nie je ani spokojná. Apoštol Júda hovorí o peniacich sa morských vlnách.⁽⁴⁾ Večné výčitky svedomia, závisť a hnev ich sožiera. A toto vlnobitie zmieta suchú ratolesť naveky, lebo »si nezachovali svoju vznešenosť a opustili miesto svojho príbytku«.⁽⁵⁾

Odlúčenie od Boha neznamená však samotú. Ale aká to spoločnosť! Samé zlé ryby, povyhadzované na breh,⁽⁶⁾ skazené, smradľavé. Aká to hanba pre dušu, kedy-si panenskú a teraz vyhodenuú na smetisko sveta, medzi pohanov, kacírov, smilníkov a úžerníkov, medzi prenasledovateľov Cirkvi. Ako sa asi teší zlý duch, keď — prezerajúc svoju korisť — natrafí na dušu kedysi panenskú, na »altera Christi«, na dušu, ktorá mala byť »soľou sveta«.

V rozhovore s Pánom obnovím svoj sľub vernosti a poďakujem sa mu, že bol tak trpezlivý a poobzerám sa dobre, čo je to, čo ma môže doviesť ku katastrofe.

(4) Srovn. Jud 1, 13. (6) Srovn. Mt 13, 48.

(5) Jud 1, 6.

Je to hlavne zanedbávanie maličkostí. Veď u duše panenskej nemôže ísť o veľké veci. Ale na zanedbávaní zdanlivo maličerných predpisov môžeme ztroskotať. Preto pozor!

UTOROK.

XXXVIII.

Zatvorené dvere.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Keď už hospodár vstane a zamkne dvere, ostane stáť vonku a budete klopať na dvere a hovoriť: Pane, otvor nám! On vám odpovie: Nepoznám vás, neviem odkiaľ ste. Vtedy začnete hovoriť: Pred tebou sme jedávali a pili a na našich uliciach si vyučoval. A povie im: Vrávím vám, neviem, odkiaľ ste! Odstúpte odo mňa vy, čo páchate neprávosť! Tam bude plač a škrípanie zubmi, keď uvidíte, že Abrahám, Izák a Jakub i všetci proroci sú v kráľovstve Božom a vás z neho vyhodili. Prídu od východu a západu, od severu a juhu a stolovať budú v kráľovstve Božom. A hľa, sú poslední, čo sa stanú prvými, a sú prví, čo sa stanú poslednými.«⁽¹⁾

(¹) Srovn. Mt 5, 13. (¹) Lk 13, 25—30.

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Keď Ježiš na svojej ceste do Jeruzalema ostatný raz vyučoval v Perey, »ktosi sa ho opýtal: Pane, či málo bude spasených?«

Na túto všetečnú a zbytočnú otázku Ježiš neodpovedal priamo, poukázal však na to, čo máme robiť, keď chceme byť spasení: »Usilujte sa vojsť tesnou bránou, lebo, vravím vám, mnohí budú hľadiť vojsť, ale nebudú môcť.«⁽²⁾ K tomu ako vysvetlenie uviedol i podobenstvo o zatvorených dverách.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi pomohol vytrvať na úzkom chodníku sebazeprenia a dojsť tak k dokonalosti.

1. Smysel podobenstva.

I keď je toto podobenstvo v úzkej súvislosti s predchádzajúcim podobenstvom o bláznivých a múdrych pannách, nie je s ním totožné. Odznelo za iných okolností a malo aj iný cieľ.

Ježiš vidí slepotu a zatvrdilosť svojho ľudu a bolí ho to. Podobenstvom o zatvorených dverách snaží sa zatriasť židovským svedomím. Ide mu teda o národ ži-

⁽²⁾ Lk 13, 24.

dovský: V máloktorom podobenstve zrkadlí sa tak jasne jeho poslanie, ako práve v tomto. Predstavuje sa ako hospodár, ako domáci pán, ktorý sa vrátil so svojimi hosťami domov (Vulgata: Cum intraverit) a keď sú už všetci pospolu, nechá zatvoriť dvere. Tým, čo prišli neskoro, dostáva sa zdrcujúcej odpovede: »Neviem, odkiaľ ste.« Že tu ide naozaj o jeho národ, o jeho pokrevných, vidno z toho, ako sa vytvorení z domu ospravedlňujú: »Pred tebou sme jedávali a pili, na našich uliciach si vyučoval.«⁽³⁾ Ale to všetko nepomôže. Právo na Božie kráľovstvo získame len vierou a z nej vyplývajúcim sotrvaním v milosti. Nijaká protekcia ani príbuzenské vzťahy nám nepomôžu. Všetci sú odmietnutí rovnako: »Nepoznám vás... odstúpte odo mňa!« Akoby povedal: Nech si ktokoľvek a čokoľvek na svete, bez obrátenia k Bohu sa nezachrániš. A kto sa neobráti, bude vykázaný na miesto, kde bude »plač a škripanie zubmi«, t. j. na miesto večných múk a zúfalstva. A keď uvidíte, že vaši otcovia, na ktorých ste sa tak radi odvolávali, sú tam hore a že vaše

⁽³⁾ Lk 13, 26.

miesta obsadily milióny vami tak opovrhovaných národov, bude vaše zúfalstvo tým väčšie. A tak sa stanete vy prví (Židia) poslednými, a tí poslední (obrátení pohani) prvými.⁽⁴⁾

Osud nešťastného národa židovského, ktorý doteraz blúdi svetom bez kráľa, bez kňazov a obety a ktorý i teraz toľko vytrpel, je i pre nás veľmi poučný. Pozor dajme, aby sme sa tiež neprerátali a nezmeškali. To, že patríme k rádu, že nosíme kňazské a rehoľné rúcho, že azda každý deň prijímame, to ani zďaleka nestačí. Svoj pomer k Bohu musíme usporiadať, a to bezodkladne. Porozmýšľajme o tom!

2. »Či málo bude spasených?«

Nezaškodí, ak sa nad touto, na pohľad neplodnou otázkou, ktorá bola bezprostrednou príčinou toho podobenstva, trochu zamyslíme.

Boli vážni teológovia i svätci, ktorí sa vyslovili, že počet zatratených ďaleko prevyší počet spasených. V tej veci sa Cirkev

⁽⁴⁾ Lk 13, 30.

oficiálne nikdy nevyslovila a v dohľadnej dobe sa asi ani nevysloví. A Pán Ježiš? Keď sa ho opýtali: »Či málo bude spasených?« odpovedá vyhybavo: »Usilujte sa vojsť tesnou bránou«, t. j. usilujte sa zkrotiť vášne, aby vám neprekážaly. Až na súde sa odhalí tajomstvo. Boh má asi svoje dôvody, keď nám nedá nazrieť do svojich plánov.

Pán Ježiš povedal síce — pravda v inej súvislosti — až dva razy, že »mnoho je povolaných, ale málo vyvolených«,⁽⁵⁾ ale toto podobenstvo poukazuje skôr na to — čo i my veríme — že viac bude obyvateľov neba ako pekla. Veď i v podobenstve o vinici každý robotník dostal svoju odmenu a v podobenstve o svadobnej hostine zpomedzi toľkých len jeden bol vykázaný do »tmy vonkajšej«. Aj z iných podobenstiev súdime, že väčšina ľudstva bude vybraná. Kúkoľa nebýva viac ako pšenice, ani zlých rýb nebýva toľko, ako dobrých. I v lekcií čítame na sviatok Všetechsvätých: »Potom som videl veľký zástup, ktorý nikto nemohol spočítať, zo všetkých národov a pokolení a jazykov stáť pred obličajom

(⁵) Mt 20, 16; Mt 22, 14.

Baránka, oblečený do bielych šiat, a palmy v jeho rukách. Volali hlasom veľkým a hovorili: Spása Bohu nášmu, ktorý sedí na tróne a Baránkovi.«⁽⁶⁾

3. Uč sa!

Ak ťa uchváti starosť o tvoj večný osud, počuj, čo ti hovorí mudrc: »Keď bol zmietaný strachom, kľakol si pred oltárom a modlil sa: Kiež by som len vedel, či v dobrom vytrvám. A hneď počul odpoveď: Keby si vedel, čo by si urobil? Urob to a nemáš sa čo obávať.« (Sv. Tomáš Kemp.)

Podľa Fábera veľkosť, dobrota, mohli by sme povedať česť Božia, žiada si predpoklad, »že vybraných bude väčšina. Ved' Boh spravil vždy viac ako sľúbil. Či by teda bolo možné, že by sa zmenil práve vtedy, keď ide nie iba o našu spásu, ale i o česť vlastného Syna? Nesúhlasilo by to s tým, čo o ňom vieme«.

Rozhovor s Pánom. Prosíme pokorne, aby nás predchnul svätým stra-

⁽⁶⁾ Zjav 7, 9—10.

chom a láskou. Vynasnažme sa zmierňovať pekelný oheň láskou, ako i v prériách oheň zdolávajú ohňom.

Iskru pokušenia uhasím vždy strachom Božím a láskou.

STREDA.

XXXIX.

Päť talentov.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Istý človek pri svojom odchode povolal sluhov, aby im odovzdal svoj majetok. Jednému dal päť talentov, inému dva a tretiemu jeden, každému podľa jeho schopnosti. A hneď potom odcestoval. Tu ten, čo dostal päť talentov, odišiel, kupčil s nimi a získal iných päť. Podobne i ten, ktorý dostal iba dva talenty, získal ďalšie dva. No ten, čo dostal iba jeden talent, odišiel a zakopal ho do zeme a tak ukryl peniaz svojho Pána. Po dlhom čase však navrátil sa pán týchto sluhov a kázal im vyúčtovať. I prišiel ten, ktorý dostal päť talentov a povedal: Pane, päť talentov si mi odovzdal, a hľa, ešte päť som získal. Jeho pán mu odpovedal: Správne, sluha dobrý a verný! Keďže si bol nad málom verný,

nad mnohými ťa ustanovím; vojdí do radosti svojho pána! Potom prišiel ten, čo dostal dva talenty a povedal: Pane, dva talenty si mi odovzdal, a hľa, ešte iné dva som získal. Jeho pán mu povedal: Správne sluha verný a dobrý! Keďže si bol nad málom verný, nad mnohými ťa ustanovím; vojdí do radosti svojho pána. Prišiel však i ten, čo dostal iba jeden talent, a povedal: Pane, vedel som, že si tvrdý človek, žneš, kde si nezasial a sbieraš, kde si nerozsýpal, preto od strachu odišiel som skryť do zeme tvoj talent. Hľa, tu máš, čo je tvoje. Tu mu jeho pán odpovedal: Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial a sbieram, kde som nerozsýpal; mal si teda moje peniaze odovzdať peňazomencom, a pri návrate bol by som si vzal, čo je moje i s úrokmi. Preto mu vezmite talent a dajte ho tomu, čo má desať talentov! Lebo každému, kto už má, sa pridá, aby mal hojnejšie. Tomu však, kto nemá, odoberie sa i to, čo má. A neužitočného sluha vyhoďte do vonkajšej tmy; tam bude plač a škripanie zubmi.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. I toto podobenstvo rozpovedal Ježiš na Olivovom vrchu pred svojim utrpením. Vidím pred sebou Spasiteľa, sediaceho medzi apoštolmi, ako im rozpráva.

⁽¹⁾ Mt 25, 14—30.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím od Pána milosti, aby som jeho dary, svoje telesné a duševné sily v jeho prospech dobre zúročil.

1. Smysel podobenstva.

Hovorí sa tu o veľmi bohatom pánovi, ktorý mal veľký majetok. Tých 8 talentov, ktoré dal svojim sluhom, je asi 300.000 našich korún, čo je na vtedajšie pomery nesmierny majetok.

Ako majú zúročiť sluhovia sverený im majetok, to im pán nepovedal, dal ho však každému podľa schopností. Sluhovia mohli tento majetok investovať, ale mohli ho jednoducho uložiť na úrok. Už vtedy vedeli ľudia narábať s kapitálom. Tak napríklad, keď kráľ Herodes Agrippa potreboval peniaze na cestu do Ríma, úžerník Protos požičal mu 20.000 denárov, strhol si však úroky napred a vyplatil mu iba 17.500.

Sluhovia počas dlhej neprítomnosti pánonej ľahko mohli zdvojnásobiť sverený im kapitál a pán ich za to aj pochválil. Ba čo viac — a tu Ježiš prechádza do skutočnosti — daruje im sverené a zarobené peniaze a povoláva ich na svoju hostinu.

A Boh je k nám nekonečne štedrý a veľkodušný. Odmení svojich verných a vpuští ich nadto ešte do neba. A večné spasenie je veľká vec. Pri ňom výhra a talenty celkom zaniknú. »Bol si nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím.«⁽²⁾

b) Obidvoch sluhov, práve tak ako i robotníkov vo vinici, odmeňuje pán jednako. Neide mu totiž o preukázanú službu, ako skôr o ochotu, dobrú vôľu a lásku.

c) Lenivý sluha je verným obrazom ľudí duchovne vlažných. Keď im to v duchovnom živote neide, ešte oni obviňujú Boha, že je, vraj, skúpy a tvrdého srdca. Svaľujú odpovednosť na Boha: »Pane, viem, že si tvrdý človek, žneš, kde si nesiš.«⁽³⁾

d) Ale toto podobenstvo napomína nás i na to, že nestačí len varovať sa hriechu, vykonaného skutkom. I zameškávanie povinností nám priťažuje. To by si mali uvedomiť hlavne tí, čo sú nadriadení a i za iných zodpovední.

e) Ani okolnosti, že nerobíme, neapoštolujeme preto, že sa bojíme o spásu vlastnej duše, nás nijako neospravedľuje.

⁽²⁾ Mt 25, 21.

⁽³⁾ Mt 25, 24.

Z boja sa málokto vracia bez zranenia, ale niešť preto do boja nebolo by múdre ani vlastenecké. Treba dúfať v Boha, ktorý vie, že sme krehkí. On nám vyhojí rany a dá nám za to korunu tým slávnejšiu.

f) A konečne lenivý sluha ie potrestaný nie iba tým, že i ten jediný talent sa od neho vezme a dá sa tomu, čo má desať talentov, ale bude vyhodенý do vonkajšej tmy, do ohňa pekelného, lebo »každému, kto už má, sa pridá, aby mal hojnejšie, tomu však, kto nemá, odoberie sa i to, čo má.«⁽⁴⁾

2. Odovzdal im majetok.

Nech je nám toto rozjímanie príležitosťou, oceniť talenty, dané nám podľa našich schopností, aby sme ich zúročili a za-slúžili si nebo.

Sú to predovšetkým prirodzené dary, ľudské vlastnosti, zpomiedzi ktorých rozum a slobodná vôľa sú najcennejšie. Ďalej naše smysly a pocity, ktorých naozaj zázračná funkcia núti nás zvolaf: »Aké veľké sú tvoje diela, Pane! Všetko si v múdrosti učinil.«⁽⁵⁾ A potom získaný maje-

⁽⁴⁾ Mt. 25, 29.

⁽⁵⁾ Ž 103, 24.

tok, vedomosti, schopnosti a umenie.

K tomu všetkému druží sa milosť pomáhajúca a posväcujúca, dary to Ducha Svätého. Niet medzi nami nikoho, kto by mohol povedať, že mu Boh ukrivdil. O Božský Spasiteľa, ktorý si »ľuďom dal veľké dary«⁽⁶⁾, daruj mi nie ducha sveta, ale Ducha Božieho, aby som vedel pochopiť, čoho sa mi z milosti Božej dostalo,⁽⁷⁾ aby som to v tvoj prospech zúročil a vošiel tak do večnej slávy.

3. »Keďže si bol nad málom verný, nad mnohým ťa ustanovím.«⁽⁸⁾

V súvislosti s týmto sľubom pripomenieme si krásne slová svätého Augustína:

»My dávame Bohu zem, a dostávame za ňu nebo, dávame časnosť, dostávame však večnosť, zriekavame sa toho, čo je zvädnuté a získavame večné, čo nikdy nezomrie. Nakoniec zriekneme sa všetkého, čo sme od Boha dostali, len aby sme Boha získali. Nelenošme teda! To, že sme sa narodili, nech je nám požehnaním. Nebuďme teda žobrákmi!«

⁽⁶⁾ Ef 4, 8.

⁽⁸⁾ Mt 25, 21.

⁽⁷⁾ Srovn. 1 Kor 2, 12.

V rozhovore s Pánom prosím, aby mi dal všetko to pochopiť a urobím predsavzatie, že všetko, čo dnes urobím, bude naozaj urobené.

ŠTVRTOK.

XL.

Päť talentov.

B)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

Boh nás obdaril hojnými darmi, prirodzenými i nadprirodzenými, dal nám talenty, a právom od nás očakáva, aby sme ich dobre zúročili. Dajme sa teda do toho!

1. Zúročenie rozumu.

Najhlavnejšou a najvznešenejšou úlohou ľudského rozumu je poznať čo najdokonalejšie svojho Spasiteľa. Boha poznávame v prírode. Svätý Augustín nazval prírodu knihou a sv. Atanáz vidí v harmónii a poriadku prírody písmeny, hovoriace o Stvoriteľovi. Zázračné dielo

prírody je podľa sv. Gregora tichým šepotom neprístupného Boha. Podľa sv. Hieronyma každé stvorenie je lúčom Božej prítomnosti. Úlohou rozumu je pospájať tie lúče a získať tak poňatie a neklamný dôkaz súcnosti Boha, jeho múdrosti, dobroty a krásy.

»Keď za nočnej tmy zapálím v gotickom chráme sviečku, uvidím iba časť stavby, ale celok absolútnou nutnosťou iba vyčítim. Keď postúpim ďalej, uvidím detaily, ale celok mi uniká. Pri sviečočke viery veľkosť Boha tiež iba vytuším, ale ho nevidím, ani ho celkom nepochopím. Vytuším však nutnosť jeho súcnosti i jeho podstatu. Pritom však ten malý kus poznatku je cezto reálnou, i keď len čiastočnou skutočnosťou. Keď o Bohu hocičo tvrdíme, celá jeho podstata nie je tým ďaleko vyčerpaná a všetko o ňom nie je povedané. Podmet je iba časť vety, výrok je tiež len časť a spojenie obidvoch zas iba časť celku, iba verbálna aritmetika nekonečná. Ale výrok je cez to skutočným, i keď len čiastočným poznatkom.« (Prohászka.)

Je to v súlade i s výrokom svätého Pavla, podľa ktorého »Boh dáva všetkým život, aby hľadali Boha, ak by ho azda na-

hmatali a našli, lebo nie je ďaleko ani od jedného z nás. V ňom totiž žijeme, hýbeme sa a sme.«⁽¹⁾

Každý veľký duch — aj medzi pohanmi — za vrchol svojej rozumovej činnosti považoval poznanie svojho Stvoriteľa a Pána.

Od slávneho Newtona pýtal si raz jeho priateľ pri večernej prechádzke pádný dôkaz o existencii Boha. A Newton ukázal na hviezdnaté nebo: Hľa, tu je!

Otvorme teda svoje telesné i duševné oči, aby sme videli Boha vo všetkom a všade. Pozorujme, »ako vytkáva na krosnách konárov zo svetelných lúčov listy, ako maľuje kvetiny i pavie perá, ako emailuje krídla hmyzu, ako brúsi krystaly, ako formuje palmy.« (Prohászka.)

»Ako podmorské ryby, konajúce pri vlastnom svetle lampiónový sprievod v hĺbinách mora, tak si svieti v tajomnom mori života človek rozumom.« (Dr. K. Tóth.)

Lichotivý člen kráľovského dvora opýtal sa raz kráľa, že ako môže strpieť, aby jeho podobizeň razili nie iba na zlaté, ale

⁽¹⁾ Sk 17, 27—28.

i na bezcenné bronzové mince? A kráľ mu odpovedal: »Napodobňujem tak Boha, ktorého podobizeň vidím práve tak na zrnku piesku, ako na hviezdnom nebi.«

I ja sa pokúsim vidieť Boha vo všetkom a zúročím tak rozum na slávu Boha a v prospech duše.

2. Zúročenie srdca.

Nie menej dôležité je zúročiť i druhú schopnosť ducha, srdce a vôľu. Boh to stvoril na svoju slávu a dal mi to iba do prenájmu. A preto nič od nás tak nepožaduje, ako zúročenie toho daru. Dobré to povedal Lacordaire: »Láska všetko odpustí, len jedno neodpustí: že nie je opätovaná.« A keď sa mu toho dostane, Božské Srdce je naše, lebo podľa sv. Terezky »toto je slabou stránkou Boha. Nič ho preto nevie tak zarmútiť, ako keď s našej strany nenachádza dôveru«. Ale kto nám povie, čo je láska?

Podľa Lipperta: »Kto neobjavil v láske tajomstvo, ten nevie čo je láska. A kto našiel v láske tajomstvo všetkých tajomstiev, kto našiel Boha, ten dostal lásku do daru, a to z jej najpôvodnejšieho prameňa. Taký nemôže ináč, než padnúť na kolena a vy-

strief ruky k modlitbe. A to je láska: padnúť na kolená a vystrieť ruky.«

Elene Kellerovej, od narodenia slepej, hluchej a nemej, dostalo sa tak skvelej výchovy, že sa i pri svojich nedostatkoch duševne nádherne vyvinula. Len jedno nevedela pochopiť: lásku. Koľkokrát sa na to svojej vychovávateľky opýtala, tá ju vždy objala a pobožkala, ona však nevedela pochopiť, i keď vtedy už istotne milovala. Ani my sa mnoho nepýtajme, ale milujme vrúcne Boha a dozvieme sa, čo je láska.

Veľmi dobre to pochopil malý chlapček, ktorú na otázku pána farára, či miluje Boha, odpovedal: »Ó, áno, pán farár!« — A na ďalšiu otázku: »Či ho miluješ z celého svojho srdca?« odpovedal: »Nie, nemilujem ho z celého svojho srdca, ale z jeho srdca, lebo moje srdce je na to veľmi malé.«

Ale láska, ak má prinášať úroky, nesmie byť iba taká platonická a teoretická, ale musí sa prejavovať na každom kroku, za každých okolností. Láska k Bohu má sa prejaviť tak, že rada príjme nielen ruže, ale i trnie. Lebo »zatiaľ, čo deti sveta prejavujú svoju lásku ružami, Boh ju oznamuje trním«. (Faulhaber.)

Boh čaká úrodu i od našej pamäti a fantázie. Pamäť nech mi pripomína láskavú všadeprítomnosť Boha. Nebolo by zdravé, ak by mi bolo ťažko myslieť často na Boha a chodiť v jeho prítomnosti, tak ako to žiadal od Abraháma: »Chod' predo mnou a buď dokonalý!«⁽²⁾

A moja fantázia prináša úroky vtedy, keď v modlitbe, hlavne však pri rozjímaní napomáha ozdobiť dušu krásnymi obrazmi. Moje smysly prinášajú úroky, keď ma vedia povzniesť k Bohu. Hlavne zrak a sluch tu môžu vykonať neoceniteľné služby.

Celé moje telo a duša prinášajú úroky, keď sa svätou čistotou a apoštolským životom obetujú Bohu.

V pohanskom chráme v Delos mali tajomný nápis: »Ty, ktorý si!« Či tie slová neznamenajú to všetko, čo sa z ľudského srdca vytrieť nikdy nedalo? Tomu, ktorý »je« ďakujeme za všetko, čo sme a čo máme.

(2) Gen 17, 1.

Je to ten, ktorého — podľa svedectva jeho spolubývajúceho Ozanama — spomínal slávny Ampère, keď chodiac po izbe stále volal: »Ozanam, aký veľký je Boh, aký veľký!«

Rozhovor s Pánom. Bude to obetovanie sa Bohu podľa svätého Ignáca: »Prijmi, Pane, moju slobodu, moju pamäť, môj rozum a vôľu. Všetko, čo len mám, mám od teba a všetko ti teda vraciam, aby si mnou disponoval. Daj mi iba lásku a milosť, a budem dosť bohatý a nič iného si nežiadam. Amen!«

Predsavzatie: Pretože láska je verným odovzdaním sa milovanému, vykonám dnes všetko s vernou oddanosťou Bohu.

PIATOK.

XLI.

Desať mín striebra.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Keď to počúvali, pridali ešte podobienstvo, lebo bol blízko Jeruzalema a oni si mysleli, že sa hneď zjaví kráľovstvo Božie. Vrazil teda: Istý vznešený človek odchádzal do ďalekého kraja,

aby prevzal kráľovskú hodnosť a vrátil sa. Zavolať si desať svojich sluhov a dal im desať mín striebra a povedal im: Kupčite, kým sa nevrátim! — Jeho spoluobčania ho nenávideli, vyslali za ním posolstvo a hovorili: Nechceme, aby on kráľoval nad nami. — Len čo sa vrátil po prevzatí kráľovskej hodnosti, dal si zavolať tých sluhov, čo im bol dal peniaze, aby poznal, koľko kto zarobil. Prišiel prvý a povedal: Pane, tvoja mina desať iných mín priniesla. A povedal mu: Dobre, sluha dobrý; keďže si bol nad málom verný, maj moc nad desiatimi mestami. Tu prišiel druhý a hovoril: Pane, tvoja mina získala päť mín. I tomuto povedal: Aj ty buď nad piatimi mestami. Prišiel iný a povedal: Pane, hľa, tvoja mina, ktorú som mal odloženú v šatke. Báľ som sa ťa, keďže si prísny človek, berieš, čo si neodložil a žneš, čo si nesial. — Povedal mu: Z tvojich úst ťa súdim, zlý sluha. Vedel si, že som prísny človek, beriem, čo som neodložil a žnem, čo som nesial. A tak prečo si nepoložil môj peniaz na stôl peňazomencov, aby som si ho po návrate prevzal aj s úrokmi? — Vtedy povedal tým, čo tam stáli: Vezmite mu minu a dajte tomu, čo má desať mín. Oni mu však povedali: Pane, desať mín má! — Hovorím vám, každému, kto má, dá sa; a tomu, čo nemá, vezme sa i to málo čo má. A tých mojich ne-

priateľov, čo nechceli, aby som nad nimi kráľoval, doved'te sem a pozabíjajte predo mnou!«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti: Ježiš bol na ceste do Jeruzalema. Prešiel okolo Jericha, okolo mesta paliem, odkiaľ do Jeruzalema nebolo už ďaleko. Po ceste vyliečil slepého. Všetci, čo to videli, sú nadšení a všetci sú presvedčení, že Ježiš je naozaj tým, za koho ho považuje uzdravený, keď hovorí: Syn Dávidov — t. j. Mesiáš. Kráľovstvo Božie sa teda blíži. Nadšenie neutíchlo ani vtedy, keď Ježiš zašiel k hlavnému mýtnikovi Zachejovi, aby ho obrátil. Neutúchalo ani vtedy, keď Ježiš zkorigoval falošné predstavy o Božom kráľovstve, hovoriac: »Dnes sa dostalo spásy tomuto domu, lebo Syn človeka prišiel hľadať a spasíť, čo bolo zahynulo.« Poukázal tak na to, že kráľovstvo Mesiášovo nemá prísť s vonkajšou slávou, ale v srdci každého človeka, ktorý svoje povinnosti horlivo vykonáva. Opísanie trestu nehodných sluhov je Ježišovou odpoveďou na šomranie ľudu, ktorý mu vytýkal, že »prijal pohostinstvo u hriešneho človeka«.⁽²⁾

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi svojou milosťou pomohol dobre a múdro zúročiť jeho prirodzené a nadprirodzené dary.

⁽¹⁾ Lk 19, 11—27.

⁽²⁾ Lk 19, 8.

Ak je nám tu niečo nejasné, určite to pochopíme, keď sa trocha oboznámime s vtedajšími politickými pomerami.

V Palestíne mohol panovať iba človek, poverený cisárom. Len čo sa teda trón uprázdnil, putovali do Ríma všetci, ktorí si nárokovali právo na trón. Išiel teda i Archelaus, na ktorého toto podobenstvo do slova pristane, aby získal dedičstvo otcovo. Židia ho považovali za nemilosrdného, ako vidno i z toho, že sv. Jozef, keď sa dozvedel, že »v Júdsku panuje Archelaus, bál sa ta ísť«.⁽³⁾ Židia preto vyslali k cisárovi posolstvo, aby zamedzili Archelausovo ustanovenie vladárom: »Nechceme, aby on kráľoval nad nami!«⁽⁴⁾ Cisár však nedbal: Archelaus vrátil sa z Ríma ako panovník a svojou krutosťou dokázal, že je hodným následníkom Veľkého Herodesa. Ani cisár to dlho nestrpel a dal ho po deviatich rokoch do vyhnanstva.

Pretože v podobenstve ide jedine o to, aby bolo dosiahnuté cieľa, netreba sa nám pozastavovať nad tým, že sa tu Ježiš, len

⁽³⁾ Mt 2, 22.

⁽⁴⁾ Lk 19, 14.

aby nás poučil, prirovnáva k Archelausovi alebo inému pretendentovi na trón.

Tou ďalekou krajinou, kam Ježiš odchádza, je nebo. Tu Ježiš naozaj preberie na Otcovej pravici moc nad celým svetom, ako to bol Žalmista predpovedal: »Požiadaj odo mňa a dám národy tebe za dedičstvo a do vladárstva tvojho končiny zeme.«⁽⁵⁾

Sluhovia, ktorým sveril majetok, sú predovšetkým jeho učeníci, ale tiež každá nesmrteľná duša, ktorá je preto povinná, dary Božie dobre využiť.

Ale nespokojnosť trvá i podnes. Dnes azda viac ako kedykoľvek predtým počuť, že »nechceme, aby nad nami ten panoval«. A on dobre vie, kto je mu nepriateľom. Vráti sa v posledný deň a vtedy podľa slov Žalmistu: »Železným prútom ich bude spravovať a ako hrnčiarsku nádobu ich rozbije.«⁽⁶⁾ A predzvesť súdu doľahla na Židov už v roku 70. po Kr., keď Rimania zničili stále sa búriace mesto. Podľa Flavia zahynulo vtedy asi milión Židov, z čoho veľmi mnohí na kríži.

⁽⁵⁾ Ž 2, 8.

⁽⁶⁾ Srovn. Ž 2, 9.

V podobenstve o minách ide o malé sumy, lebo mina je nie viac, ako dnešných 300 korún.

Môžeme preto rozjímať o vernosti v malých veciach, čo asketickí spisovatelia nazývajú »cura minorum«.

Duše, idúce za dokonalosťou nemajú zanedbávať ani malé veci, lebo práve v nich sa najviac prejavuje viera a čínorodá láska, ale i česť a sláva. Byť verným v malom

a) je veľmi ťažké. Je ľahšie, vykonať za Boha tu a tam veľkú vec, než byť stále presným v maličkostiach. Podľa sv. Františka Sal. veľká vernosť k Bohu prejavuje sa v malých veciach, nedokonalá vernosť vo veľkých. Potlačiť v zárodku zlé náklonnosti, byť presný v malichernostiach hraničí s martýrstvom.

b) Vernosť v malých veciach obohacuje a zveľaďuje dušu. Podľa sv. Ambróza: Obchodníci bohatnú zväčša na maličkostiach a podľa sv. Augustína: »Z mnohých zrníek piesku bude hora, z mnohých potokov rieka, z mnohých domov mesto a z mnohých stromov lesy. Ak chceš byť veľký, začni z mála.« Keď vykonám všetko presne, za

jediný deň môžem nasbierať celý poklad. Tým viac teda za rok, za celý život. To je tajomstvom svätých. Svätá Terezka zbohatla duševne tak nepozorovane, že jedna jej spolusestra si položila otázku: Či po jej smrti ostane vôbec niečo, čo by — podľa zvyku karmelitánok — bolo hodno pre spásu duší zaznamenať?

Nádhera japonského mesta Nik-ko vďaka za svoju krásu predovšetkým cedrovej aleji. Akýsi Japonec stále rozmýšľal, čo by mohol urobiť v prospech svojej domoviny. Zasadil preto cedrové semená a starostlivo opatroval mladé stromy. Správa mesta, keď uznala, aké dôležité je to pre mesto, prevzala stromy do svojej opatery a alej sa stala neskoršie pýchou celého mesta.

Svojimi malými skutkami sme rozširujeme pre nebo. Ale musíme využiť každú minútu. Za niekoľko minút, ba i za niekoľko sekúnd môžeme si zaslúžiť večnú slávu. Kancelár D'Aquesseau priznal sa pred biskupom Dupanloupom, že svoje najslávnejšie knihy napísal za tie minúty, keď čakal, kým mu donesú obed. A na druhej strane zpomedzi malých chýb je nepresnosť chybou najväčšou.

3. »Kto si malých vecí neváži, pomaly zahynie.«⁽⁷⁾

Nezabúdajme, že nepatrné chyby, ktoré sotva zbadáme, bývajú predzvesťou a príčinou pádu. Kto vie bez výčitky svedomia prekročiť pravidlá skromnosti, mlčania, chudoby a poslušnosti, tak skončí, ako človek, ktorý neopravil zavčasu trhliny svojho domu, ktorými vtekala dažďová voda. Začiatkom veľkých pádov bývajú bezvýznamné myšlienky, maličká zvedavosť. Diabol je ako drevorubač: začína malým klínom.

Rozhovor s Pánom. Prosím, aby bol ku mne milosrdný a trpezlivý, aby mi odpustil aj malé chyby. A ja sľúbim, že odrobinky dobrých skutkov, obetí a sebazaprení starostlivo budem shromažďovať, lebo »zo zvyšných odrobíniek nasbierali dvanásť plných košov«⁽⁸⁾ a z nich sa ujde i mne, i každému.

Budem presný i v maličkostiach, a to hlavne v tých veciach, na ktoré ma Pán Boh v svedomí už viac ráz upozorňoval.

⁽⁷⁾ Sir 19, 1.

⁽⁸⁾ Mt 14, 12.

XLII.

Neužiteční sluhovia.

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Ak voľakto z vás má sluhu, čo orie alebo pasie stádo, či mu povie, keď sa vráti s poľa: Pod' chytro a sadni si za stôl? Či mu skôr nepovie: Priprav mi niečo na večeru, opáš sa a posluhuj mi, kým sa nenajem a nenapijem, a ty až potom jedz a pi? Vari vďakou bude zaviazaný oproti sluhovi, že urobil, čo sa mu rozkázalo? Nemyslím. Tak aj vy, keď všetko urobíte, čo sa vám rozkázalo, povedzte: Neužiteční sluhovia sme. Urobili sme, čo sme boli povinní urobiť.«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Za posledných dní, strávených v Perey Ježiš — podľa sv. Lukáša — viac ráz napomínal svojich učeníkov. Hovoril — medzi iným — o viere, ktorá ich uspôsobí robiť zázraky. »Ak máte čo len toľko viery, ako je horčičné semeno a poviete tomu figovníku: Vytrhni sa aj s koreňom a presad' sa do mora! — počúvne vás.«⁽²⁾

⁽¹⁾ Lk 17, 7—10.

⁽²⁾ Lk 17, 6.

Aby však apoštoli nespýšneli, napomína ich súčasne na pokoru.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána Ježiša, aby mi dal pokoru, aby som sa neuspokojil tak dlho, kým ju — s jeho pomocou — nedosiahnem.

1. Smysel podobenstva.

I pre toto nádherné podobenstvo čerpá Ježiš látku zo života dediny. Hovorí o skromnom hospodárovi, majúcom iba toľko služobníkov, že práve stačili obrobiť pole a zaopatriť dobytok.

Hoci sluhovia robili celý deň a sú ustať a hladní, pán ich neposadí hneď za stôl, ani ich neposiela na zaslúžený odpočinok. Musia prv dokončiť prácu v dome, pripraviť večeru pánovi a obslúžiť ho. A za to všetko ani ich nečaká nejaká zvláštna odmena alebo pochvala, lebo to je ich samozrejmovou povinnosťou. Slovom: »Nemyslím, že (voľakto) vďakou bude zaviazaný oproti sluhovi, že urobil, čo sa mu rozkázalo« Ježiš je ďaleko od toho, aby schvaloval nevďačnosť; on konštatuje iba skutočnosť.

Lebo úlohou podobenstva je iba odporúčať a zdôrazňovať čnosť, ktorá mu prirást-

la k srdcu a ktorú sám tak rád praktizoval a odporúčal: »Učte sa odo mňa, lebo som tichý a ponížený srdcom!«⁽³⁾ U svojich učeníkov chce vidieť iného ducha ako u farizejov, ktorí sa iba na svoje dobré skutky a zásluhy odvolávali.

V pokore majú Ježiša nasledovať hlavne tí, ktorých si on vybral za spolupracovníkov. Je možné, že tieto požiadavky zdajú sa byť niekedy veľmi ťažké a vyžadujú hrdinskej čnosti. Ale nech je pred nami neustále Kristov príklad a nech nás posilňuje láska. Či to je nie pekné, keď sa i my podujmeme bez ponasov na všetko, čo od nás žiadajú predstavení, keď pokladáme za zisk všetko, čo sme na oltár lásky a poslušnosti obetovali. A pritom ani nečakáme zvláštnu odmenu a uznanie. Tým viac myslí na nás »náš Otec, ktorý vidí skryté veci a odplatí nám«.⁽⁴⁾

2. »Neužitoční sluhovia sme.«

Upozorňuje nás to na správne ocenenie seba samého a na pokoru.

Čo je pokora? Podľa definície svätej Terezky: Pokora je pravda.

⁽³⁾ Mt 11, 29.

⁽⁴⁾ Srovn. Mt 6, 4.

a) Základom pokory je správne poznanie seba samého. Čím si? Stvorením. Čím bolo tvoje telo a čím bude? A čím je teraz? »Príbytkom mnohých nemocí«, pareniskom ponížujúcich vášni.

Na náhrobnom kameni Dr. Pavla Sorbay v dóme sv. Štefana vo Viedni je nápis: »Bol som hudobníkom, rečníkom, filozofom, vojakom, lekárom, profesorom, rektorom univerzity i žobrákom — a teraz som ničím.« A tvoja duša? Bola kedysi ničím a teraz — hlavne ak je otrokyňou stále sa opakujúceho hriechu — je často doráňaná, pokrytá hnisom. Celú tvoju hodnotu iba Božia všemohúcnosť drží nad priepasťou.

I v stave milosti si iba »neužitočný sluha« a smelo môžeš o sebe povedať: »Milosťou Božou som tým, čím som.«⁽⁵⁾ Každé stvorenie je bezpodmienečne závislé a samo od seba na nič neschopné. Kto teda hľadá sám seba, čo vlastne hľadá? Nič nehľadá a utopí sa vo vlastnej ničotnosti.

Toto je základom pokory a preto sú ľudia hlboko mysliaci a veľkí naozaj pokorní.

⁽⁵⁾ 1 Kor 15, 10.

b) Druhým fundamentom pokory je vôľa. Pravdu nestačí iba poznať, pravdu treba i milovať. Človek sa má tešiť, že v porovnaní s Bohom je iba atomom. Až vtedy, keď sme si to uvedomili, zjaví sa pred nami nekonečná veľkosť Boha. Pravá pokora prejavuje sa hlavne tým, že bližného si ceníme na viac ako seba. A keď sa nad nami iní povyšujú, teší nás táto pravda. Vtedy si máme pomyslieť: Keby ma dobre poznali, ešte za menej by ma mali.

Pokorný sa nikdy nevystatuje a nehovorí preto bez príčiny o sebe. Rád berie na seba prácu ale slávu prenechá inému.

3. Prednosti pokory.

a) Pokora, ak je úprimná a pevná, prináša pokoj. Pokora uspokojí myseľ, ktorá — ako zdroj pravdy — s nepravdou (a nepravdou je každá pýcha) sa nemôže smieriť. Tvoj rozum sa nikdy neuspokojí s tvrdením, že dva a dva je päť. Práve tak sa nesmieri ani s tým, že ťa považujú za viac ako si a čím si. Tu v tebe vždy kričí niečo: To je nie pravda!

b) Pokora je nekonečne milá Bohu, a to preto, že on sám je Pravda. »Pokora po-

otvára všetky póry duše pre milosť Božiu.« A milosť prinesie hojnú úrodu. Keď sv. Pavol hovorí o »ovocí ducha«, myslí akiste na hojnú úrodu milosťou ovlažovanej pokornej duše. »Ovocie ducha je však: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, láskavosť, dobrotivosť, zhovievavosť, miernosť, vernosť, skromnosť, zdržanlivosť, čistota.«⁽⁶⁾

c) Pokora sa každému páči, každého odzbrojí, s každým nás spriatelí. Je znakom ozajstnej veľkosti. Podľa Kreitena: »Pyšný medzi veľkými je práve tak vzácny, ako pokorný medzi prostrednými.«

Slávny Newton sám sa priznáva: »Som ako dieťa, hrajúce si na brehu mora: Nájdem občas rakovinku, ale nekonečné more nepreskúmam.« Každý to môže o svojich vedomostiach doslova povedať.

Kanoník Kopernik, keď sa hovorilo o jeho sústave, skromne odmietol chválu: »To je nie moja sústava, ale Bohom ustanovený poriadok.«

d) Iba pokora vie vzbudiť v nás ambíciu, urobiť za Boha niečo veľkolepého a nebáť sa rizika, nebáť sa prípadného neúspechu a zahanbenia. Pokora je tá čnosť,

⁽⁶⁾ Gal 5, 22—23.

ktorou sa stávame dôstojným príbytkom Boha pri sv. prijímaní. Pokornému neide o jeho slávu, ale o slávu Boha.

V rozhovore s Pánom prosím, aby učinil moje srdce podobným svojmu, t. j. čistým a pokorným.

Urobím predsavzatie, že dnes budem dbať úzkostlivo na pokoru; odožením od seba každú pýchu a nebudem hovoriť o sebe.

XXI. nedeľa po Svätom Duchu.

XLIII.

Milosrdný Samaritán.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Ježiš sa ujal slova a hovoril: Istý človek sostupoval s Jeruzalema do Jericha. Padol do rúk lotrom a tí ho ozbíjali, zranili, potom odišli a zanechali ho polomŕtveho. Náhodou sostupoval tou cestou istý kňaz, ktorý ho zazrel, ale ho obišiel. Podobne aj levita, keď bol pri tom mieste a videl ho, pokračoval v ceste. No prišiel

k nemu akýsi cestujúci Samaritán, a keď ho zazrel, ulútilo sa mu ho. Pristúpil k nemu, obviazal mu rany a nalial na ne oleja a vína. Potom ho vyložil na svoje hoviadko, doviedol ho do hostinca a postaral sa oň. Nasledujúceho dňa vyňal dva denáre, odovzdal ich hostinskému a povedal: Staraj sa oň a ak vynaložíš naň viac, zaplatím ti to, keď sa vrátim. — Ktorý z týchto troch zdá sa ti byť bližným tomu, čo upadol medzi lotrov? On odpovedal: Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo. Odpovedal mu Ježiš: Choď a rob podobne!«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. Okolnosti. Pán Ježiš bol asi na ceste do Jeruzalema, kde chcel stráviť svoje posledné sviatky. Obišiel Samáriu, kde ho nechceli prijať a po druhom brehu Jordána došiel až k Jerichu. Tu prešiel riekou a dal sa na cestu, asi 25 km dlhú, do Jeruzalema. »Tu vstal istý zákoník, aby ho pokúšal a povedal: Učiteľ, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?«⁽²⁾ A na túto otázku — podľa Ježišovho návodu — zákonník si sám odpovedá: Miluj Pána Boha a svojho bližného. A na ďalšiu otázku: A ktože mi je bližný? — Ježiš odpovedá podobenstvom.

(¹) Lk 10, 30—37.

(²) Lk 10, 25.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím od Boha milosť skutočnej a čínorodej lásky k bližnému.

1. Smysel podobenstva.

Jeden z účinkujúcich je tu Samaritán, teda nie Žid, ba čo viac, kacír. Že ako sa tie dva národy neznášaly, vidno i z toho, že Ježišovi nepriatelia nemohli nájsť pre neho väčšiu pohanu, než že ho nazvali »Samaritánom a čertom posadlým.«⁽³⁾ Druhý účinkujúci je neznámy, ale bezpochyby židovskej národnosti. Keď ide o to, pomôcť, podľa Ježiša stačí, že je niekto na pomoc odkázaný. Nešťastník bol napadnutý práve na ceste z Jericha do Jeruzalema. Je možné, že ide o skutočný prípad, čo možno tým viac predpokladať, že cesta vedie hornatou krajinou, plnou priepastí a jaskýň, kde podobné prepady boli veľmi časté, ba ani dnes nie sú zvláštnosťou. Že medzi pocestnými boli i kňazi a leviti, dosvedčuje, že v Jerichu ich bolo mnoho a odtiaľ si prinášali jedlo, keď mali konať službu v chráme. Ježiš stavia židovské kňazstvo do veľmi nepriaznivého svetla,

⁽³⁾ Srovn. Jn 8, 48.

čiastočne asi preto, že židovskí kňazi aj tak nemali dobrú povest a ďalej preto, že im chcel vytknúť šovinizmus a úzky rozhľad. Mohlo to byť v predvečer soboty, keď podľa farizejskej morálky bolo dovolené pomáhať len vtedy, ak išlo o nebezpečenstvo života. Aj Talmud predpisuje: »V sobotu je zakázané naprávať zlomený úd. Ak si niekto vytkol ruku, či nohu, v sobotu si nesmie prikladať studený obklad.« Aby sa teda vyhli tak chúlostivej situácii, kňaz i levita neberú jednoducho na vedomie, že pri ceste leží ranený. Ale Samaritán, v očiach Židov kacír a nepriateľ, na všetko zabúda. Pamätá iba na jedno: I to je človek, Božie stvorenie ako ja a je na mňa utisnutý. Sostupuje preto s hoviadka, vyberá olej a víno, čo v Palestíne i teraz pokladajú za samaritánsky balzam. Vyčistí, dezinfikuje, obviaže rany nešťastného človeka. Keď mu poskytol prvú pomoc, posadil ho na svoje zviera a doviedol ho do najbližšieho hostinca. Na tejto ceste sú i teraz dva také primitívne hostince, a jeden z nich, tzv. Khan Chadrugan je podľa podania miestom, kde sa dej, opísaný v podobenstve, odohral. Samaritán dal hostinskému dva

denáre, t. j. asi dvojdennú mzdu, čo na vtedajšie pomery bolo bohatou odmenou za dvojdenné zaopatrenie raneného. Milosrdný samaritán počítal asi s tým, že sa tretí deň vráti a na zpiatočnej ceste z Jeruzalema uvidí, čo sa dá robiť s raneným, ktorého mu Božia Prozreteľnosť poslala do cesty.

»Samaritánov krčah stal sa tak symbolom kresťanského milosrdenstva.« (Szentiványi.)

2. Poriadok lásky.

Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi hlása celkom nový náhľad na pojem bližného. Rimania a Gréci za najbližšieho (proximus) pokladali iba svojich spoluobčanov. Židia, pod vplyvom rabínskych škôl, videli bližného iba v Židovi, ktorý sa podrobil Tóre a obriezke. Kto sa tomu obradu do roka nepodrobil, bol opovrhovaným gojom, ako ostatní pohani. Ježiš v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi vyhlasuje, že to, kto je mi najbližším, určujú okolnosti. Nech je to ktokoľvek, ak mu ide o život, mám mu pomôcť, i keby som pri tom i vlastným životom riskoval. Ak

je niekto v núdzi, nemám mu, i keby ma to stálo veľa obetí, odprieť pomoc. To, pravda, neznamená, že poriadok, určený rozumom i prírodou, netreba zadržať. Tak v rovnakej núdzi máme dať prednosť tomu, ku komu nás viažu rodinné, duševné alebo spoločenské sväzky. Na prvom mieste sú teda rodičia, potom deti, manželka, pokrvní a ostatní príbuzní. Pri sväzkoch duchovných majú prednosť katolíci, rehoľní bratia, so strany farára veriaci.

Skôr treba pomáhať spoluobčanom ako cudzincom. Ale tento poriadok treba zadržať iba potiaľ, kým krajná núdza neurobí najbližším iného.

3. Spôsob lásky.

Pohnútkou pri pomáhaní bližnému nemá byť iba prirodzená sústrasť, ale i vo viere v Boha prameniaca láska. »Náhle vzplanutie plameňa lásky nájdeme na každom ohnisku, ale večnú lampu čínorodej lásky iba v svätyni viery.« (Faulhaber.) Dávajme však dobrý pozor, aby pýcha a ctižiadosť neznehodnotily cenu tej vzácnnej čnosti!

Brazilský cisár Don Pedro rozhodol sa vo svojom sídle postaviť nemocnicu. Ale sbierka prebiehala so slabým úspechom. A tu cisár vyhlásil: Kto dá 100.000, dostane sudcovstvo, kto dá 250.000, dostane titul grófa. — A nemocnica bola ihneď pod strechou. Na pamätnú tabuľu nemocnice cisár dal potom napísať: »Ľudská ctižiadosť — ľudskej biede.«

Robme dobré i vtedy, ak je to spojené s obeťou. »Almužna, ktorá ma nič nestojí, pre ktorú sa mi netreba ničoho zriekať, pred Bohom má veľmi malú cenu.« (Kolping.)

Jonatána Swifta vyzvali raz, aby prehovoril na otváraní akejsi dobročinnnej sbierky. Swift sa podujal a povedal iba toto: »Kto sa zmiluje nad chudobnými, požičiava — podľa sv. Písma — Bohu. Ak vám taká záruka postačí, dávajte!« A úspech predstihol každé očakávanie.

Rozhovor s Pánom. Prosím si od neho takého ducha milosrdenstva, akým bolo naplnené jeho Srdce. Sľubujem, že nebudem skúpy ani v hmotnej ani v duchovnej almužne. Nájdem si dnes príležitosť, aby som niekomu urobil dobre.

XLIV.

Milosrdný Samaritán.

B)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

Podľa výkladu svätých otcov, podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi pekne sa dá aplikovať i na Ježišovo vykupiteľské dielo.

1. »Istý človek padol lotrom do rúk.«

Ja som tým človekom, čo padol do rúk lotrom. Sostúpil som so slnečného Jeruzalema duševného pokoja a milosti, aby som si našiel pozemské blaho, symbolizované premenlivým mesiacom Jericha. Príčinou toho sostupu, lepšie rečeno sošmyknutia, je nezriadené lipnutie na pozemských veciach. Sotva čo sa u niekoho táto nezriadená túžba zreteľne prejaví, hneď aj cíti, že sa dostal medzi lotrov. Lotrami sú zlí duchovia, ktorí, spolčení so skaze-

ným svetom, snažia sa v nás prebudiť vášne: pýchu, chamtivosť a smyselnosť.

Tá sberba olúpi ma potom o všetko, olúpi ma o milosť, o lásku Božiu, o dary Ducha Svätého. Je šťastím, ak mi aspoň viera a nádej ostane, i keď sú iba ako plameň dohárajúceho lampáša, ale bez horlivosti, bez čistoty.

Lotri vykonali dôkladnú prácu. Akoby sa boli riadili heslom: »Exinanite, exinanite, usque ad fundamentum!« — doslovne: »Vyprázdnite, vyprázdnite do základov!«⁽¹⁾ Poranili dušu hriechom, zatemnili rozum a zoslabili vôľu. Častý pád, hoci len do všedného hriechu, akoby omráčil dušu, ktorá potom iba živorí a nevie sa spamätať.

Zkontrolujem, či azda nie som obeťou všedných hriechov aj ja. Ak by to tak bolo, je tým smutnejšie, že sám som si na vine, lebo som sa neriadil radou: »Čertovi sa vzoprite a utečie od vás!«⁽²⁾ Nevolať som o pomoc... svätých a anjelov, hoci som vedel, že »viac ich je s nami ako s nami.«⁽³⁾

⁽¹⁾ Ž 136, 7.

⁽³⁾ 4 Kr 6, 16.

⁽²⁾ Jud 4, 7.

**2. »Sostupoval tou cestou istý kňaz,
podobne i levita ... ale ho obišiel.«**

Ktože mi pomôže? »Obzeral som sa a nebolo pomocníka, hľadal som, a nebol, kto by pomáhal.«⁽⁴⁾ Chcel by som sa azda vyliečiť, ale nenachádzam milosrdného Samaritána. »Nemám nikoho.«⁽⁵⁾

Sú azda i takí, čo by mi radi pomohli, ale nemôžu, iní by zas mohli, ale nechcú. Nechcú, lebo sa starajú len o svoje veci, »hľadajú len svoje a nie Krista Ježiša«.⁽⁶⁾ Za jablkom alebo slivkou by sa aj zohli, ale mne ruku nikto nevystrie.

Iní sa zas nestarajú o moju dušu preto, lebo sa obávajú, aby i sami nepadli do rúk lotrov ... azda i preto, že sú biedy a nešťastia, kde nijaké stvorenie nepomôže. Je však ktosi, ktorý vie a chce pomôcť. Ty si to, Pane, ten milosrdný Samaritán. Ty si sostúpil s nebeského Jeruzalema do tohto pozemského Jericha, a viem, že ma neobídeš, veď si ty »strážcom« (Samaritán znamená doslova strážca) každého, kto na

⁽⁴⁾ Iz 63, 5.

⁽⁵⁾ Jn 5, 7.

⁽⁶⁾ Fil 2, 21.

seba samého nedáva pozor. Pozdvihni ma a ochraňuj, aby som sa nedostal do rúk lotrov i druhý raz! »Ak Pán nechráni mesto, darmo bdie ten, kto ho stráži.«⁽⁷⁾ Mojžiš a proroci ma obišli a nevedeli pomôcť, podobne i mnohí zákonníci a farizeji. Len ty, Pane, ktorý si »prechádzal krajom, dobre robil a všetkých diablom posadlých vyzdravoval«,⁽⁸⁾ mi môžeš pomôcť. Vďaka ti za to, Pane, večná vďaka!

3. »Pristúpil k nemu a obviazal mu rany.«

Náš dobrotivý Pán a milosrdný Samariťan neostane iba pri sústrasti. On »príde« a pomôže, lebo my, bez jeho milosti, ani krok nespravíme.

»Ty mi obviažeš rany a naleješ na ne oleja.« Veru, keď si sa ty dostal medzi lotrov a oni ťa pribili na kríž, nik ti neoviazal rany. Ale ty prichádzaš a neštítiš sa dotknúť sa hnisavej rany a oviazať ju svojou milosťou. Víno je symbolom štiplavej prísnosti, ktorá však dezinfikuje. Olej znamená krotkosť, ktorou oplývaš v sviatosti pokánia. Posilni ma svätým vínom tvo-

(7) Ž 126, 1.

(8) Sk 10, 38.

jich večných právd a pomaž ma olejom útechy. — Ale ty sa ani s tým neuspokojíš: Vyložíš ma, svätý Baránok Boží, na svoje hoviadko a berieš farchu mojich hriechov na seba.

Dovedieš ma do hostinca, v ktorom jasne poznávam Cirkev. Jej hospodára, svätého Otca a jeho kňazov poveríš, aby sa o mňa, na tvoj účet, starali. A ty im to zaplatíš, keď sa vrátiš.

Rozhovor s Pánom. V Taliansku bolo kedysi sdruženie »bratov milosrdenstva«. Títo ľudia skutky milosrdenstva vykonávali úplne zahalení, aby ich pri vykonávaní dobrých skutkov nik nepoznal.

I ty si, Spasiteľu môj, takým bratom milosrdenstva, ktorý svoje skutky milosrdenstva vykonávaš zahalený v Eucharistii. Verím, že ma vidíš z tabernákula nie len očima, ale i srdcom. A to je pre mňa veľmi dôležité. Pozri na mňa nie iba okom spravodlivosti, ale i okom milosrdenstva, uzdrav ma a vezmi ma so sebou do nebeského Jeruzalema.

Urobím predsavzatie, že pri každej návšteve sviatosti Oltárnej odovzdám sa do opatery božského Samaritána a budem ho

tiež nasledovať. Neprejdem okolo svojho brata bez toho, aby som ho aspoň pohľadom nepotešil.

UTOROK.

XLV.

Nespravodlivý správca.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Bol istý bohatý človek, čo mal správcu. Toho obžalovali u neho, že márne jeho majetok. Zavolať si ho a povedal mu: Čo to počúvam o tebe? Vyďaj počet zo svojho správcovstva, lebo už viac nemôžeš byť správcom. Vtedy si správca povedal: Čo urobím, lebo mi môj pán berie správcovstvo? Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím. Viem, čo urobím, aby ma prijali do svojich domov, keď ma zbavia správcovstva. Povolal dlžníkov svojho pána po jednom a prvému povedal: Koľko dlhuješ môjmu pánovi? On odpovedal: Sto kadí oleja. Povedal mu, ber svoj úpis, sadni si a napíš päťdesiat! Potom i druhému povedal: A ty koľko dlhuješ? On odpovedal: Sto meríc pšenice. Povedal mu: Ber svoj úpis a napíš osemdesiat. I pochválil pán ne-

spravodlivého správcu, lebo si opatrne počínal. Synovia tohto sveta sú veru opatrnejší oproti seberovným ako synovia svetla. I ja vám hovorím: robte si priateľov z márnej mamony, aby vás, keď sa pominiete, prijali do večných stánkov!«⁽¹⁾

Druhé prípravné cvičenie. O okolnostiach, za ktorých toto podobenstvo odznelo, z evanjelia sa nič nedozvedáme. Je však pravdepodobné, že bolo to ku koncu Ježišovho verejného účinkovania, v týždni po sviatku posviacky chrámu. Poslucháčmi boli asi apoštoli, učeníci, farizeji a pravdepodobne aj mýtnici a iní hriešnici.

Tretie prípravné cvičenie. V intenciách Božského Spasiteľa prosím si čnosť múdrosti, hlavne v duchovných veciach.

1. Smysel podobenstva.

Toto podobenstvo počnúc od dôb Juliána apostatu bolo už mnohým na pohoršenie a je ozajstným kameňom úrazu vykladačov Písma. Ale keď si uvedomíme, že každé podobenstvo kryje sa so skutočnosťou iba v tom, čoho práve je podoben-

⁽¹⁾ Lk 16, 1—9.

stvom, kdežto ostatok je iba ozdobou, ktorá podobenstvo iba zpestruje a robí ho pochopiteľnejším, ľahko ho pochopíme. Ježiš čerpá opäť len zo života a poukazuje na to, ako múdro si počína svet vtedy, keď mu ide o hmotný záujem. V tom nám svet môže byť príkladom, ako treba postupovať, keď ide o duševný pokrok, o čnosť, o večné blaho.

Bohatým človekom je cisár, ktorý poveril svojich správcov — miestodržiteľov, akým bol aj Pilát, správou zeme a dôchodku. Ale miestodržiteľia, spolčiac sa s nájomníkmi, gazdovali nie raz pre seba. I správca v podobenstve bol taký. A keď sa dozvedel, že mu prišli na jeho machinácie, robil chytro ústupky, aby mu boli nájomníci povďační, keď bude zbavený úradu. Pravda, i táto machinácia vyjde raz najavo. I keď ju Ježiš neschvaľuje, uznáva, že správca jednal zle síce, ale z vlastného stanoviska rafinovane. A Ježiš pokračuje: Vidíte, akí sú synovia sveta múdri oproti sebe rovným? Sú vynaliezaví v hriechu, i keď je im na záhubu. A vy prečo nie ste múdri v čnosti, ktorá je na spasenie? Robte si priateľov z márnej mamony, t. j. z majetku a bohatstva.

Činíte to vtedy, keď správne užívate svoj majetok, t. j. keď dávate almužnu. A keď vyjdete zo života, splní sa i na vás, že »almužna od každého hriechu, i od smrti oslobodzuje a nedopustí, aby duša prišla do temnosti«. ⁽²⁾

Keď Ježiš hmotný majetok nazýva márnou mamonou, to ešte neznamená, že každý súkromný majetok je nespravodlivý. Ježiš nás iba upozorňuje, že »tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a osidiel, do nerozumných a škodlivých žiadostí, ktoré ľudí pohružujú do záhuby a zatraťenia«. ⁽³⁾

Hmotný majetok je márný nie iba preto, že býva príčinou márnivosti a falše, ale i preto, že mnohých oklame. Nedáva, čo sľúbil. Sľubuje bezstarostný, spokojný život a dáva nespokojnosť.

Keď S. M. Rotschild zomrel vo Viedni, zanechal 900 miliónov korún, a hľa, za jeho života nik ho nevidel veselého.

Zemské dobro je falošné i preto, lebo sa od nás — skôr-neskôr — ale v hodinu smrti určite odvráti.

Dajme sa však do podrobností.

⁽²⁾ Tob 4, 11.

⁽³⁾ 1 Tim 6, 9.

2. »Bol istý bohatý človek, čo mal správcu.«

Kto je ten bohatý človek? Bezpochyby sám Pán Boh. Jeho majetkom je nebo a zem i všetky poklady sveta. Keď sa raz sv. Pavol z Križa prechádzal po poli, opýtal sa priateľa: »Či je ten majetok?« Priateľ mu povedal majiteľovo meno, ale Pavol akoby nepočul: »Čie?« — a sám odpovedal: »Ty ma nechápeš. Všetko je Božie.«

Inokedy zas povedal: »Či nepočuješ, čo vravia listy a kvetiny? Milujte Boha, milujte Boha...«

Boh má trojaký majetok: Jeden na úžitok tela, druhý na obohatenie duší a tretí na doplnenie jeho večnej slávy a blaženosti, lebo Boh je »bohatý na zmilovanie«.(⁴)

Správcom som ja a mám si to dobre zapamätať: Som iba správcom a nie hospodárom. Zo všetkého, čo mi bolo sverené, budem musieť vydať počet. A Božia Všemohúcnosť má v dobrej evidencii všetko hmotné i duchovné, čo mi bolo sverené a vie dobre, ako som to využil.

Márnim ten majetok vtedy, keď ho používam proti Božím príkazom a na zlé.

(⁴) Ef 2, 4.

Márnim jedlo, keď som lakomý a nestriedmy, márnim svoj odev, ak ho staviam do služieb márnomyseľnosti a smyselnosti, márnim peniaze, ak ich používam na škodu svätej chudoby. Musím si dať pozor, aby som svoj život, svoje zdravie, svoj čas a svoje schopnosti nepremárnil, lebo všetko je Pánovo. A on žiada, aby som to užíval rozumne, v prospech svoj a svojich bližných.

3. »Tohto obžalovali u neho.«

Podľa latinského textu doslovne »posramotili mu dobré meno«. Naše dobré meno a česť závisí však nie od ľudí, ale od našich skutkov. Česť mi ostane, i keď ma hania a osočujú. A na druhej strane, čo mi pomôže, ak mi stavajú pomníky, keď nemám cti pred Bohom? Na mnohé zašlé »hviezdy« pristanú slová sv. Augustína: »Chvália ich, kde nie sú, ale mučia ich tam, kde sú, v pekle.« — »Kto sa teda chváli, nech sa v Pánovi chváli.« »Nie ten, kto sám seba odporúča, má vyskúšanú čnosť, ale ten, koho Pán odporúča.«⁽⁵⁾

⁽⁵⁾ 2 Kor 10, 17—18.

Rozhovor s bohatým Pánom. Prosím, aby som vedel všetko bohatstvo, čo mi bolo dané, tak užívať, aby som mohol hocikedy vydať počet.

V užívaní hmotného dobra budem sa riadiť pravidlom sv. Ignáca: tantum-quantum. To znamená, že všetkého užijem len toľko, koľko je potrebné na dosiahnutie Bohom mi určeného cieľa. Zachovám mieru vo všetkom: v jedení, v odpočinku, v čítaní i v práci.

STREDA.

XLVI.

Nespravodlivý správca.

B)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

- 1. »Čo to počúvam o tebe? Vydať počet zo svojho správcovstva, lebo už viac nemôžeš byť správcom!«**

Keď sa pán dozvedel o nevernosti svojho správcu, *predčasne* ho zavolať, aby sa s ním poráťal. Tak i Pán Boh — keď vidí,

že zneužívame jeho milosti — predčasne si nás zavolá. »Nehreš mnoho a nebuď bláznom, aby si neumrel pred časom.«⁽¹⁾ Kto vie, či nie pre našu nemravnosť dopúšťa Boh vojny, ktoré nás po každý raz zdecimujú. A činí tak nielen pre spravodlivosť, ale i z milosrdenstva: čím dlhšie by sme žili, tým hroznejšie peklo by sme si totiž zaslúžili.

Niekoho Boh zavolá náhle, akoby podľa stanného práva. Inokedy pošle napomenutie, vo forme nemoci. A to je pre nás žiadúce, za to môžeme byť iba povďační. »Oznám mi (to zn. nemocou) skrovný počet mojich dní.«⁽²⁾

Na nemocničnej posteli najlepšie pochopíme slová žalmistu: »Premýšľam o dňoch dávnych a večné roky mám na mysli. A rozjímam v noci v svojom srdci, a premýšľam a trápim svojho ducha. Či Boh zavrhne nás na veky: alebo či už nikdy viac sa nesľutuje.«⁽³⁾

Aký šťastlivý to človek, kto zavčasu počuje napomenutie: »Čo to počúvam o tebe?«

⁽¹⁾ Kaz 7, 18.

⁽³⁾ Ž 76, 6—8.

⁽²⁾ Ž 101, 24.

Počúvam, že »si popustil vo svojej prvej láske. Pováž, odkiaľ si klesol, kajaj sa a konaj prvotné skutky!«⁽⁴⁾

Počujem sťažnosti tvojich podriadených, že ich zanedbávaš, že sa o nich nestaráš. Počujem, že zatiaľ, čo si na vonok jemný a zdvorilý, s bratmi jednáš nevládne... A ešte mnoho iného počujem...

Také výčitky sú predzvesťou súdu, čo príde po smrti. To je to hrozné »Vyďaj počet!«

Podľa rímskeho katechizmu vo chvíli smrti duša bude postavená pred súdnu stolicu Boha a podrobí sa prísnemu rokovaniu o všetkom, čo človek kedysi vykonal a povedal. »Sotva sa nájde človek, ktorý by sa tak vášnivo držal hriechu, že ho ani pomyslenie na súd neodvráti.« Áno, bude to rokovanie a vyšetrovanie veľmi prísne. Akémusi chorému, ktorý si myslel, že je bez hriechu, lekár po vyšetrení roentgenom povedal: »Roentgenove lúče ukázaly, že máte veľmi čiernu dušu.« A to chorým natoľko otriaslo, že sa vyspovedal a zomrel usmierený s Bohom.

⁽⁴⁾ Zjav 2, 5.

»Pri zvláštnom súde Božia svätosť prejaví sa tak hrozným a nevýslovným spôsobom, že duše samé sa porovnajú mierou Božej lásky. a to i vtedy, keď sa tejto láske zprotivily, a samy sa posúdia.« (Guar-dini.)

Smrťou sa staneme všetci rovnými v hrobe, nie však vo večnosti.

»Bránou nebeskou — hovorí Milton — budú prepustení iba takí, ktorých už v nebi poznajú.« Ako kto zaseje, tak bude i žať. Boh nevypláca denne, ale bezchybne účtuje.

Slávny severoamerický štátnik Daniel Webster, keď sa ho raz opýtali, že na akom princípe je založená jeho politická činnosť, odpovedal: »Hlavnou mojou myšlienkou, ktorú mám stále na mysli, je pocit zodpovednosti pred Bohom a tá myšlienka všetko ostatné vyváža.«

2. »Čo urobím, kopaj nevládzem, žobrať sa hanbím?«

Tieto slová správcove sú nám príležitosťou, aby sme porovnali rozličné cesty spasenia. Sú takí, čo idú za spasením tvr-

dou cestou prísnosti, cestou odriekania a pokánia. To sú tí, čo kopú a hlboko zaryjú do svojej role. Ale táto cesta nie je pre každého. Zdá sa, že i apoštol myslí práve na to, keď hovorí: »Telesné cvičenie máličko osoží.«⁽⁵⁾ Iní si zas vstup do neba vyžobrajú: to sú tí, čo sa modlia a rozjímajú. Tento spôsob, i keď je nádherný, tiež nie je pre každého: Väčšina povolaní nedovoľuje dlhé rozjímania. A zdá sa tiež, že táto milosť je málo komu daná.

A pre tých, čo kopáť nevládzu a meditovať nemôžu, je ešte tretia cesta: Cesta telesných a duševných účinkov milosrdenstva. Na to asi myslí apoštol, keď píše: »V nábožnosti sa cvič! Telesné cvičenie máličko osoží, ale nábožnosť je vždycky užitočná, lebo má prislúbenia terajšieho a budúceho života.«⁽⁶⁾

3. »Robte si priateľov z márnej mamony!«

Máločo na svete páči sa tak Bohu, ako láska človeka k bližnému. Za lásku k bližnému Boh rád odpustí a dá hojnú milosť.

⁽⁵⁾ 1 Tim 4, 8.

⁽⁶⁾ 1 Tim 4, 7—8.

I v beznádejných prípadoch to býva poslednou záchranou.

Sv. Margitu z Cortony pravdepodobne iba almužny, ktoré bola rozdala, zachránily a pozdvihly.

A k tomu všetkému, účinky milosrdenstva robíme vlastne Bohu.⁽⁷⁾

Maliar Eugen Delacroix bol hosťom baróna Rotschilda. K akémusi obrazu potreboval typ žobráka a tak sa nazdával, že práve miliónárova tvár by mu bola najlepším modelom. Poprosil ho teda a barón súhlasil. Na druhý deň sedí už barón, vyobliekaný za žobráka, pred maliarom. Keď maliar na chvíľu odišiel, jeho priateľ, ktorý ho medzitým navštívil, poľutoval žobráka a dal mu niekoľko halierov. Miliónár to prijal, a keď mladík odišiel, informoval sa o ňom u Delacroixa; a keď sa dozvedel, že je to veľmi nadaný, ale chudobný chlapec, napísal mu toto: »Dobrý skutok prináša úroky. Peniaze, ktoré ste dali žobrákovi, vzrástly na 10.000 frankov. Prevezmite ich v mojej banke.«

A či Kristus nebude ešte štedrejší?

(7) Srovn. Mt 25, 40.

Buďme preto milosrdní. Ak nemáme hmotných prostriedkov, máme srdce, ktorého nesmierne poklady ležia nevyužíte. A s tým pokladom koľko priateľov, koľko zastáncov môžeme získať, Boha si nakloniť.

Podľa indickej legendy, akýsi sedliak, niesol na chrbte vrece pšenice a stretol sa s Pánom Bohom. Boh prosil od neho iba zrnko pšenice. A sedliak vyhľadal to najmenšie zrnko a podal mu ho. Keď ho však Boh premenil na zlato a vrátil ho sedliakovi, ten už daromne ľutoval, že mu nedal celé vrece . . .

Rozhovor s Pánom. Prosím, aby zväčšil moju lásku a tá láska nech zmení všetko, čoho sa len dotknem, na zlato, ktorým si chcem získať priateľov a zastáncov pre hodinu účtovania. Nedostatky a medzery svojej dokonalosti poprikrývam slávnostným rúchom lásky a milosrdenstva.

Náidem si príležitosť pomáhať bližnému, ak nie inakšie, aspoň tak, že sa pomodlím za každého, s kým sa len stretnem.

XLVII.

Boháč a Lazár.

A)

Prvé prípravné cvičenie. Text sv. evanjelia: »Bol istý bohatý človek, ktorý sa odieval šarlátom a tenkým plátnom, a každodenne hodoval skvostne. A bol istý žobrák, menom Lazár, ktorý ležal pri jeho vrátach plný vredov, a žiadal si nasýtiť sa odrobinkami, ktoré padaly so stola boháčovho, a nikto mu nedával; ba i psi prichádzali a lízali jeho vredy. I stalo sa, že ten žobrák umrel, a zanesený bol od anjelov do lona Abrahámovho. A umrel i boháč a pochovaný bol do pekla. A keď bol v mukách a pozdvihol svoje oči a videl zďaleka Abraháma a Lazára v jeho lone, tu zvolal a riekol: Otče Abraháme, zmiluj sa nado mnou a pošli Lazára, nech si omočí koniec prsta do vody a ochladí mi jazyk, lebo sa mučím v tomto plameni. I riekol mu Abrahám: Synu, rozpomeň sa, že si dostal veci dobré za svojho života a Lazár podobne zlé; teraz však tento sa tu potešuje, ty však sa mučíš. A nad to nado všetko medzi nami a vami upevnená je veľká priepasť, aby

ti, ktorí chcú odtiaľto prejsť k vám, nemohli ani sem prestúpiť. I riekol: Teda prosím ťa, otče, aby si ho poslal do domu môjho otca, lebo mám päť bratov; nech im dosvedčí, aby aj oni neprišli do tohto miesta múk. I riekol mu Abrahám: Majú Mojžiša a prorokov: nech tých počúvajú. On však riekol: Nie, otče Abraháme; ale keď niekto zo zemrelých pôjde k nim, dajú sa na pokánie. I riekol mu: Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto z mŕtvych vstal neuveria.« (1)

Druhé prípravné cvičenie. Okolností. V podobenstve o nespravodlivom správcovi počuli sme o múdrom užití hmotného majetku, z čoho vyplýva poučenie: »Nemôžeme slúžiť i Bohu i mamonu.« A evanjelista dodáva: »Všetko toto počuli farizeji, ktorí radi mali peniaze a posmievali sa mu.«(2) Podľa gréckeho textu »ohrňovali nosy«, akoby hovorili: Všetak ty len preto tak hovoríš, že ani ty, ani tvoji učeníci, nič nemáte. Farizeji videli v bohatstve predovšetkým Božie požehnanie a odmenu za to, že si ctili zákon. Chudoba — podľa ich mienky — bola iba známkou toho, že nemajú v poriadku svoje účty s Bohom. Na tento falošný náhľad odpovedá Kristus podobenstvom o boháčovi a Lazárovi.

(1) Lk 16, 19—31.

(2) Lk 16, 13—14.

Tretie prípravné cvičenie. Prosím Pána slovami žalmistu: »Prenikni svojou bážňou moje telo: lebo sa tvojich súdov bojím.«⁽³⁾

1. Smysel podobenstva.

Nevieme, či toto podobenstvo je iba podobenstvom, alebo či ide o skutočnú udalosť. Z toho, že tu Ježiš — proti svojmu zvyku — nazval žobráka menom, súdime, že účinkujúci nie sú vymyslené osoby. Je však ťažko veriť, že by bol Ježiš žijúcich príbuzných boháčových tak ťažko biľagoval. Okolnosť, že mnohí sa dokonca domnievajú vedieť meno boháčovo a jeho dom na ceste Via dolorosa i dnes ukazujú, na veci nič nemení. Boháč je teda každopádne typom, aký sa medzi farizejmi našiel nie jeden. Takíto ľudia topia sa vo vlastnom bohatstve a na »špinavú chudobu« sa dívajú iba s odporom. Oni majú na zemi všetko, o iné sa nestarajú.

A Lazárovi sa zas ničoho nedostáva. Nemá čo do úst, nemá zdravia, ani cti. Vyložili ho na cestu akiste preto, aby sa od neho nenakazili. Ani toľko sily nemal, aby

⁽³⁾ Ž 118, 120.

odohnal psov, ktorí ho obťažovali. Hľa, dve protivy: bohatstvo a chudoba, aké i dnes nájdeme hocikde.

Ale zomreli neskôr obidvaja. Lazára pochovali, lepšie rečeno zo zdravotných dôvodov zahrabali, jeho dušu však »anjeli zanesli do lona Abrahámovho.«

Boháčov pohreb bol veľkolepý. Mnohí ho vypravovali na poslednej ceste, zatiaľ čo ho najaté baby nahlas oplakávaly a spomínaly jeho údajnú dobrotu.

Ale na druhom svete dostal sa do pekla, oddeleného — podľa židovských predstáv, ktorých sa tu Ježiš pridŕžiava — od neba nepreklenuteľnou priepasťou, kde ho čakajú hrozné muky. A čo teraz nasleduje, to sa už doslovne akiste nestalo: Ježiš to pridáva len na naše poučenie.

Boháč zazrel Abraháma, a nazýval ho ešte otcom. Vidí i žobráka Lazára, ktorým tu na zemi tak opovrhoval, aký je teraz bohatý. A nasleduje rozhovor: Zatratený si prosí kvapku vody, ale ju nedostal. — Bývalý boháč s hrôzou myslí na svojich piatich bratov, žijúcich práve tak nadarmo, ako on. Rád by bol, kedy ich Lazár napomenul, ale Abrahám ho odmieta s odôvodnením, že »majú Mojžiša a prorokov, tých

nech počúvajú«. Keď raz niekto nechce veriť, neuverí, ani keď mŕtvy vstane z hrobu. A bolo to naozaj tak. Ved' za krátko Ježiš vzkriesil iného Lazára, potom i sám vstal z mŕtvych, a či mu uverili? Či sa polepšili?

*

I keď toto podobenstvo poskytuje dosť látky, rozjímať o pekle, Spasiteľ mal iný úmysel. Chcel nás poučiť o správnom cenení bohatstva a chudoby. Hmotný majetok, keďže je nestály, má malú cenu a s ohľadu na večnosť je aj nebezpečný. Naproti tomu chudoba, trpezlivo a s odovzdaním sa do vôle Božej znášaná, znamená i pre nás nebo. Svätá chudoba, ktorou farizeji v osobe Kristovej a v jeho učeníkoch tak opovrhovali, nie je nijako na poľutovanie. Cirkev ani vladárom nemôže v hodinu smrti želať nič lepšieho, ako Lazárov osud, keď spieva: »Nech ťa do raja vedú anjeli a maj s chudobným kedysi Lazárom život večný.«

A druhá vec, ktorú nám Ježiš v tom podobenstve kladie na srdce, je, že »bez viery nie je možné páčiť sa Bohu.«⁽⁴⁾

⁽⁴⁾ Žid 11, 6

2. »Bol istý žobrák, menom Lazár.«

Nech už bol Lazár všeobecne známym žobrákom, ako to veril Tertulián, sv. Ambróz alebo sv. Bonaventúra, či iba typom, je isté, že je majstrovským obrazom svätej chudoby a jej výchovných účinkov. Lazár je — ako kedysi Jób — vzorom trpezlivosti. Mal neiednú príčinu búriť sa proti Božej Prozreteľnosti i proti spoločenským poriadkom. On to však neurobil. Neodvoláva sa na svoje práva, ale prosí. Nevyhráža, ale trpí a čaká. Uspokojí sa aj odrobinami a nezúfa. To preto, že má vieru, žije v milosti a vie, čo to znamená.

Vrtochy pohody, hrozná nemoc a ľudské zaobchádzanie sú mu podkladom a podmienkou čnostného života. I splňujú sa na ňom slová Písma: »Jeho vytrvalosť je sprevádzaná dokonalými skutkami, aby bol dokonalý a neporušený a nemal v ničom nedostatku.«⁽⁵⁾

3. Predobraz Kristov.

V obraze, ktorý tu Kristus namaľoval, vidím jeho vlastnú podobizeň. Vidím ho na kríži. Je vyzlečený a zbičovaný. Túži

⁽⁵⁾ Srovn. Jak 1, 4.

po kvapke vody, ale dajú mu ocot. To, čo Ježiš v Lazárovi učil, potvrdil vlastným príkladom. Chudoba, utrpenie a opovrhovanie sú teda ani nie tak zlé veci; a to ani vtedy, keď nás to stihne odrazu. Ved' príde milosrdná smrť a všetko sa zmení...

Rozhovor s Pánom. Zbičovaný, chudobný a opustený Ježišu! Pomáhaj mi svojou milosťou, aby som sa vedel riadiť tvojim príkladom trpezlivosti, ktorú si v Lazárovi tak nádherne zosobnil.

Všetkým skúškam trpezlivosti, ktoré sa mi dnes naskytnú, podrobím sa radostne a s vďačnosťou.

PIATOK.

XLVIII.

Boháč a Lazár.

B)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjimaní.

1. Dvojaký osud.

Kniha ľudského života má tri význačné stránky: Titulný list, obsah a doslov. Moderný svet oceňuje iba ten prvý, druhý už menej a na ten posledný už celkom nič

nedá. Sudca sveta však na prvý list (na titul a hodnosti) nič nedá, obsah dobre prečíta, ale pri doslove sa zastaví. (Arthofer.)

Vidím to i v podobenstve o boháčovi a Lazárovi. Boh sa nedíval ani na bohatstvo, ani na postavenie boháčovo, ale obsah jeho života si dobre prečítal a nenašiel v ňom nijaké hodnoty. Obrátil teda a povedal doslov. A ten ostane.

U Lazára je titulný list prázdny, zato obsah bohatý a doslov slávnostný. A ten ostane.

I ja píšem svoj životopis. Len či bude dosť bohatý na čnosti, zásluhy a obete? Či by azda nebolo dobré tu a tam niečo napraviť? Ešte je čas, doslov ešte nebol povedaný.

2. Pochovali ho v pekle.

Ježišovi tu nešlo o to, aby nám tu opísal peklo. V tom ohľade teda podobenstvo nie je smerodajné. Ježiš tu poukazuje len na to, čo o pekle z vlastného rozumu i zo zjavenia aj tak vieme; dokazuje však, že peklo je. A že ho evanjelium aspoň 25 rás spomína, dokazuje iba Ježišovu starostli-

vosť o nás. Napomína nás, ani mať svoje dieťa, keď ho posiela do mesta: Daj si pozor pri každom priechode, aby ťa auto neprešlo!

Že peklo je, to Ježiš slávnostne a so všetkou rozhodnosťou vyhlásil vtedy, keď riekol: »Vzdialte sa odo mňa zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom!«⁽¹⁾

A ďalej nás napomína, láskavo, ale so všetkou rozhodnosťou, že sa máme zriecť všetkého, čo nám prirástlo k srdcu, keď to záujem nášho spasenia vyžaduje: »Ak ťa tvoja ruka... noha... oko zvádza na hriech, zbav sa ich, lebo lepšie ti bude zmrzačenému vojsť do života, ako mať obe ruky... obe nohy... obe oči v pekle, kde ich červ neumiera ani oheň nehasne.«⁽²⁾

I Písmo sv. Starého zákona spomína peklo asi 70 ráz. Že peklo naozaj jestvuje, vstúpila ľudom Božia Prozreteľnosť tak hlboko do duše, že toto vedomie žiadna búrka vášní, ani falošná filozofia, ani zlý duch nevedia vyhubiť. Ba i sám rozum požaduje nutnosť večnej odplaty na druhom svete.

(1) Mt 25, 41.

(2) Srovn. Mk 9, 41.

Keby totiž peklo nebolo večné, znamenalo by to toľko, že Bohu vypadla palica z ruky a kopiačim sa vášňam nie je v stave zabrániť. Dočasný trest totiž neimpoune ani malým hriešnikom, o veľkých ani nehovoriac.

Existenciu pekla požaduje i spravodlivosť, ktorá sa vie na tom svete len zriedkakedy uplatniť. Zlí boháči tu mnohoroáz hýria a dobrí Lazári živia a umierajú. A to že by mal byť koniec všetkého? Či by sa to dalo srovnat' s Božou múdrosťou a spravodlivosťou, ak by na druhom svete nebolo nápravy?

Ak je Boh, musí byť nebo. ale i peklo.

3. Námietky.

Profesor John v diele »O druhom svete«, v kapitole »O strate večného cieľa« poznamenáva: »Toto je najťažšia kapitola v náuke o druhom svete, ba v celej náuke o viere. Ak by sme sa mali riadiť iba tým, čo je ľahké a čo ťažké, a ďalej, čo sa páči poslucháčom, lepšie by bolo do toho sa ani nepúšťať. A to tým viac, že moderne mysliaceho človeka sotva možno presvedčiť. Ale vo vedeckom pojednaní toto kri-

térium nemôže prísť do úvahy.«

Sú ľudia, ktorí peklo nemôžu srovnáť s Božským milosrdenstvom. Tí nech uvážia, že Boh — i keď je nekonečne milosrdný a svojho Syna vydal za nás — pre zásluhy toho Syna je hotový odpustiť každému; ale práve preto, že je dokonalý, musí byť i spravodlivý. Boh nebol by dobrý, keby nerozlišoval medzi dobrom a zlom.

I hrozné muky pekelné sú tvrdým orieškom pre mnohé hlavy. Ale keď Boh vedel pozerať na následky dedičného hriechu, keď vedel pozerať na utrpenie svojho Syna a na utrpenie mnohých verných, prečo by nemohol dopustiť, aby hriešnik, ktorý mu do poslednej chvíle vzdoruje, dostal, čo si sám žiadal, t. j. rozchod s Bohom so všetkými následkami. Keď sa planeta odtrhne od slnka, čaká ju len katastrófa.

4. Dôsledky.

a) *Vážna, solídna ľútosť* za hriechy. Keď raz sv. Karol Boromejský dával rozhriešenie, hriešnik ho požiadal, aby mu dal väčšiu pokutu. Svätý mu na to odpovedal: Drž ruku 5 minút v ohni. — »To nemô-

žem urobiť« — vyhlásil hriešnik. — »Nuž a ako že by si zniesol večné muky, keby si zomrel v smrteľnom hriechu?« — odpovedal svätý Karol.

b) *Vyvarovať sa príležitosti na hriech.* V rieke plávaly dve ryby i hovorí staršia, zbadajúc vnadidlo: Daj pozor, je v tom háčik! Ak sa zachytíš, človek ťa vytiahne z vody, zabije ťa a upečie. Ale mladšia neverila. Čo to rozprávaš? Kto vie, či okrem vody vôbec je ešte niečo? Kto vie, či na svete vôbec je človek, čo by ma zabil a upiekol? Niečo také mohla by som uveriť iba tomu, kto už videl človeka a okúsil jeho oheň. Neverila, chytili ju a skúsila, čo neverila...

c) *Maj lásku, skutočnú lásku, a nemáš sa čo obávať.* Lebo »v láske nieto strachu, ale dokonalá láska vyháňa strach.«⁽³⁾

Láska neopätovaná je totiž hrozná, ale keď nájdete ozvenu, na všetko zabúda. Nevytrhávajme preto z našej sústavy náuku o pekle, aby sa nestala kameňom úrazu pre rozum a city. Keď však sa postavíme na pevný základ lásky k Bohu, všetko po-

⁽³⁾ 1 Jn 4, 18.

chopíme. Len jedného sa máme obávať: Uraziť Boha, s Bohom sa znepriatelíť.

Nech je nám preto princípom: Nebojme sa pekla, ale bojme sa hriechu!

Slnečné a úrodné okolia neapolského zálivu nazývajú »Campana felice — šťastlivé pole.« Ale v pozadí sa vypína Vezuv a stále upozorňuje, že behom niekoľko minút to všetko môže byť zničené. Vezuv pekla iba hriech môže priviesť k výbuchu, a hriech je to, čo na nás vyvolá pekelnú lávu.

Rozhovor s Pánom. Bezprostredne pred konsekráciou modlí sa kňaz slovami: »Ab aeterna damnatione nos eripi!« — »Zachráň nás od večného zatratenia!« A v tom hroznom okamihu, keď sa živý Boh chystá sostúpiť na zem, sluha Boží zhrozí sa myšlienky, že by bol nehodný na svoje sväté povolanie a pomyslí aj na tých, ktorým už táto svätá obeta nie je nič platná, lebo... »z pekla nieto návratu«.

Prosím Pána Ježiša, aby mňa i mojich milých prijal, kým je nie neskoro, do svojho milosrdenstva. Na tento úmysel obetujem svätú omšu, sväté prijímanie a svo-

je dobré skutky. Myslím hlavne na umierajúcich, o ktorých osude sa azda práve teraz, v tom okamžiku, rozhoduje...

SOBOTA.

XLIX.

Boháč a Lazár.

C)

Prípravné cvičenia ako v predošlom rozjímaní.

1. Život v pekle.

Evanjelium hovorí o živote iba v nebi, v pekle sa hovorí iba o večných mukách: »A pôjdu títo do večného trápenia, spravodliví však do večného života.«⁽¹⁾ Ale za-tratení cez to žijú, a to v plnom vedomí a nielen ako mŕtvoly. Pri vzkriesení dostanú späť telo a budú nútení žiť životom, ako teraz na zemi. Pravda, bude to celkom iný život a my si ho teraz ani dobre predstavíme. I na život v pekle však pristanú slová: »oko nevidalo ani ucho neslýchalo...«⁽²⁾

⁽¹⁾ Mt 25, 46.

⁽²⁾ 1 Kor 2, 9.

Aký je teda život v pekle? Je to stav večného trestu pre tých, ktorí hranice večnosti prekročili v smrteľnom hriechu. Bohoslovie, opierajúc sa o Sväté písmo i na psychológiu, hovorí o dvojacom treste: O strate Boha a o treste smyslov. Zodpovedá to i vnútornej povahe hriechu, ktorý je nič iné, ako odvrátenie sa od Boha a nedovolené uspokojenie sa so stvorením.

2. Trest straty.

Trest straty dá Boh najavo slovami: »Vzdialte sa odo mňa zlorečení!« Aby sme to pochopili, musíme si uvedomiť, že plány Božie sú založené na láske. Prezradzuje to i priamo inštinktívna túžba človeka po láske a blaženosti. Keď človek splnením vôle Božej a zadržaním prikázaní uplatní na zemi lásku, bude mu i nebom. Ale keď sa človek zprotiví vôli Božej, tá istá láska mu bude katom. Neukojená a odmietnutá láska je tým hrozným smädcom, na ktorý sa v podobenstve i boháč sťažuje.

Sven Hedin opísal zúfalú situáciu svojej expedície, keď im došla voda. Jeden sa zbláznil a druhý sa naň obrátil s vy-

hrážkou a reval: Vodu! Vodu! A potom sa rozplakal, padol na kolená a tak prosil vodu. Sven Hedin všetko zanechal a len tak sa vliekol ďalej, kým nenašiel prameň. »Ako tá voda chutila — hovorí cestovateľ — to nik nepochopí. Aká to bola radosť, aká slasť! Ani najlepšie víno tak nikdy nechutilo.« — A čo je to všetko v porovnaní s duševným smädom za Bohom, so smädom, ktorý zatratení po vzkriesení pocítila aj telesne. Ten hrozný smäd po Bohu je príčinou duševnej roztržky, o ktorej hovorí sv. Terezka, keď onisuje svoje videnia. V 32. kapitole vlastného životopisu hovorí o tom, ako jej dal Boh — keď ju na to prv svojou milosťou pripravil — pocítiť osud, ktorý by ju bol čakal, ak by nebola zanechala vlažnosť v odpore proti istému pokušeniu. »Zdá sa mi nemožné — hovorí — aby som to opísala, hoci len v hlavných rysoch. Pretrpela som už v živote mnoho, podľa mojich lekárov najväčšie bolesti, aké človek vôbec vydrží, ale to všetko je nič k tomu, čo som vtedy vytrpela. A i to ešte nie je nič v porovnaní so smrteľným zápasom duše. Bol to pocit, akoby mi niekto trhal dušu z tela. A i tým ešte nie je všetko po-

vedané: tu trhá dušu niekto iný, ale v pekle trhá duša sama seba. Nevidela som síce svojho trýzniteľa, ale cítila som, že zhorím, že ma rozdrví... Zistila som, že ten vnútorný oheň zúfalstva je zo všetkého najhorší. Hrôzu tejto vízie pociťujem i teraz, po 6 rokoch. A od tej doby každé zemské utrpenie je mi ničím a každá sťažnosť sa mi zdá byť neopodstatnenou. A opakujem, táto vízia bola jednou z najväčších milostí, ktorých som bola účastná.*

3. Trest smyslov.

Sväté Písmo i sväté podanie súhlasne tvrdia, že v pekle je skutočný oheň. Tvrdia to s takou rozhodnosťou, že o tom pochybovať hraničí s hriechom proti viere. I boháč v podobenstve »sa hrozne trápí v tomto plameni«.(³) V pekle je teda skutočný oheň. Tým však ešte nie je povedané, že ten oheň je práve taký ako náš oheň. Len to musíme uznať, že ten oheň nie je nejakým symbolom, ale skutočnosťou, ktorá trváni telo i dušu tým najhroznejším spôsobom. Že ten oheň nie je skutočnosťou

(³) Lk 16, 24.

hmotnou, ale duchovnou, vyplýva z toho, že bol pripravený anjelom, na ktorých by náš hmotný oheň nemohol účinkovať. To ale znamená iba toľko, že ten oheň je ďaleko hroznejší, než oheň, ktorý je nám predsa len dobrodením a Božím požehnaním. Pekelný oheň bol stvorený naproti tomu výhradne len na trest. A ten, kto stvoril oheň chemických laboratórií a vysokých pecí, vedel stvoriť aj oheň taký, aby bol dostatočným trestom za nekonečné urážky Boha, spáchané hriechom. Vedel stvoriť oheň, ktorý núti i diabla na kolená.

4. Večnosť pekla.

To je tá veľká priepasť, o ktorej hovorí Abrahám, keď odpovedá boháčovi: »A k tomu ešte je medzi nami a vami pevne postavená veľká priepasť.«⁽⁴⁾

Nezmeniteľný večný osud, bez najmenejšej nádeje na akúkoľvek úľavu.

Ako dobre padne chorému, keď môže vidieť oblokom aspoň stromy a modré nebo, ak počuje spev vtákov alebo zvony.

⁽⁴⁾ Lk 16, 26.

Ale v pekle nieto príjemnej farby, tam je iba tma a večné bedákanie. Aké je príjemné, vidieť vychádzať slnko, nový život, nový ruch rána, novú časť roka. Každá časť roka má svoje čaro, v každom povolání je pokrok, v rodine i v úrade. Deti vyrastajú, rodič vidí, že sa netrápil nadarmo. Ale v pekle nieto východu slnka, niet jari ani leta. Niet pokroku. Stále to isté s roka na rok, so storočia na storočie, s miliardy rokov na miliardu rokov. Stála tma, stále muky, stále zúfalstvo... »Tam budú mučení dňom i nocou, na veky vekov.«⁽⁵⁾

Na zemi sú choroby, bezsenné noci a útrany, ale ráno prichádza lekár a cez noc tam sedí matka, či ošetrovateľka. Podá vody, utrie pot s čela.

Po poslednom súde zatratený tiež ochorie, dostane horúčku a jeho telo bude samá noválenina, samá rana. Ale lekár nepríde, ani matka, či ošetrovateľka. Tam nebude vody, ani injekcie a obväzov, nebude tam mäkké lôžko ani pokoja. Zatratený sa tam bude zmietiť bez každej úľavy...

⁽⁵⁾ Zjav 20, 10.

Ak by bola aspoň nepatrná nádej, že hoci po miliardách rokov sa všetko premení, už by to nebolo tak hrozné. Ale tam treba zanechať všetku nádej... Nezniesiteľný, ale večný osud...

Rozhovor s Pánom. Ďakujem, že bol ku mne tak milosrdný a že mi toľkoráz odpustil peklo. Že ako dobrý lekár, užije každého prostriedku, len aby ma pre večnosť zachránil.

Z lásky k nemu, ale i z lásky k sebe samému, vyhnem sa všetkému, čo by ma mohlo priviesť na cestu do pekla. Podľa príkladu svätej Terezky zprotivím sa každej smyselnej žiadosti.

O B S A H :

XV. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Rozsievateľ	5
Pondelok. Rastúca siatina	13
Utorok. Kúkoľ medzi pšenickou	20
Streda. O horčičnom zrnku	27
Štvrtok. Podobenstvo o kvase	34
Piatok. Skrytý poklad	40
Sobota. Skrytý poklad B	47

XVI. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Podobenstvo o perlách A	53
Pondelok. Vzácná perla B	60
Utorok. Podobenstvo o rybárskej sieti	66
Streda. Ženích a družbovia	73
Štvrtok. O starom rúchu a starých nádobách	81
Piatok. Svojhlavé deti	88
Sobota. Svojhlavé deti B	95

XVII. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo A	100
Pondelok. Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo B	109
Utorok. Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo C	115
Streda. Kráľovstvo Kristovo a kráľovstvo satanovo D	121

Štvrtok. Robotníci vo vinici A	127
Piatok. Robotníci vo vinici B	134
Sobota. Nájomníci vinice A	141

XVIII. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Nájomníci vinice B	148
Pondelok. Kráľovská svadba	154
Utorok. Kráľovská svadba B	164
Streda. Podobenstvo o figovníku	171
Štvrtok. Mŕtvola a supy	178
Piatok. Neúrodný figovník	184
Sobota. Farizej a mýtnik A	189

XIX. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Farizej a mýtnik B	197
Pondelok. Posledné miesto na hostine	203
Utorok. Nerozumný boháč	209
Streda. Bedliví sluhovia	216
Štvrtok. Zlodej	223
Piatok. Správca domu	229
Sobota. O rozumných a bláznivých pan- nách A	236

XX. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Bláznivé a múdre panny B	242
Pondelok. Bláznivé a múdre panny C	248
Utorok. Zatvorené dvere	253
Streda. Päť talentov	259
Štvrtok. Päť talentov B	265
Piatok. Desať mín striebra	271
Sobota. Neužitoční sluhovia	279

XXI. nedeľa po Sv. Duchu.

Nedeľa. Milosrdný Samaritán A	285
Pondelok. Milosrdný Samaritán B	292
Utorok. Nespravodlivý správca A	297
Streda. Nespravodlivý správca B	303
Štvrtok. Boháč a Lazár A	310
Piatok. Boháč a Lazár B	316
Sobota. Boháč a Lazár C	323